

pensioenfonds

JAAR VERSLAG 2021

STICHTING PENSIOENFONDS PGB

JAARVERSLAG 2021

69ste BOEKJAAR

WIST U DAT...

Dit jaarverslag staat natuurlijk in het teken van het jaar 2021. Vol met cijfers en duidingen; daar is het een jaarverslag voor. Maar een jaar staat nooit op zichzelf. Het komt ergens uit voort, het gaat ergens naartoe. Daarom bevat een jaarverslag ook altijd een toekomstverkenning (zie p.12). Maar waar komen we eigenlijk vandaan? Goed om te weten, want het verleden vormt je; is je fundament. Dat geldt ook voor ons. We nemen u daarom in dit jaarverslag ook graag even mee naar mijlpalen uit ons verleden. Deze 11 'weetjes' staan door het jaarverslag verstrooid, maar zijn makkelijk te herkennen aan de gekleurde kaders. Ook vindt u in dit jaarverslag foto's van verschillende sectoren die bij ons zijn aangesloten. Zo krijgt u een compleet beeld van wie we zijn, maar vooral: voor wie we het doen.

Inhoudsopgave

Pensioenfonds PGB in één oogopslag	4
Voorwoord.....	5
Ons profiel	6
Het jaar 2021 op hoofdlijnen	8
Kerncijfers 2017-2021.....	11
Toekomstverkenning	12
Pensioenfonds PGB in 2021	14
Bestuur en toezicht.....	15
Onze pensioenregelingen	23
Pensioenbeheer	27
Balans- en vermogensbeheer	31
Onze financiële situatie	40
Risicomanagement	47
Kosten pensioenfonds	52
Bijlagen	56
Bijlage 1: Samenstelling fondsorganen.....	57
Bijlage 2: Overige betrokkenen.....	64
Bijlage 3: Sectorinformatie en nieuwe aansluitingen	66
Bijlage 4: Statuten- en reglementswijzigingen.....	68
Bijlage 5: Toelichting op het buffervermogen	71
Jaarrekening	72
Balans per 31 december 2021	73
Staat van baten en lasten over 2021	74
Kasstroomoverzicht over 2021	75
Toelichting behorende tot de jaarrekening	76
Toelichting op de balans per 31 december 2021.....	85
Toelichting op de staten van baten en lasten over 2021	109
Overige gegevens	114
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	115
Actuariële verklaring.....	126
Verslag van het verantwoordingsorgaan.....	128
Verantwoording van de raad van toezicht.....	132
Statutaire regeling voor de bestemming van het saldo van baten en lasten	135
Overzicht begrippen jaarverslag	136

Pensioenfonds PGB in één oogopslag

Voorwoord

Net als het jaar ervoor zette de coronapandemie in 2021 zijn stempel op het leven van velen. Ook op dat van onze deelnemers, werkgevers en alle andere betrokkenen bij het fonds. Bij het schrijven van de eerste versies van het voorwoord leek dit nog één van de grootste ontwikkelingen om op terug te kijken en leken de eerste tekenen van herstel ook zichtbaar.

Nog voor het jaarverslag uit kwam werden we echter ingehaald door de actualiteit. De inval van Rusland in Oekraïne, in februari dit jaar, had grote impact. Wij zijn natuurlijk geraakt door het grote drama op menselijk vlak. Inmiddels is het april en is de situatie nog steeds schrijnend. Wat het verdere verloop van dit conflict is, weten we niet. Maar duidelijk is wel dat het invloed heeft op de wereldeconomie en daarmee ook op ons als pensioenfonds. Als bestuur hebben we uitgebreid stilgestaan bij de effecten. We keken naar onze beleggingen maar stonden ook stil bij de consequenties die onze deelnemers nu al voelen, zoals oplopende prijzen voor energie en daarmee een dalende koopkracht. Wat het effect op de ontwikkeling van de pensioenen op de wat langere termijn zal zijn, daarover valt nog niets met zekerheid te zeggen. Wij houden u daarvan zo goed en zo vaak mogelijk op de hoogte gedurende dit jaar.

Voor het eerst sinds jaren kunnen we de pensioenen licht verhogen

Als we teruggaan naar het jaar 2021 zien we dat onze financiële situatie eind dat jaar sterker was dan bij de start. Voor het eerst sinds de financiële crisis van 2008 konden we daarom de pensioenen per 1 januari 2022 licht verhogen. Door de strenge regels die hiervoor gelden, konden we onze deelnemers maar voor een klein deel laten profiteren van die verbeterde financiële situatie.

Misschien kan er later dit jaar nog iets extra's worden gegeven. Daarbij kijken we als altijd zorgvuldig naar de belangen van al onze deelnemers en de overige belanghebbenden. De wetgever lijkt hier ruimte voor te gaan bieden met de overgangsregels voor het nieuwe pensioenstelsel. Daarbij zijn we natuurlijk wel afhankelijk van de verdere ontwikkelingen op de financiële markten die onzeker zijn.

We zijn blij dat we in 2021 weer twee nieuwe sectoren bij ons pensioenfonds mochten verwelkomen: de agrarische en voedselvoorzieningshandel (AVH) en de reisbranche. Ook sloten verschillende werkgevers zich vrijwillig bij ons aan en verlengden vrijwel alle aangesloten werkgevers hun contract. Dit past in onze strategie van beheerste groei waarbij we zowel inzetten op nieuwe aansluitingen als het behoud van onze huidige klanten door een kwalitatief goede dienstverlening.

Over die dienstverlening gesproken: door steeds verdere digitalisering kunnen we meer en beter financieel inzicht bieden aan onze deelnemers. Zo ging in 2021 onze nieuwe publieke website van start. En werkten we hard aan ons nieuwe deelnemersportaal dat naar verwachting in het tweede kwartaal van 2022 voor al onze deelnemers te gebruiken is. Daarbij is *digitaal* wat ons betreft niet het tegenovergestelde van persoonlijk. Integendeel. Bij alle digitale ontwikkelingen staan persoonlijke informatie, toegankelijkheid en *persoonlijk* contact bij ons voorop.

In dat licht wil ik ook nog even terugblikken op de bijkomende effecten van de coronapandemie op de contacten met onze achterban en op de mensen in onze organisatie. De gesprekken met sociale partners over het nieuwe stelsel waren grotendeels digitaal, net als onze deelnemersontmoetingen. Onze oud-voorzitter Ruud Degenhardt kreeg eind 2021 een koninklijke onderscheiding. Maar op de uitgestelde afscheidsbijeenkomst van bestuursleden kon door de *lockdown* helaas bijna niemand live aanwezig zijn. Ook ons nieuwe bestuurslid Frans van de Veen maakte zijn entree digitaal. Frans volgt Peggy Wilson op, die ik hierbij wil bedanken voor haar jarenlange inzet voor Pensioenfonds PGB. Mijn dank gaat ook uit naar bestuurslid Henny Kapteijn, die het bestuur per 1 april 2022 na tien jaar heeft verlaten. We hebben Peggy en Henny leren kennen als zeer betrokken bestuursleden die hun stempel wisten te drukken op onderwerpen die ertoe doen voor onze deelnemers.

Er gebeurt op dit moment veel in de wereld om ons heen. Ik zie dat er gesproken wordt over het conflict in Oekraïne, de wereldeconomie, klimaatverandering en, dichterbij huis, de stijgende prijzen. In deze complexe werkelijkheid proberen wij onze taak als pensioenfonds zo goed mogelijk te vervullen: houvast blijven bieden aan onze deelnemers en werkgevers.

Amstelveen, april 2022

Jochem Dijckmeester
Voorzitter bestuur Pensioenfonds PGB

Ons profiel

MISSIE

Pensioenfonds PGB biedt houvast voor de toekomst

Dat doen we door onze pensioenregelingen toekomstbestendig en met oog voor de belangen van alle betrokkenen uit te voeren en te streven naar optimale toegevoegde waarde voor de ingelegde premies. Zo zorgen wij er vandaag, morgen en ver in de toekomst voor dat onze deelnemers, ook als ze arbeidsongeschikt worden, op hun oude dag een aanvullend inkomen hebben. En dat hun nabestaanden verzekerd zijn tegen de gevolgen van overlijden. Onze ambitie is een betaalbare, moderne pensioenvoorziening die op de lange termijn zo veel mogelijk koopkracht behoudt.

Pensioenfonds PGB is meer dan geld

Pensioenfonds PGB wil ook op andere manier van betekenis zijn, zowel bij de opbouw van het pensioen als in de periode dat het pensioen wordt uitgekeerd. Vanuit onze sociale traditie geloven wij in samenwerken zonder winst oogmerk en de kracht van collectiviteit. Daarom werken wij via beheerste groei en partnerschappen aan schaalvoordelen in het belang van onze deelnemers. Wij geloven dat we daarmee zowel onze bestaande als nieuwe deelnemers het beste kunnen bedienen. En dat we zo bijdragen aan een gezond en toekomstbestendig pensioenstelsel.

VISIE

Veel mensen zijn onzeker over het geld voor later

De wereld wordt steeds gecompliceerder en pensioen staat toenemend onder druk. Pensioenfonds PGB wil daar iets tegenoverstellen. Wij willen angst en onzekerheid over pensioen wegnemen. Dit doen wij door houvast te bieden, begrijpelijk te zijn, misstanden weg te nemen en door pensioen inzichtelijk te maken.

Inzetten op innovatie en beheerste groei

Pensioenfonds PGB heeft geleerd uitdagingen onder ogen te zien en in actie te komen. We zetten in op innovatie van onze dienstverlening aan deelnemers en werkgevers, pensioenregelingen en beleggingsbeleid. En door te streven naar beheerste groei zijn investeringen en kosten beter op te vangen en worden beleggingsrisico's nog beter gespreid. Doordat meerdere sectoren en bedrijven zich kunnen aansluiten, heeft Pensioenfonds PGB zich ontwikkeld tot een betrouwbaar onderkomen waarin vele sectoren, werkgevers en deelnemers zich nu en in de toekomst thuis kunnen voelen.

WAARDEN

SAMEN

We geloven in de kracht van collectiviteit en werken samen met onze partners. Dat doen we vanuit de gedachte dat we met elkaar verbonden zijn en we een positieve bijdrage willen leveren.

BETROKKEN

We besteden aandacht aan onze deelnemers, werkgevers en sociale partners, hun pensioen en hun toekomst. Dat doen we zo persoonlijk mogelijk.

AUTHENTIEK

Ons verleden kenmerkt wie we zijn: flexibel en innovatief in het belang van de deelnemers. We bewegen mee met de tijd, maar letten daarbij wel op de kosten.

HELDER

Openheid vinden we belangrijk. Net als inzicht bieden in pensioen en het delen van expertise.

STRATEGIE

De strategische uitgangspunten voor de komende jaren zijn gericht op:

Het pensioenakkoord

Samen met onze deelnemers, werkgevers en de sociale partners gaan we op weg naar een nieuw pensioenstelsel. Onze deelnemers nemen we mee in de veranderingen door heldere informatie tijdens de transitieperiode. We gaan in gesprek met sociale partners en werkgevers om inzicht te krijgen in de behoeftes over onze dienstverlening en producten. En we begeleiden hen in de keuzes die ze moeten maken. We zorgen ervoor dat we tijdig klaar zijn voor het nieuwe pensioenstelsel en benutten de kansen om de kosten te verlagen, de complexiteit te verkleinen en het vertrouwen te vergroten.

De nieuwe pensioenketen

We werken aan een nieuwe pensioenketen in aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel. Een nieuw administratiesysteem maakt daar onderdeel van uit en moet waarde toevoegen voor de klant door meer gebruiksgemak, financieel inzicht en online dienstverlening.

Een meer klantgerichte organisatie

In alles wat we doen, staan onze klanten centraal: deelnemers, werkgevers en sociale partners. Dit doen we door uitgebreid onderzoek naar verschillende groepen klanten (klantsegmentatie). Onze organisatie wordt meer en meer vanuit de klantgedachte gestuurd. We benutten onze opgebouwde contacten en experimenteren met de inzet van nieuwe communicatievormen en -middelen. Dit om de betrokkenheid van onze deelnemers en werkgevers te vergroten en nog beter inzicht in hun behoeftes te krijgen.

Het jaar 2021 op hoofdlijnen

Aantal deelnemers

eind 2021

125.045

Deelnemers die
pensioen opbouwen

94.124

Pensioenontvangers

217.105

Gewezen
deelnemers

UFR-dekkingsgraad

eind 2021

116,8%

Beleidsdekkingsgraad

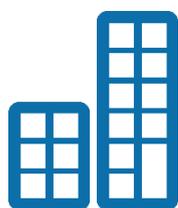
eind 2021

111,5%

Werkgevers

eind 2021

4.004

Belegd vermogen

eind 2021

€ 36,9
miljard

Rendement

over 2021

6,2%

Het jaar 2021 op hoofdlijnen

Op weg naar het nieuwe pensioenstelsel

We willen al onze relaties goed informeren over het nieuwe stelsel en de diverse keuzes die gemaakt moeten worden. In 2021 vonden daarvoor de eerste gesprekken met de 30 grootste werkgevers plaats. Voor deelnemers waren er meerdere online interactieve sessies. Ook met alle sectorcommissies is in 2021 intensief samengewerkt.

Vernieuwing van de pensioenketen

Om de uitvoering van het nieuwe stelsel optimaal en kostenefficiënt te kunnen realiseren werken we aan een nieuwe pensioenketen, zowel voor pensioen- als vermogensbeheer. Daar hoort ook de ontwikkeling van een nieuw pensioenadministratiesysteem bij, waarvoor we samenwerken met Achmea. De nieuwe keten moet leiden tot een efficiëntere uitvoering, onder andere door online selfservice.

Premiebeleid

De basispremie voor 2022 is net als die voor 2021 vastgesteld op 28 procent. Om dit gelijk te kunnen houden heeft het bestuur de mogelijke gevolgen van een premieverhoging voor de verschillende groepen belanghebbenden afgewogen in het licht van de verbeterde financiële situatie en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Verhogen pensioenen

We sloten het jaar 2021 af met een beleidsdekkingsgraad van 111,5 procent. Voor het eerst in jaren is daarmee ruimte ontstaan om de pensioenen te verhogen. De pensioenen zullen in 2022 met 0,23 procent worden verhoogd, met terugwerkende kracht per 1 januari 2022. Daarmee gebruiken we de maximale ruimte die wettelijk is toegestaan.

Nieuwe aansluitingen

In 2021 sloten twee nieuwe bedrijfstakpensioenfondsen zich bij ons aan. Dit zorgde voor een flinke toename van het aantal deelnemers: 5.327 uit de reisbranche en 24.612 uit de agrarische en voedselvoorzieningshandel. In totaal voeren we nu de pensioenregeling uit voor 125.045 deelnemers, namens 4.004 werkgevers, uit 17 sectoren.

Maatschappelijk verantwoord beleggen en duurzaamheidsrisico's

Afgelopen jaar besprak het bestuur de koers voor de komende jaren op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Dit ook in voorbereiding op de aanscherping van de beleggingsovertuigingen. We vinden duurzaamheid noodzakelijk om ervoor te zorgen dat onze deelnemers kunnen genieten van een goed pensioen in een leefbare wereld. Daarom beoordelen wij al onze beleggingen op de elementen rendement, risico's, kosten én duurzaamheid. Ook betrekken wij onze deelnemers bij de keuzes die we hierin maken en de dilemma's die we tegenkomen.

Een meer klantgerichte organisatie

In 2022 zullen we de beweging naar een meer wendbare en klantgerichte organisatie maken. De behoeften van onze deelnemers staan daarin nog meer centraal. Net als de klanttevredenheid van sociale partners en werkgevers. In 2021 is achter de schermen hard gewerkt aan de voorbereidingen hiervoor. Onder meer aan de verbetering van het deelnemersportaal en de nieuwe website.

Kerncijfers 2017-2021

Aan het einde van, respectievelijk over de jaren 2017 t/m 2021.
NB: alle bedragen van de kerncijfers zijn afgerond op miljoenen euro's met uitzondering van de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer. De percentages zijn berekend op basis van de niet-afgeronde bedragen.

	2021	2020	2019	2018	2017
Aantal werkgevers					
Aangesloten werkgevers	4.004	2.594	2.577	2.555	2.434
Aantal deelnemers					
Premiebetalende deelnemers	119.740	89.139	82.110	73.705	70.347
Deelnemers met toekenning wegens arbeidsongeschiktheid	5.305	4.390	4.262	4.423	4.495
Premievrije deelnemers ¹	217.105	163.123	157.167	165.663	160.845
Totaal	342.150	256.652	243.539	243.791	235.687
Aantal pensioenen					
Ingegane ouderdompensioenen	67.792	58.242	56.511	54.765	53.097
Ingegane partnerpensioenen	25.481	22.669	22.314	22.172	21.707
Ingegane wezenpensioenen	851	749	802	809	814
Totaal	94.124	81.660	79.627	77.746	75.618
Pensioenuitvoering					
Premiebijdragen	923	814	701	599	561
Uitkeringen	766	719	694	675	652
Pensioenuitvoeringskosten	36	33	31	28	26
Reguliere kosten pensioenbeheer per deelnemer	166	187	188	176	175
Beleggingen					
Beleggingen voor risico pensioenfonds inclusief negatieve derivaten	36.568	32.196	29.989	25.542	25.633
Beleggingen voor risico deelnemers inclusief negatieve derivaten	311	232	187	141	134
Totale waarde beleggingsportefeuille inclusief negatieve derivaten	36.879	32.428	30.176	25.683	25.767
Beleggingsopbrengst totale portefeuille	2.185	2.008	4.105	-589	1.607
Totaal rendement in %	6,2	6,8	16,0	-2,3	6,7
Z-score	0,75	-0,69	-0,14	-0,29	0,51
Performancetoets	0,07	0,18	0,58	0,60	0,87
Kosten vermogensbeheer in % gemiddeld belegd vermogen	0,43	0,41	0,43	0,42	0,44
Vermogensmutatie en solvabiliteit					
Technische voorzieningen risico pensioenfonds	31.621	30.985	28.229	24.313	23.356
Technische voorzieningen risico deelnemers	312	229	185	140	133
Eigen vermogen	5.380	802	1.536	917	2.047
Aanwezig pensioenvermogen (exclusief risico deelnemers)	36.998	31.785	29.763	25.229	25.403
Minimaal vereist eigen vermogen	1.349	1.289	1.182	1.015	986
Vereist vermogen o.b.v. strategische beleggingsportefeuille	38.002	36.691	34.049	29.524	28.401
Vrije reserve (+) reservetekort (-) o.b.v. strategische beleggingsportefeuille	-1.004	-4.906	-4.286	-4.294	-2.998
Gemiddelde rekenrente in %	0,56	0,16	0,71	1,35	1,47
Actuele UFR-dekkingsgraad in %	116,8	102,6	105,4	103,8	108,7
Beleidsdekkingsgraad in %	111,5	96,3	103,3	108,7	106,1
Reële dekkingsgraad in %	89,7	79,4	83,7	89,2	86,6
Vereist vermogen in % o.b.v. werkelijke beleggingsportefeuille	123,4	116,5	121,0	119,2	121,5
Vereist vermogen in % o.b.v. strategische beleggingsportefeuille	120,0	118,3	120,5	121,3	122,1
Verhoging ingegane pensioenen en aanspraken per 1 januari in %					
Toeslag	-	-	-	-	-

¹ Pensioengerechtigden die hun pensioen nog niet hebben aangevraagd zijn meegeteld bij premievrije deelnemers.

Toekomstverkenning

Pensioenfonds PGB is ervan overtuigd dat de missie, visie en strategie ons in staat stellen om goed te navigeren naar de toekomst. De strategische weg die Pensioenfonds PGB heeft ingezet, willen we in de komende jaren voortzetten: houvast bieden op weg naar de toekomst met een nieuw pensioenstelsel.

We bouwen samen voort aan pensioenregelingen die aansluiten op de wereld van vandaag en morgen

Om te komen tot een succesvolle transitie, zetten we in op het verder versterken van relaties: de meerwaarde van 'samen'. Met sociale partners en werkgevers bouwen we voort op onze sociale traditie voor pensioenregelingen die aansluiten op de wereld van vandaag en morgen.

Ook de betrokkenheid bij onze deelnemers is belangrijk in het licht van de veranderingen. We investeren in het nog beter doorgronden van de behoeften van deelnemers, onderverdeeld in diverse segmenten. Veel mensen zijn onzeker over hun geld voor later. De weg richting het nieuwe pensioenstelsel is een uitgelezen kans om bestaande en nieuwe dienstverlening aan te laten sluiten op de klantbehoeften.

Naast het versterken van onze relaties is het vernieuwen van de pensioenketen een belangrijke randvoorwaarde om te komen tot een succesvolle overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Hierin gaan we verder dan alleen het uitvoeren van de nieuwe pensioenregelingen. De nieuwe keten, met een nieuw administratiesysteem en vooruitstrevende communicatiekanalen, dwingt ook een meer klantgerichte organisatie af. Zo kunnen we de beheerste groei doorzetten. Pensioenfonds PGB blijft hiermee in staat om de kracht van het collectief te versterken, in het belang van de deelnemer.

i

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we en nemen we mee in ons beleid?

Wetgeving en toezichtkader

Het pensioenakkoord speelt in op een fundamenteel andere manier van denken over pensioen, namelijk pensioen als resultaat van ingelegde premies voor een beleggingskapitaal.

Demografische veranderingen

Door een stijgende levensverwachting en een teruglopend geboortecijfer heeft Nederland in 2035 één gepensioneerde op twee werkenden ten opzichte van één gepensioneerde op drie werkenden nu.

Duurzaam beleggen

Duurzame ontwikkeling komt tegemoet aan de levensbehoeften van de huidige generatie, zonder die van toekomstige generaties tekort te doen. Deelnemers willen een goed pensioen in een leefbare samenleving.

Digitale ontwikkelingen

De digitale revolutie verandert niet alleen het gedrag en de verwachtingen van mensen, maar ook de manier waarop nieuwe diensten worden geleverd. In combinatie met de coronapandemie heeft dit een verdere vlucht genomen.

De inval in Oekraïne

Het gewapende conflict in Oekraïne zag niemand nog aankomen in 2021. Dit heeft zeker ook gevolgen voor de economie. En dus ook voor onze beleggingen en de inflatie. Welke gevolgen is moeilijk te voorspellen. Veel hangt af van de duur en de afloop van het conflict.

Aandachtsgebieden voor 2022

Vanuit de strategische weg zullen we een aantal grote thema's concreet invullen in 2022. Hierbij houden we expliciet rekening met de belangrijkste trends en ontwikkelingen die Pensioenfonds PGB ziet (zie kader).

Ten eerste geven we een vervolg aan het traject om samen met onze werkgevers en sociale partners te komen tot een succesvolle overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Met het vooruitzicht van definitieve wetgeving in 2022 kunnen we het komende jaar toewerken naar een heldere invulling van de toekomstige pensioenregelingen en daarop aansluitende dienstverlening. Het nieuwe pensioenadministratiesysteem RAP maakt daar onderdeel van uit. Sociale partners moeten straks, net als werkgevers met een werknemersvertegenwoordiging, een keuze maken tussen twee varianten: het solidaire of het flexibele contract. We zullen in 2022 verder investeren in de begeleiding bij die keuze.

Daarnaast is 2022 het jaar dat we onze overtuiging op duurzaam beleggen herijken. Pensioenfonds PGB vindt duurzaam beleggen noodzakelijk om ervoor te zorgen dat onze deelnemers kunnen genieten van een goed pensioen in een leefbare wereld. Om onze pensioenambitie op lange termijn te realiseren beoordelen we ál onze beleggingen op rendement, risico's, kosten én duurzaamheid. Die overtuiging werken we gedurende het jaar uit – in beleid, rapportages en evaluaties - om dit in de praktijk te kunnen brengen.

Ook blijven we investeren in communicatie. Zo krijgt het eerder gestarte project FIT (Financieel Inzicht Tool) een vervolg, met als doel onze deelnemers praktisch houvast te bieden bij het krijgen van inzicht in de persoonlijke financiële toekomst. Ook geven we vervolg aan de succesvolle experimenten met het opzetten en uitbouwen van onze community's. Deze hebben zich bewezen als laagdrempelige platformen om in contact te komen en blijven met diverse belanghebbenden, zoals jongeren en onze vereniging van gepensioneerden. Dat stelt ons ook in staat een evenwichtige belangenafweging te blijven maken.

Deze thema's zijn een greep uit de initiatieven waarmee Pensioenfonds PGB de toekomst vormgeeft. Met als doel: houvast bieden aan deelnemers en werkgevers. En bijdragen aan een gezond en toekomstbestendig pensioenstelsel.

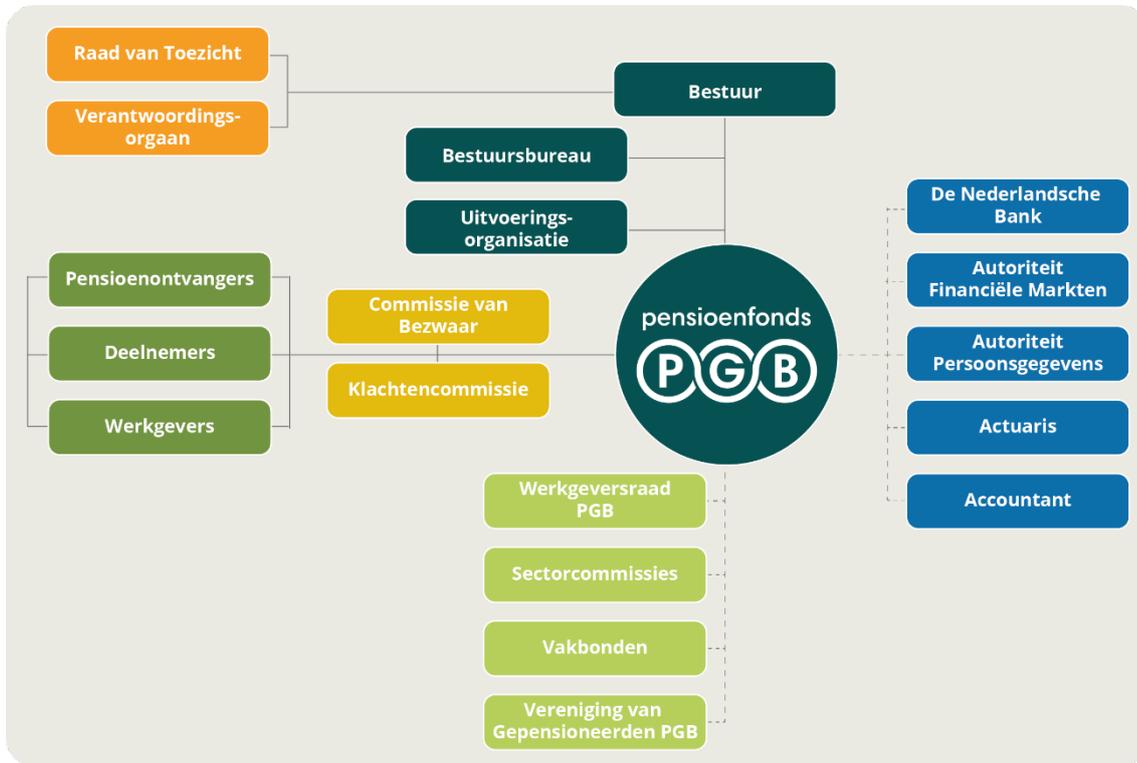

Pensioenfonds PGB in 2021

Bestuur en toezicht

Pensioenfonds PGB voert in opdracht van sociale partners en individuele werkgevers hun pensioenregeling uit. Het bestuursmodel van Pensioenfonds PGB wordt in onderstaand schema weergegeven.

Figuur 1: Bestuursmodel Pensioenfonds PGB

Bestuur

Het bestuur draagt in overleg met de overige organen van het pensioenfonds zorg voor de vaststelling van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het pensioenfonds. Het bestuur richt zich op de strategisch relevante aspecten, het beleid, de ontwikkeling van Pensioenfonds PGB, het onderhouden van contacten met sociale partners, het risicobeheer en toezicht op en de richting van de uitvoering.

Het bestuur werkt met het 'paritair plus model'. Dit model geeft het bestuur de mogelijkheid zelf twee expert-bestuursleden te benoemen en zo de kwaliteit op de expertgebieden te borgen. Het bestuur vindt het daarnaast van groot belang dat sociale partners en gepensioneerden in het bestuur vertegenwoordigd zijn en hecht ook aan een onafhankelijke raad van toezicht.

Het bestuur bestaat uit tien leden, van wie:

- drie *werkgeversleden* worden voorgedragen door de werkgeversraad van Pensioenfonds PGB;
- drie *werknemersleden* worden voorgedragen door de werknemersorganisaties, te weten:
 - twee door FNV en de Nederlandse Vereniging van Journalisten gezamenlijk en
 - één door CNV Vakmensen.
- twee vertegenwoordigers van *pensioenontvangers* die (bij meerdere kandidaten) worden verkozen door gepensioneerden;
- twee *onafhankelijke leden* die worden voorgedragen en benoemd door het bestuur.

Bijna zeventig jaar oud

Het Pensioenfonds voor de Grafische Bedrijven, roepnaam PGB, wordt in 1953 geboren in Amsterdam, op 22 mei om precies te zijn. Het was een fusie tussen drie pensioenfonds uit de grafische sector. Volgend jaar vieren we onze zeventigste verjaardag. Maar we gaan nog lang niet met pensioen. We blijven graag voor u zorgen.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergadert in beginsel twee keer per maand collectief. In één vergadering worden de reguliere rapportages en beleidszaken besproken. Tijdens de andere vergadering worden de onderwerpen besproken die betrekking hebben op de strategie en governance en eventuele andere onderwerpen waarvoor bestuurlijke verdieping nodig is.

Belangrijkste onderwerpen bestuurstafel in 2021

De belangrijkste onderwerpen waarover het bestuur zich in 2021 heeft gebogen zijn:

- Voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel
- Vernieuwing van de pensioenketen
- Premiebeleid
- Toeslagverlening
- Nieuwe aansluitingen
- Maatschappelijk verantwoord beleggen en duurzaamheidsrisico's
- Klantgerichte organisatie
- Eigenrisicobeoordeling (ERB)

Verder in het jaarverslag leest u meer informatie over de genoemde onderwerpen.

Commissiestructuur

Het bestuur wordt ondersteund door verschillende bestuurscommissies die ieder hun eigen aandachtsgebied hebben:

Commissie balansbeheer

De commissie balansbeheer adviseert het bestuur over strategisch balansbeheer en beleggingsbeleid, maatschappelijk verantwoord beleggen, beleggingsstrategieën en -keuzes en de omgang met beleggingsrisico's. Daarnaast kan de commissie zelf besluiten nemen, als dat past in het beleid en het bestuur daarvoor vooraf de ruimte heeft gegeven.

Commissie pensioenbeheer

De commissie pensioenbeheer adviseert het bestuur over het pensioenbeheerbeleid, vertaalt het beleid naar een uitvoeringsopdracht en monitort de pensioenuitvoering. Daarnaast bewaakt de commissie een aantal strategische doelen van het pensioenfonds, met name op het punt van communicatie, dienstverlening, productvernieuwing en relatiebeheer.

Commissie risicobeheer

De commissie risicobeheer houdt toezicht op de risicobeheersing van het pensioenfonds. Dat doet de commissie door de risico- en controlesystemen te monitoren, risicoanalyses te laten uitvoeren en het bestuur te adviseren over aanpassingen van het risicobeleid.

Commissie audit

De commissie audit houdt toezicht op de financiële verslaggeving, organiseert het auditplan en verwerkt de uitkomsten van extern onderzoek op de beheersing van de processen..

De bevoegdheden van bovengenoemde commissies zijn vastgelegd in afzonderlijke reglementen. Het bestuur kan naast de algemene taken ook specifieke taken delegeren aan de commissies. Het bestuur is en blijft integraal verantwoordelijk. Het pensioenfonds maakt daarnaast gebruik van (tijdelijke) werkgroepen voor de uitwerking van bestuurlijke en strategische projecten.

Ontwikkeling samenstelling bestuur

Benoemd

- De heer F.A. van de Veen is per januari 2022 benoemd als lid van het bestuur. Hij is voorgedragen door CNV Vakmensen.

Afgetreden

- Mevrouw drs. P.M.B Wilson RFM is ultimo augustus 2021 afgetreden als lid van het bestuur.
- Mevrouw drs. H. Kapteijn RA is per april 2022 afgetreden als lid van het bestuur.

Het bestuur bedankt mevrouw Wilson en mevrouw Kapteijn voor hun inzet en betrokkenheid.

Een overzicht van de samenstelling van het bestuur is te vinden in bijlage 1 'Samenstelling fondsorganen'.

Zelfevaluatie

Het bestuur voert jaarlijks een zelfevaluatie uit en eens per drie jaar vindt een externe evaluatie plaats. In 2021 heeft het bestuur een uitgebreide extern begeleide evaluatie gehouden. Hierbij is gereflecteerd op de opvatting van de eigen rol en de behaalde resultaten in de strategische projecten afgelopen jaar. Dit ook omdat het bestuur in 2021 heeft gewerkt via de in het jaar ervoor bepaalde nieuwe werkwijze en het team deels uit nieuwe bestuurders bestaat. De uitkomsten hiervan zijn mede betrokken bij de evaluatie van onze strategische sturing voor 2022 en worden gebruikt om deze in de eerste helft van dit jaar verder te verbeteren.

Functiehuis en geschiktheid

Het bestuur werkt met een 'functiehuis'. Dit is bedoeld om diversiteit in kennis, ervaring en persoonskenmerken te stimuleren en zo de kracht van het collectief te vergroten. Bij een vacature wordt aan de hand van het functiehuis en op basis van de behoefte in het bestuur een profiel samengesteld. Bestuursleden moeten beschikken over de vereiste kennis en aantoonbare expertise op hun aandachtsgebied.

Gezien de omvang en complexiteit van het pensioenfonds streeft het bestuur van Pensioenfonds PGB naar geschiktheidsniveau B voor alle bestuursleden op de algemene deskundigheidsgebieden. Het bestuurslid met aandachtsgebied vermogensbeheer en het bestuurslid met aandachtsgebied integraal risicomanagement beschikken minimaal over geschiktheidsniveau B+. Dit overeenkomstig de normen en regelgeving die voor deskundigheid van pensioenfondsbesturen gelden. Alle bestuursleden beschikken over het gewenste geschiktheidsniveau. Als een toekomstig bestuurslid op onderdelen beschikt over geschiktheidsniveau A, wordt er een ontwikkelplan opgesteld om op geschiktheidsniveau B te komen. In dit ontwikkelplan worden opleiding, training, coaching, zelfstudie en eventueel andere activiteiten daartoe uitgewerkt. Het ontwikkelplan en de voortgang bij het realiseren daarvan zijn onderwerp in de periodieke evaluatiegesprekken tussen het bestuurslid en de voorzitter en vicevoorzitter. De voorzitter en vicevoorzitter zien toe op het functioneren van het bestuur als collectief en de rol die individuele leden hierin spelen. Beide voorzitters houden periodiek gesprekken met individuele bestuursleden waarin het functioneren en ontwikkelingen aan de orde komen. Het functioneren van de voorzitters zelf wordt met hen besproken door twee bestuursleden.

Diversiteit

Naast geschiktheid is diversiteit een belangrijk aandachtspunt in het opvolgingsbeleid van Pensioenfonds PGB. Om de diversiteit te borgen nemen we dit aspect mee bij het onderhouden van contacten met de voordragende partijen. Verder zal Pensioenfonds PGB bij het opstellen van zoekprofielen aangeven waar, voor de diversiteit op dat moment, de (nadrukkelijke) voorkeur naar uitgaat. Het bestuur weegt diversiteitsaspecten mee bij de beoordeling van de voorgedragen kandidaat/kandidaten. De leeftijdsopbouw en de man-vrouwverhouding hebben de aandacht bij de acceptatie of selectie van nieuwe kandidaten.

Figuur 2: Samenstelling bestuur naar geslacht en leeftijdsopbouw (eind 2021)

20 tot 40		40 tot 50		50 tot 60		60 tot 70		70 tot 80	
Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
1	-	-	-	2	-	4	1	-	-

Bestuursvergoeding

De dagvergoeding is voor alle bestuursleden gelijk en bedraagt 950 euro. Dit bedrag is sinds 2011 ongewijzigd. De feitelijke vergoeding is afhankelijk van het aantal dagen dat een bestuurder werkzaam is. Dit varieert van gemiddeld 1,5 tot 3,5 dag per week. Sommige bestuursleden zijn in dienst van de organisatie die hen voorgedragen heeft. In dat geval is de dagvergoeding bestemd voor de voordragende instantie. Die maakt dan zelf afspraken met het bestuurslid over de beloning. Pensioenfonds PGB kent geen variabele beloningen en bonussen.

Solidariteit als basis

De grafische sector kenmerkt zich door een sterk gevoel van samen zaken regelen. Dat komt zo: aan het begin van de twintigste eeuw woedt een hevige concurrentiestrijd tussen drukkerijen. Om het hoofd boven water te houden gaan werkgevers en werknemers samenwerken. De gebruikelijke tegenstellingen maken plaats voor een gevoel van verantwoordelijkheid en er zijn voor elkaar. Een saamhorigheidsgevoel dat nog altijd de basis vormt voor het bestaan van Pensioenfonds PGB.

Intern toezicht

De raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan zijn verantwoordelijk voor het intern toezicht bij Pensioenfonds PGB. Hieronder meer informatie over de ontwikkelingen bij beide interne toezichthouders.

Raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie leden en houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds. De raad van toezicht is ook belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Jaarlijks stelt de raad een jaarplan op waarin hij aangeeft hoe hij zijn taken invult en welke onderwerpen in de toezicht- en adviesrol centraal zullen staan. De raad is zes keer autonoom bijeen gekomen in 2021.

Ieder kwartaal komen de raad van toezicht en het bestuur bij elkaar om de voortgang van lopende grote dossiers te bespreken en te doorgronden. Daarnaast vinden vanuit hun toezicht- en adviesrol gesprekken plaats met het gehele bestuur of delen daarvan. Dit is afhankelijk van de onderwerpen. Beide voorzitters hebben daarnaast periodiek werkoverleg. De voorzitter van de raad van toezicht deelt de uitkomsten daarvan met de overige leden van de raad in de reguliere overleggen. Ook is er periodiek overleg tussen de raad van toezicht en de sleutelfunctiehouders. Verder zijn er regelmatig incidentele gesprekken met beleidsbepalers en andere functionarissen, zowel intern als extern. Twee keer per jaar vindt overleg plaats tussen de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. Hierin wordt de verantwoording over het voorgaande jaar en het jaarplan voor het komende jaar besproken.

In 2021 was er sprake van de volgende goedkeuringsbesluiten door de raad van toezicht:

- het jaarverslag 2020 van het pensioenfonds met daarin verantwoording over de eigen toezichthoudende rol;
- twee collectieve waardeoverdrachten;
- gewijzigd bestuursprofiel.

Zelfevaluatie

De raad van toezicht heeft in 2021 zijn functioneren geëvalueerd onder begeleiding van een extern deskundige. Naast een eigen beoordeling is aan het bestuur en het verantwoordingsorgaan gevraagd naar het functioneren van de raad van toezicht. De uitkomsten van de evaluatie zijn besproken met alle bestuursleden in een-op-een-gesprekken. De relatie tussen zowel de raad en het bestuur als tussen de raad en het verantwoordingsorgaan wordt daarin beschreven met woorden als 'open' en 'transparant'. Er bestaat, over en weer, waardering hoe nu samengewerkt wordt.

Strategie

Ook in 2021 is het onderwerp strategie regelmatig besproken tussen de raad van toezicht en het bestuur.

De raad van toezicht is geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de strategie. Dit door middel van integrale strategische (kwartaal)rapportages. De raad heeft in het kader van de voorbereidingen van de (implementatie van de) Wet toekomst pensioenen aandacht gevraagd voor het maken van keuzes op hoofdlijnen (blauwdruk). Het is een oproep om nog meer in de actiemodus te komen, zodat tijdig aanpassingen mogelijk zijn op grond van mogelijke nieuwe inzichten in het hele traject. De raad roept ook op tot het blijvend actief betrekken van de interne stakeholders (raad van toezicht, verantwoordingsorgaan, uitvoeringsorganisatie) bij de ontwikkeling van de strategie. De beheersbare operationalisering van de strategie - in termen van slagkracht, tijd, middelen en kosten - zijn en blijven hierbij belangrijke aandachtspunten voor de raad van toezicht.

Nieuwe administratiesystemen

Voor zowel de pensioen- als de beleggingsadministratie zijn ook in 2021 stappen gezet die vanuit het toezichtkader nauwlettend worden gevolgd. Zo is er verdere invulling gegeven aan een nieuw administratieplatform (RAP) dat het oude administratiesysteem (Maia) moet vervangen. De raad van toezicht is nauw betrokken bij de (bestuurlijke) vraagstukken (voortgang, kosten en scenarioanalyses) van deze overgang naar een nieuw administratiesysteem.

i Een overzicht van de samenstelling van de raad van toezicht is te vinden in bijlage 1 'Samenstelling fondsorganen'. Het verslag van de raad van toezicht is opgenomen onder de 'Overige gegevens'.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dit is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur en behartigt daarbij de belangen van deelnemers, pensioenontvangers en werkgevers. Het verantwoordingsorgaan kwam vijf keer bijeen voor overleg met het bestuur en vergaderde elf keer in eigen kring. Er was twee keer een overleg met de raad van toezicht. Daarnaast was er één gezamenlijk overleg van de raad van toezicht, het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan boog zich onder meer over aansluitingen, het communicatieplan en het premiebeleid. Daarnaast is het verantwoordingsorgaan geïnformeerd over ontwikkelingen rondom het nieuwe pensioenakkoord, de voortgang van de strategie, het nieuwe administratiesysteem RAP, het jaarverslag 2020, het jaarplan 2022, de begroting 2022 en het strategisch beleggingsplan.

Het verantwoordingsorgaan werkt met commissies. In 2021 kende het orgaan de volgende commissies: commissie governance, commissie financiën, beleggingen en jaarverslag, commissie aansluitingen en de commissie communicatie. Deze commissies sluiten aan bij de aandachtsgebieden van het bestuur. Ook waren er enkele ad-hoc commissies, zoals de werkgroep die zich bezighoudt met de implementatie van het nieuwe administratiesysteem.

Mevrouw Burgers is per maart 2021 op voordracht van het verantwoordingsorgaan herbenoemd voor een periode van vier jaar als lid van de commissie van bezwaar.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 de commissiestructuur herzien en de taakomschrijving herijkt. Ook is verdere invulling gegeven aan het eigen communicatieplan van het verantwoordingsorgaan dat het jaar ervoor is opgesteld. Zo zijn er onder andere presentaties gegeven aan sectorcommissies en de werkgeversraad om meer inzicht te geven in de rol en de werkzaamheden, met als doel meer leden te trekken voor het verantwoordingsorgaan. Verder is gesproken over de omvang en de samenstelling van het verantwoordingsorgaan, de vergoedingensystematiek en het oprichten van een community/ klankbordgroep.

Benoemd

- De heer mr. R. Manning CPL CPE is per mei 2021 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan. Hij volgde de heer B. Hoekstra op. Hij is door de werkgeversraad benoemd voor een periode van vier jaar.
- De heer H. Vugs is per juli 2021 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan namens gepensioneerden. Hij volgde de heer drs. J.H.M. Brader op. Hij is door CNV Vakmensen benoemd voor een periode van vier jaar.

Afgetreden

- De heer drs. J.H.M. Brader heeft in juli 2021 zijn functie als lid van het verantwoordingsorgaan neergelegd.
- De heer A.A.A. Rensen heeft in augustus 2021 zijn functie als lid van het verantwoordingsorgaan neergelegd.
- De heer A. Emmink heeft zijn functie als lid van het verantwoordingsorgaan in december 2021 beëindigd.

Het bestuur bedankt de heren Brader, Rensen en Emmink voor hun jarenlange inzet en betrokkenheid.

i Een overzicht van de samenstelling van het verantwoordingsorgaan is te vinden in bijlage 1 'Samenstelling fondsorganen'. Het verslag van het verantwoordingsorgaan is opgenomen onder de 'Overige gegevens'.

Extern toezicht

Pensioenfonds PGB staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Het pensioenfonds had in 2021 regelmatig contact met de toezichhouders en nam deel aan een aantal onderzoeken.

De Nederlandsche Bank

De Nederlandsche Bank (DNB) houdt toezicht op banken, pensioenfondsen, verzekeraars en andere financiële instellingen. DNB let daarbij op de financiële positie en de kwaliteit van het bestuur. DNB doet dit onder andere door het toetsen van bestuurders, verlenen van vergunningen en aanpakken van financieel-economische criminaliteit. Ook controleert zij of instellingen financieel solide zijn, zodat deze, ook als het economisch tegenzit, kunnen voldoen aan hun verplichtingen.

Ouderen beschouwd als invalide

Tot in de 19e eeuw was je op je oude dag afhankelijk van de vrijgevigheid van je familie of de armenzorg. Pas in 1919 zet de overheid de eerste stap op weg naar een pensioenvoorziening met de invoering van de Invaliditeitswet. Ouderen boven de 65 worden als invalide beschouwd, omdat je op die leeftijd niet meer kan werken. Het eerste pensioen was dus eigenlijk een invaliditeitsuitkering.

Gedurende het verslagjaar is met de toezichthouder contact geweest over diverse onderwerpen.

Onderwerp	Achtergrond
Monitoring transitie rentebenchmarks	Er vindt een wereldwijde transitie plaats naar alternatieve rentebenchmarks, ook bij pensioenfondsen. DNB monitort dit. Pensioenfonds PGB rapporteerde hierover aan DNB.
Duurzaamheid	DNB voert onderzoek uit naar de wijze waarop de financiële sector omgaat met risico's als gevolg van bijvoorbeeld droogte en armoede, en de positieve impact die de sector nastreeft met duurzame financiering.
Klimaatrisico's vastgoed	DNB doet onderzoek naar de manier waarop de Nederlandse financiële sector via beleggingen in vastgoed is blootgesteld aan klimaatrisico's (bijvoorbeeld overstromingsrisico's).
Niet-financiële risico's	Jaarlijks onderzoek van DNB naar de beheersing van niet-financiële risico's (operationeel, IT en integriteit) bij pensioeninstellingen en hun uitvoerders.
Informatiebeveiliging	Tegen de achtergrond van toenemende cyberdreigingen houdt DNB zicht op deze risico's voor de gehele pensioensector. Pensioenfonds PGB heeft hiervoor een <i>self assessment</i> gedaan.
Regievoering nieuwe pensioenregeling	DNB wil inzicht in de voortgang van de voorbereiding van Pensioenfonds PGB op de transitie naar een nieuwe pensioenregeling. Onder meer naar de mate waarin het pensioenfonds in staat is de ontwikkeling van de nieuwe pensioenketen te managen en of deze klaar is om het pensioenakkoord te kunnen faciliteren.
'Loan-level' woninghypotheken	Ruim een kwart van alle nieuwe hypotheekleningen wordt tegenwoordig verstrekt door pensioenfondsen en verzekeraars. DNB volgt deze ontwikkelingen met het oog op risico's voor de financiële stabiliteit. Pensioenfonds PGB levert jaarlijks een rapportage aan met gedetailleerde informatie over deze leningen.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is gedragstoezichthouder op de financiële markten. Dat houdt in dat de AFM toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector: sparen, beleggen, verzekeren en lenen. Daarmee wil de AFM een bijdrage leveren aan het goed functioneren van de financiële markten. DNB en de AFM werken samen, vanuit hun eigen rol. DNB houdt prudentieel toezicht (dat is: toezicht op onder meer de financiële positie, de organisatiestructuur en het risicomanagement). De AFM houdt toezicht op het gedrag van ondernemingen. Hieronder een overzicht van de contactmomenten met de AFM.

Onderwerp	Achtergrond
Uitvraag pensioenen	De AFM stuurt pensioenfondsen jaarlijks een verzoek om informatie over alle pensioenen die zij beheren in de opbouw- en uitkeringsfase.
Klachtenprocedures pensioenfondsen	Op 14 oktober sprak een delegatie van het pensioenfonds en PGB Pensioendiensten hierover met de AFM. Thema's waren onder andere: hoe definiëren we een klacht, en wat doen we ermee om dienstverlening te verbeteren? In het eerste kwartaal van 2022 zijn de uitkomsten van het sectoronderzoek gedeeld.

Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is opgericht en aangewezen als toezichthouder op de uitvoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De AP is een zelfstandig bestuursorgaan.

Wanneer personen of instanties ongeautoriseerd toegang krijgen tot meerdere gevoelige persoonsgegevens van een ander (zogenoemde 'betrokkenen'), spreken we van een datalek. Of een datalek gemeld moet worden, is afhankelijk van de (potentiële) impact ervan op de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Een datalek hoeft niet gemeld te worden als het niet waarschijnlijk is dat het leidt tot een risico voor de rechten en vrijheden van betrokkenen. Pensioenfonds PGB volgt hierin de richtlijnen van de AP.

In 2021 heeft Pensioenfonds PGB 1 datalek (in 2020: 3) gemeld aan de AP. Het ging daarbij om 24 deelnemers. Het incident kwam door een technische storing bij het uploaden van bestanden naar het deelnemersportaal. Daarnaast kwamen 10 datalekken voor die met name individuele deelnemers betroffen van wie de correspondentieadressen niet waren doorgegeven of nog niet verwerkt. Hierdoor kregen betrokkenen hun post op het oude adres. Het risico voor de betrokkenen was laag. Pensioenfonds PGB heeft de betrokkenen geïnformeerd en de nodige acties ondernomen om herhaling te voorkomen. Pensioenfonds PGB neemt structureel maatregelen om het risico op datalekken te minimaliseren en is continu bezig om informatieveiligheid en privacy te borgen binnen de organisatie.

Overige zaken

Naleving Code Pensioenfondsen

De huidige Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd in de Pensioenwet. De Code bevat 65 normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' die verdeeld zijn over de volgende acht thema's:

- vertrouwen waarmaken;
- verantwoordelijkheid nemen;
- integer handelen;
- kwaliteit nastreven;
- zorgvuldig benoemen;
- gepast belonen;
- toezicht houden en inspraak waarborgen;
- transparantie bevorderen.

Pensioenfonds PGB voldeed in 2021 aan deze normen, behalve op een onderdeel van het thema 'zorgvuldig benoemen': in het Verantwoordingsorgaan had niemand onder de 40 jaar zitting.

Gedragscode

De leden van bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan hebben allen de Verklaring Naleving Gedragscode Pensioenfonds PGB over 2021 ondertekend. De externe compliance officer heeft in zijn rapportage van 21 maart 2022 geconcludeerd dat alle gedragsregels zijn nageleefd.

PGB Pensioendiensten

Pensioenfonds PGB heeft de uitvoering van het pensioen- en balansbeheer uitbesteed aan PGB Pensioendiensten, dat zich op zijn beurt exclusief toelegt op de dienstverlening aan pensioenfonds PGB en enkele nauw verbonden sociale fondsen. Pensioenfonds PGB is 100 procent aandeelhouder en heeft volledige zeggenschap over PGB Pensioendiensten.

De relatie met PGB Pensioendiensten betreft een uitbestedingsrelatie in de zin van de Pensioenwet. De taken en verantwoordelijkheden van PGB Pensioendiensten zijn vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst (UBO). In deze UBO zijn afspraken over de wijze waarop de dienstverlening plaatsvindt op hoofdlijnen uitgewerkt. Voor het pensioen- en balansbeheer zijn aparte contracten opgesteld. Bepaalde aspecten van de dienstverlening op het gebied van het pensioen- en balansbeheer zijn nader uitgewerkt en vastgelegd in een *servicelevel agreement*. Ieder kwartaal legt de uitvoeringsorganisatie verantwoording af aan het bestuur over de geleverde prestaties.

Het jaarplan van PGB Pensioendiensten stond in 2021 opnieuw in het teken van het doorontwikkelen van de kwaliteit van de dienstverlening en het realiseren van de strategische ambities van het pensioenfonds. Meer hierover in het hoofdstuk Pensioenbeheer.

Organisatorisch verweven

PGB Pensioendiensten is nauw verbonden met aandeelhouder Pensioenfonds PGB. Niet alleen is de strategie van de uitvoeringsorganisatie gebaseerd op de ambities van Pensioenfonds PGB. Ook wordt in diverse commissies samengewerkt om beleid uit te werken en de uitvoering van het beleid te monitoren. De actieve afstemming van werkzaamheden illustreert de organisatorische verwevenheid van de twee organisaties; ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid

Klachten en geschillen

Pensioenfonds PGB heeft een klachten- en geschillenregeling. Deze regelingen willen we bewust laagdrempelig houden. Ons uitgangspunt is dat we niet alleen luisteren naar onze klanten maar ook gehoor geven aan klantsignalen door onze dienstverlening te verbeteren. In 2021 waren er 157 klachten (2020: 162) over de dienstverlening en 72 geschillen (2020: 30). Een geschil gaat over de toepassing van het reglement in een individueel geval. Een klacht gaat meestal over de dienstverlening, bijvoorbeeld bejegening door een medewerker van PGB Pensioendiensten, het niet nakomen van toezeggingen zoals een reactietermijn of het gevoel 'van het kastje naar de muur gestuurd' te worden. De stijging van het aantal geschillen kwam vooral door de verlaging van de pensioenen van onze nieuwe deelnemers vanuit de reisbranche en de agrarische en voedselvoorzieningshandel (AVH). De nieuw aangesloten fondsen moesten besluiten tot een verlaging van de pensioenen om de overgang naar Pensioenfonds PGB mogelijk te maken.

Klachten

De meeste klachten gingen over te late of onjuiste informatieverstrekking en zijn afgehandeld door de klantenservice. Als een belanghebbende het niet eens is met de wijze waarop een klacht is afgehandeld door de klantenservice bestaat de mogelijkheid om zich te wenden tot de klachtencommissie van Pensioenfonds PGB.

De klachtencommissie heeft in 2021 drie klachten behandeld, die alle drie deels zijn toegewezen. Een van de klachten betrof de communicatie over een (beoogde) uitgaande internationale waardeoverdracht. Daarbij was sprake van begripsverwarring, een te lange doorlooptijd en niet-adequate beantwoording van informatieverzoeken. Dat hierbij ook de privacy van betrokkene zou zijn geschonden achtte de klachtencommissie echter niet aannemelijk.

Een andere klacht betrof het niet meewerken van Pensioenfonds PGB aan de waardeoverdracht of afkoop waarom betrokkene had verzocht. De klachtencommissie achtte deze klacht ongegrond, omdat beide opties wettelijk gezien niet mogelijk waren. Wel achtte de klachtencommissie het terecht dat betrokkene zich beklaagde over de lange afhandeltermijnen van de klacht, en het alsmaar niet kunnen raadplegen van de persoonlijke post in de digitale omgeving.

De derde klacht betrof het grote (relatieve) verschil tussen het bedrag dat werd getoond in de pensioenplanner en het uiteindelijk toegekende pensioen. Ook maakte betrokkene bezwaar tegen de opzet van het pensioenkeuzeformulier waarop slechts een totaalbedrag inclusief AOW werd getoond. De klachtencommissie achtte deze klachten gegrond, maar wees het verzoek om zijn pensioenuitkering te verhogen tot het bedrag in de pensioenplanner van de hand.

Dankzij deze klachten is Pensioenfonds PGB erop geattendeerd dat op bovenstaande punten verbetering nodig is.

Geschillen

Het bestuur heeft in 2021 13 geschillen behandeld. In zes van de 13 geschillen is de betrokkene volledig in het gelijk gesteld. Daarvan ging één geschil over de fiscale schade als gevolg van een nabetaling. Dit heeft geleid tot een vergoeding aan de deelnemer. Een ander geschil betrof de toekenning van pensioenopbouw op grond van de verplichtstelling. In één geval leidde een geschil tot de constatering van een onjuistheid in het pensioenreglement. Betrokkene is volledig in het gelijk gesteld en de betreffende bepaling in het pensioenreglement is aangepast. Een laatste geschil ging over premievrije voortzetting wegens arbeidsongeschiktheid. Deze heeft het bestuur uit coulance toegekend.

Commissie van bezwaar

Pensioenfonds PGB kent een onafhankelijke commissie van bezwaar. Belanghebbenden die het niet eens zijn met een beslissing van het bestuur over de toepassing van de pensioenregeling kunnen zich tot die commissie wenden. Een oordeel van de commissie van bezwaar is bindend voor Pensioenfonds PGB. Er zijn in 2021 geen zaken geweest bij deze commissie (2020: 4).

Nieuw initiatief in 2021: PGB-ombudsman

Individuele deelnemers van Pensioenfonds PGB die vinden dat ze onvoldoende worden gehoord, kunnen vanaf 2021 terecht bij een interne ombudsman (m/v). Deze functie is in het leven geroepen om in gesprek te gaan met mensen die bij het bestuur aankloppen met ingewikkelde vragen of negatieve ervaringen. Daarnaast wordt de ombudsman door de klantenservice of via de klachtencommissie gevraagd om in gesprek te gaan met een deelnemer of om een klacht of geschil te beoordelen. In 2021 heeft de ombudsman zich ingespannen voor in totaal 13 deelnemers.

Boetes, dwangsommen, verplichte aanwijzing en bewindvoering

Er zijn in 2021 geen boetes of dwangsommen opgelegd aan het pensioenfonds. Ook was in 2021 geen sprake van een verplichte aanwijzing of van bewindvoering.

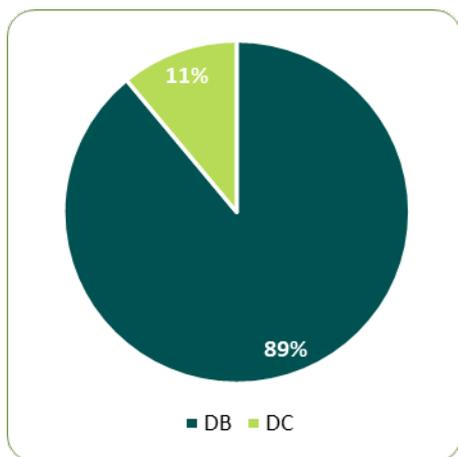
Onze pensioenregelingen

Pensioenfondsen PGB kent in hoofdzaak twee verschillende soorten pensioenregelingen: regelingen waarin de uitkering als basis wordt genomen (op basis van middelloon, ook wel DB-regelingen genoemd). En regelingen waarin de premie het uitgangspunt is (beschikbare premieregelingen, ook wel DC-regelingen genoemd).

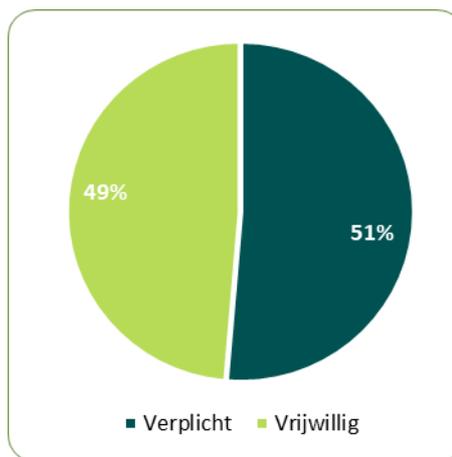
Het aantal deelnemers nam sterk toe, vooral als gevolg van nieuwe aansluitingen

Combinaties daarvan zijn ook mogelijk (hybride regelingen). In figuur 3 is de verhouding daarvan aangegeven. In figuur 4 staat de verhouding tussen verplichte en vrijwillige pensioenregelingen.

Figuur 3: Pensioenregelingen actieve deelnemers (ultimo 2021)

Figuur 4: Type aansluiting actieve deelnemers (ultimo 2021)

Deze basismiddelloonregeling heeft verder de volgende kenmerken:

- Het jaarlijkse opbouwpercentage voor ouderdomspensioen is 1,75 procent bij een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar.
- Het partnerpensioen is voor 70 procent van het te bereiken ouderdomspensioen verzekerd. Van dit partnerpensioen is 35 procent van het opgebouwde ouderdomspensioen opgebouwd en het overige partnerpensioen is op risicobasis verzekerd. Het op risicobasis verzekerd partnerpensioen vervalt bij einde deelname en uiterlijk op pensioeningangdatum. Het wezenpensioen bedraagt 14 procent van het te bereiken ouderdomspensioen. Het uitkeringsbedrag is gemaximeerd op vijf wezen; zijn er meer dan vijf wezen dan gaat het pensioen per wees omlaag. Deze maximering is per 1 januari 2022 komen te vervallen.
- De premievrijstellingsregeling bij arbeidsongeschiktheid is gemaximeerd op 70 procent in geval van volledige arbeidsongeschiktheid.
- De toeslagverlening (verhoging) is voorwaardelijk en wordt gefinancierd uit overrendement.

Daarnaast kunnen ondernemingen aanvullende afspraken maken over premiemaximalisatie (CDC) of een eenmalige verbetering van pensioenaanspraken. Het pensioenfonds voerde in 2021 voor 147 ondernemingen (2020: 154) in 11 sectoren (2020: 11) een regeling uit waarbij een maximale premie (CDC) is afgesproken.

Een bodempensioen

In 1957 ziet de Algemene Ouderdomswet (AOW) het licht. Daarmee krijgen alle inwoners van Nederland vanaf hun 65e recht op een ouderdomspensioen van de staat. Dit is voor alle pensioenfondsen van groot belang, want voor die tijd leidt een pensioen van de bedrijfstak nog tot een korting op het staatspensioen. Met de invoering van de AOW niet meer. Dat wordt een soort bodempensioen. En zo is het nog altijd.

Beschikbare premieregeling (DC)

Pensioenfonds PGB biedt sectoren of werkgevers een beschikbare premieregeling waarbij uit diverse rentestaffels kan worden gekozen. Hoe hoger de onderliggende rekenrente is, hoe meer de ingelegde premie oploopt met de leeftijd van de deelnemer. Een rentestaffel kan ook gedeeltelijk worden toegepast (benuttingspercentage). Verder kan een beschikbare premieregeling gedeeltelijk worden gecombineerd met een middelloonregeling. Dit noemen wij een hybride pensioentoezegging.

De premies en al eerder gevormd vermogen worden belegd in een zogeheten *lifecycle*, waarbij het beleggingsrisico met het oplopen van de leeftijd afneemt. Deelnemers kunnen daarbij kiezen voor iets meer risico (offensief profiel), een neutraal profiel of voor iets minder risico (defensief profiel).

De basis beschikbare premieregeling bevat een aantal standaard elementen:

- De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.
- Het partnerpensioen is voor 70 procent van het bereikbare ouderdompensioen op risicobasis verzekerd. Het op risicobasis verzekerd partnerpensioen vervalt bij einde deelname en uiterlijk op pensioeningangsdatum.
- Het wezenpensioen is voor 20 procent van het partnerpensioen op risicobasis verzekerd.
- De opbouw van pensioenkapitaal bij arbeidsongeschiktheid is premievrij tot maximaal 100 procent.
- Het persoonlijk pensioenkapitaal wordt vanaf tien jaar voor de pensioendatum in stapjes omgezet naar een DB-pensioenaanspraak vanaf pensioendatum.
- Deelnemers aan de beschikbare premieregeling hebben vanaf 1 januari 2020 de keuze tussen een vaste en een variabele uitkering. Bij een keuze voor variabele uitkering hebben deelnemers de mogelijkheid om een uitkering in te kopen bij een andere pensioenuitvoerder dan Pensioenfonds PGB ('shoprecht'). Pensioenfonds PGB voert namelijk geen variabele uitkeringen uit.

Per 2021 biedt Pensioenfonds PGB ook vlakke staffels aan voor zover die momenteel passen binnen de fiscale randvoorwaarden. Bij een vlakke staffel betalen alle deelnemers eenzelfde premiepercentage. Er zijn geen aanvullende fiscale beperkingen.

Aangesloten bedrijfstakken en ondernemingen kunnen een keuze maken over pensioengevend salaris, franchise, staffel en de mate waarin die staffel wordt gehanteerd (maximaal 100 procent). Voorwaarde hiervoor is dat de pensioenregeling binnen de fiscaal toegestane grenzen blijft. Voor de verplichte bedrijfstakregelingen zeevisserij en groothandel in bloemen en planten wordt de beschikbare premieregeling uitgevoerd met een doorsneepremie.

Aanvullende regelingen

Ondernemingen kunnen ook aanvullende regelingen afsluiten zoals een WIA-excedentverzekering, Anw-verzekering of een verzekering voor partnerpensioen boven het wettelijk maximumpensioensalaris (netto partnerpensioen). In 2021 waren 16.888 deelnemers verzekerd via hun werkgever voor een WIA-excedentpensioen (2020: 16.844). Van de 16.888 deelnemers werd er voor 7.446 premie afgedragen omdat ze boven het gemaximeerde dagloon verdienen (2020: 7.149). Via collectieve contracten hadden 16.503 deelnemers een verzekering voor een aanvullende Anw-uitkering (2020: 17.319). Aan de collectieve verzekering voor netto partnerpensioen namen 546 werknemers deel (2020: 454).

Voor alle uitkeringsregelingen geldt dat deelnemers binnen de fiscaal gestelde grenzen kunnen kiezen voor extra pensioenopbouw via een pensioenkapitaal. Via de regeling PGB Pensioen Plus hadden 2.736 deelnemers een pensioenkapitaal ondergebracht bij Pensioenfonds PGB, met een vermogen van 39 miljoen euro (2020: 3.160 deelnemers met een vermogen van 46 miljoen euro). Het rendement over 2021 was 5,2 procent² (2020: 5,7 procent). Deze spaarregeling kent een inleggarantie en is gesloten voor nieuwe deelnemers. Deelnemers die beginnen met bijsparen, kunnen kiezen voor PGB Ouderdompensioen Plus (OP+). Deze regeling heeft geen inleggarantie. Een ander verschil is dat het persoonlijke pensioenkapitaal vanaf tien jaar voor de pensioendatum in stapjes wordt omgezet in ouderdompensioenaanspraken vanaf pensioendatum. Inmiddels hebben 321 deelnemers een pensioenkapitaal ondergebracht bij Pensioenfonds PGB, met een vermogen van 6 miljoen euro. Het rendement over 2021 was 5,7 procent³. Deelnemers kunnen verder aanvullende regelingen afsluiten om hun partner financieel beter te beschermen bij een eventueel overlijden van de deelnemer. In 2021 waren er 743 deelnemers met een individuele PGB Partnerpensioen Plus-regeling (2020: 791) en 3.723 met een individuele verzekering voor een aanvullende Anw-uitkering (2020: 3.803).

² Het rendement van PGB Pensioen Plus is het rendement van het pensioenfonds, verminderd met 1 procentpunt voor administratiekosten en garantieopslag.

³ Het rendement van PGB Ouderdompensioen Plus is het rendement van het pensioenfonds, verminderd met 0,5 procentpunt voor administratiekosten.

Relevante wijzigingen wet- en regelgeving

Conceptwetsvoorstel toekomst pensioenen

Eind 2020 is de conceptwet toekomst pensioenen gepubliceerd. De conceptwet schept een nieuw kader voor pensioencontracten. De kern hiervan is de verplichte overstap naar een nieuwe manier van pensioen opbouwen via twee nieuwe typen van premieovereenkomsten. De nieuwe premieovereenkomsten verschillen vooral in het moment waarop en de mate waarin risico's worden verzekerd of collectief worden gedeeld door middel van een daartoe bestemde solidariteitsreserve. De manier waarop vanaf (uiterlijk) 2027 pensioen wordt opgebouwd, wijzigt vooral door de afschaffing van de doorsneesystematiek en introductie van een systematiek met leeftijdsonafhankelijke premies.

Sociale partners krijgen bij de overgang naar een nieuwe pensioenovereenkomst de keuze om alle opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten door middel van een collectieve waardeoverdracht 'in te varen' naar de nieuwe premieovereenkomst. De wetgever stuurt sterk aan op het gebruikmaken van deze keuze voor invaren. Echter blijft dit een keuze voor sociale partners die daarbij een eigen belangenafweging moeten kunnen maken.

AOW-leeftijd in 2027 blijft 67 jaar

In december 2021 is de AOW-leeftijd in 2027 bekend gemaakt. Deze blijft ten opzichte van 2026 ongewijzigd. De AOW-leeftijd tot en met 2027 is als volgt vastgesteld:

- in 2021: 66 jaar en 4 maanden;
- in 2022: 66 jaar en 7 maanden;
- in 2023: 66 jaar en 10 maanden;
- in 2024 t/m 2027: 67 jaar.

Wet bedrag ineens

De Wet bedrag ineens moet op 1 januari 2023 in werking treden en geeft deelnemers de mogelijkheid om tot 10 procent van het pensioen ineens uit te laten keren. Dat kan op de pensioendatum of in de maand januari van het jaar erop wat fiscaal handiger kan zijn. De introductie van deze nieuw keuzemogelijkheid biedt deelnemers bij de start van de uitkeringsfase meer flexibiliteit. Het idee is dat dit de welvaart van deelnemers verhoogt, doordat het pensioen beter kan worden afgestemd op de persoonlijke leefsituatie en bestedingsbehoefte. Bovendien kan dit de betrokkenheid van deelnemers bij het pensioenstelsel en hun eigen pensioensituatie vergroten.

Wet Pensioenverdeling bij scheiding

Het in september 2019 ingediende wetsvoorstel Pensioenverdeling bij scheiding 2022 voorziet in een standaard verdeling van het pensioen bij scheiding in een apart zelfstandig ouderdomspensioen voor de ex-partner, ook wel conversie genoemd. Kortgezegd komt het erop neer dat de verdelingsgerechtigde partner dezelfde rechten en plichten krijgt als een ex-deelnemer ('slaper') bij de pensioenuitvoerder.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft op 8 juli 2021 laten weten meer tijd te nemen voor de invoering van de nieuwe wet. De beoogde inwerkingtredingsdatum van de wet is verschoven naar 1 januari 2023.

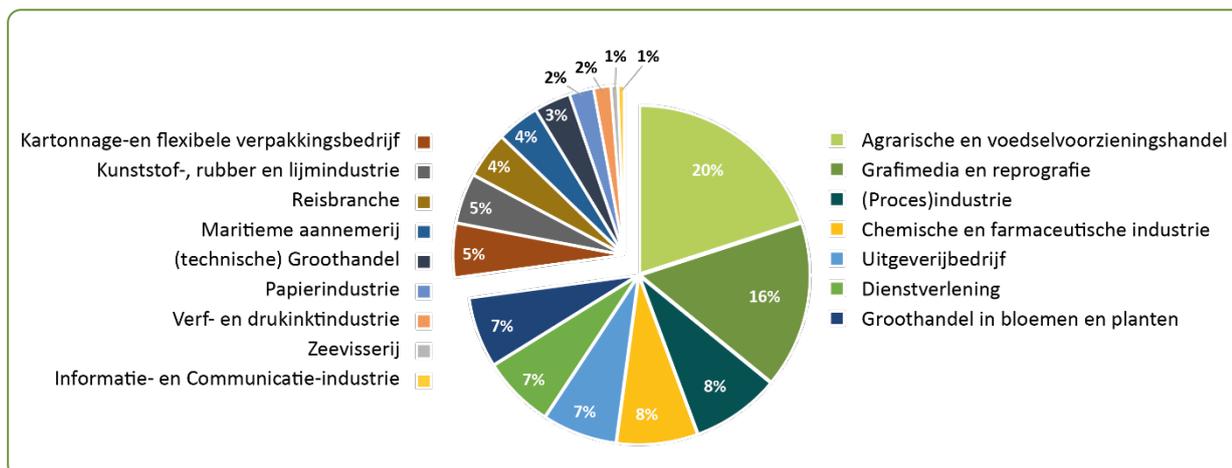
Ontwikkelingen in deelnemers- en werkgeversbestand

In 2021 nam het aantal premiebetalende werknemers (inclusief toerekening wegens arbeidsongeschiktheid) en pensioenontvangers toe van 175.189 tot 219.169. Het aantal deelnemers (inclusief gewezen deelnemers) en pensioenontvangers kwam eind 2021 uit op 436.274. De toename is vooral het gevolg van nieuwe aansluitingen. In 2021 verwelkomden we de agrarische en voedselvoorzieningshandel (AVH) die nu de grootste sector binnen het pensioenfonds is. Ook sloot de reisbranche zich in 2021 bij ons aan. Het totaal aantal werkgevers nam in 2021 toe van 2.594 tot 4.004. In 2021 gingen 5.331 ouderdomspensioenen in (2020: 4.137). Het totaal aantal mensen dat pensioen ontvangt (inclusief partner- en wezenpensioen) steeg van 81.660 eind 2020 naar 94.124 eind 2021.

Tabel 1: Overzicht deelnemers

	31 december 2021	31 december 2020
Premiebetalende deelnemers	119.740	89.139
Deelnemers met toekenning wegens arbeidsongeschiktheid	5.305	4.390
Pensioengerechtigden	94.124	81.660
Gewezen deelnemers	217.105	163.123
Totaal	436.274	338.312

Figuur 5: Actieve deelnemers naar sector (ultimo 2021)

Tabel 2: Overzicht aantallen verloop pensioenen

Overzicht ingegane pensioenen	Ouderdoms-pensioen	Partner-pensioen	Wezen-pensioen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	58.242	22.669	749	81.660
Ingegaan op basis van toekenningen	5.331	1.706	187	7.224
Ingegaan op basis van collectieve waardeoverdrachten	7.694	2.531	99	10.324
	13.025	4.237	286	17.548
Beëindigingen	3.475	1.425	184	5.084
Stand per 31 december 2021	67.792	25.481	851	94.124
<i>Ontwikkeling</i>	16,4%	12,4%	13,6%	15,3%

Pensioenbeheer

Het beheer van de pensioenen die bij Pensioenfonds PGB zijn ondergebracht, is uitbesteed aan onze uitvoeringsorganisatie PGB Pensioendiensten. Die zorgt namens het pensioenfonds voor onder meer de administratie, het innen van de premies en het

De pensioensector staat aan het begin van een aantal grote veranderingen

verstrekken van de uitkeringen. Alle communicatie daarover met deelnemers, werkgevers en sociale partners is ook een taak van de uitvoeringsorganisatie. In dit hoofdstuk kunt u meer lezen over zowel de pensioenuitvoering als de pensioencommunicatie in 2021.

Pensioenuitvoering

De pensioensector staat aan de beginperiode van een aantal grote veranderingen. Het nieuwe pensioenstelsel, consolidatie in de pensioenbranche, Europese regelgeving over duurzaamheid en technologische vernieuwingen maken deze tijd zeer uitdagend. De pensioensector zal voldoende verandervermogen moeten hebben om zich aan te kunnen passen aan de nieuwe werkelijkheid. En dat geldt natuurlijk ook voor ons, als pensioenfonds en uitvoeringsorganisatie.

Grote veranderingen

We hebben daarom voor 2021 tot en met 2023 drie grote veranderthema's vastgesteld. De thema's, die ambitieus zijn en een flinke inspanning vragen van de hele organisatie, zijn:

1. Het pensioenakkoord

Medio 2021 bleek de invoering van het pensioenakkoord (dat in 2019 is gesloten) te worden uitgesteld naar 1 januari 2023. De uiterlijke ingangsdatum van het nieuwe pensioenstelsel is hiermee ook een jaar verschoven naar 1 januari 2027. De veranderingen hebben een significante impact op de uitvoering. We trekken als fonds en uitvoeringsorganisatie samen planmatig op om ons hierop tijdig voor te bereiden én sociale partners, werkgevers en deelnemers optimaal door de transitie heen te loodsen. In 2021 zijn we daarom veelvuldig en (pro)actief in gesprek gegaan met alle belanghebbenden en betrokkenen.

2. De nieuwe pensioenketen

Om de uitvoering van het pensioenakkoord optimaal en kostenefficiënt te kunnen realiseren werken we aan een nieuwe pensioenketen. Sinds 2020 werken we daarvoor ook aan de overgang naar een nieuw administratiesysteem. Dit zal bijdragen aan het vergroten van klantwaarde en klanttevredenheid. De transitie zal ook leiden tot een efficiëntere uitvoering, onder andere door online selfservice. Om de invoering van de nieuwe keten te laten slagen, is in 2020 een project opgestart (Pioen), waar veel medewerkers bij betrokken zijn.

3. Een meer klantgerichte organisatie

In 2022 zal PGB Pensioendiensten de beweging naar een meer wendbare en klantgerichte organisatie verder vormgeven. We stellen daarin de behoeften van onze deelnemers centraal en we sturen op de klanttevredenheid van sociale partners en werkgevers door ze actief te ondersteunen. In 2021 hebben we met elkaar hard gewerkt aan de noodzakelijke voorbereidingen voor deze organisatieverandering.

Nieuwe aansluitingen

De strategie van beheerste groei vraagt extra inzet op nieuwe aansluitingen en tegelijk behoud van de huidige relaties. Een gespecialiseerd team zorgt daarom voor professionele ondersteuning bij het onderbrengen van nieuwe aansluitingen. In 2021 zijn we erin geslaagd twee grote nieuwe aansluitingen (de agrarische en voedselvoorzieningshandel (AVH) en de reisbranche) te verwerken, terwijl de kwaliteit van de dienstverlening op het beoogde niveau is gebleven. Ook is Stichting Pensioenfonds NEG Nederland (NEG) per 1 augustus 2021 aangesloten. Onze kosten per deelnemer zijn hierdoor duidelijk afgenomen.

Informatiebeveiliging

Een optimale IT-infrastructuur is een vereiste voor goed pensioenbeheer. Het garanderen van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatie, kort gezegd informatiebeveiliging, is uitbesteed aan PGB Pensioendiensten. Het beheer van de gehele IT-infrastructuur inclusief de kantooromgeving is uitbesteed aan een externe IT-dienstverlener.

Enkele focuspunten in 2021 waren:

- Uitvoering van een risicoanalyse, waarbij onder andere gekeken is naar de volgende factoren:
 - Pensioenfonds PGB verbetert continu: specifiek aandacht voor crisismangement vanwege het coronavirus, de auditrapportages, *vulnerability*-scans en diverse processen;
 - Wet- en regelgeving rondom pensioen: waaronder intern toezicht DNB, *good practices* informatiebeveiliging van DNB en de jaarrekening;
 - Ontwikkelingen in het algemeen: zoals de toenemende keuze voor *cloud computing*-oplossingen en toenemende cyberaanvallen wereldwijd.
- Cyberweerbaarheid, waarbij opvolging is gegeven aan de bevindingen van de cybersecuritytest in 2020. Daarnaast heeft het securityteam aandacht besteed aan de training van medewerkers en bestuur aan de hand van zogenoemde *phishing* e-mails en aan actualiteiten met betrekking tot cyberaanvallen.
- Uitbestedingen van data en diensten naar de cloud en de impact daarvan voor security. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen SAAS-, PAAS- en IAAS-oplossingen. De uitdaging voor PGB Pensioendiensten is om de regiefunctie adequaat in te richten.
- Aanscherping van het interne controleraamwerk op de moderne standaarden van datagedreven controle, zodat we blijven voldoen aan onze eisen en die van DNB.

Datakwaliteit

Data speelt een steeds belangrijker rol in de bedrijfsvoering en in het realiseren van onze strategische doelstellingen. In 2021 hebben we daarvoor een specifiek datakwaliteitsbeleid opgesteld onder het motto: 'Pensioenfonds PGB is in controle over data en datakwaliteit'. Doel is de uitgangspunten, processen en regels te definiëren voor het managen van de kwaliteit van al onze data. Dat doen we voor alle belanghebbenden en hun privacy. En voor het samengaan belang van de organisatie om optimaal onze belanghebbenden en potentiële nieuwe aansluitingen te kunnen helpen.

Pensioencommunicatie

In 2021 zag de communicatie met onze deelnemers, werkgevers en andere relaties er opnieuw anders uit door de coronacrisis. Voor het tweede achtereenvolgende jaar zorgden de overheidsmaatregelen ervoor dat veel bijeenkomsten vooral digitaal plaatsvonden. Het betekende ook dat de invoering van nieuwe digitale diensten voor deelnemers en werkgevers opnieuw een

Het doel is om in dialoog te blijven met onze brede en groeiende achterban

impuls kreeg. Het doel is om in dialoog te blijven met alle belanghebbenden en betrokkenen in onze brede en groeiende achterban. Verder stond 2021 vooral in het teken van de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel waar we onze relaties al zoveel mogelijk in meenemen.

Meer financieel inzicht

In 2021 lanceerden we een nieuw digitaal hulpmiddel voor deelnemers om beter inzicht te krijgen in hun pensioen. Met deze Financieel Inzicht Tool in het deelnemersportaal zien deelnemers naast hun opgebouwde pensioen bij Pensioenfonds PGB ook het pensioen dat zij bij andere pensioenuitvoerders opbouwden. Ook kunnen ze het pensioen van hun partner toevoegen aan het overzicht. De financiële gevolgen van pensioenkeuzes kunnen deelnemers daardoor in een bredere context bekijken.

Nieuwe publieke website

Aan het eind van het jaar ging de nieuwe publieke website van het pensioenfonds live. Informatie is nu beter vindbaar, toegankelijker, en relevanter gemaakt voor de verschillende doelgroepen. Deelnemers werden nauw betrokken bij de ontwikkeling van deze nieuwe website via het klantenpanel. Een nieuw deelnemersportaal staat gepland voor de eerste helft van 2022. Dit nieuwe portaal moet het gebruiksgemak voor deelnemers vergroten. Zo wordt het bijvoorbeeld makkelijker om te wisselen tussen de persoonlijke omgeving en de website. En kunnen deelnemers met pensioenkapitaal straks zelf volledig digitaal extra inleggen.

Risicobereidheidsonderzoek

In opdracht van Pensioenfonds PGB voerde adviesbureau IG&H in oktober 2021 een risicobereidheidsonderzoek uit. Om inzicht te krijgen in de huidige risicohouding (risicobereidheid en -capaciteit), kregen 56.553 (ex-)deelnemers en pensioenontvangers een digitale vragenlijst toegestuurd; 3.752 vulden de vragenlijst in (6,6 procent). Dit jaar voegden we ook vragen toe over het nieuwe pensioenstelsel en maatschappelijk verantwoord beleggen. De uitkomsten gebruikt het bestuur om te beoordelen of het gevoerde beleggingsbeleid nog passend is. Om vervolgens op een evenwichtige manier invulling te geven aan het beleggingsbeleid voor de nieuwe pensioencontracten. In het eerste kwartaal van 2022 bespreekt het bestuur de resultaten van het onderzoek.

Wettelijke communicatie

Per 10 maart 2021 trad een nieuwe verordening in werking voor financiële instellingen, waaronder pensioenfondsen. Het gaat om een Europese richtlijn (genaamd SFDR: Sustainable Finance Disclosure Regulation) voor meer transparantie over de mate van duurzaamheid van beleggingen. Pensioenfonds PGB paste daarom in 2021 de informatievoorziening hierover op de website en van Pensioen 1-2-3 aan. Meer hierover lees je in paragraaf 'Overige zaken' van het hoofdstuk 'Balans- en vermogensbeheer'. Ook implementeerden we in 2021 eHerkenning als inlogmiddel voor het werkgeversportaal. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wet digitale overheid (Wdo) kunnen werkgevers sinds 1 juli 2021 overstappen op eHerkenning. De overstap is nog op vrijwillige basis, omdat de wet is uitgesteld. Als de wet ingaat, zal eHerkenning het verplichte inlogmiddel worden op het werkgeversportaal.

Net als in 2020 verbeterde het pensioenfonds ook in 2021 het proces voor de verzending van de pensioenoverzichten (UPO's). Dit leidde tot een mooi resultaat: in totaal verstuurd we 383.121 UPO's in 2021, waarvan 100 procent juist en tijdig.

In gesprek met onze deelnemers

Deelnemers dachten ook in 2021 weer actief mee om de communicatie en dienstverlening van het pensioenfonds te verbeteren. Tijdens verschillende digitale bijeenkomsten toetsten we nieuwe en bestaande communicatiemiddelen. Zo gaf ruim driekwart van het klantenpanel aan liever met 'je' dan 'u' aangesproken te willen worden. Op basis hiervan besloot Pensioenfonds PGB om op de website en in de (digitale) nieuwsbrieven deelnemers en pensioenontvangers voortaan met 'je' aan te spreken. Andere uitingen volgen later.

In november 2021 spraken deelnemers en pensioenontvangers samen met twee bestuursleden over het onderwerp maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Deelnemers aan deze online sessie gaven aan wat zij belangrijk vinden op het gebied van MVB. Aan bod kwamen ook de diverse dilemma's daarbij.

Om de communicatie met deelnemers verder te verbeteren kregen onze e-mails in 2021 een feedbackmogelijkheid. Ontvangers kunnen voortaan met 'duimpjes' en een optie voor toelichting laten weten wat zij van de e-mails vinden.

Jongeren

Om jonge deelnemers meer te betrekken bij hun pensioen en te weten wat hen bezighoudt, startte Pensioenfonds PGB medio 2021 een pilot voor een jongeren-whatsappgroep. Daarin krijgen deelnemers, allen onder de 40 jaar, eens per maand een appje van bestuursvoorzitter Jochem Dijckmeester met de uitnodiging om mee te denken over een actueel onderwerp. De respons gebruiken we ook voor de ontwikkeling van laagdrempelige, persoonlijke communicatie, specifiek gericht op jongeren. In 2022 krijgt deze groep, waar 38 jongeren enthousiast aan deelnemen, een vervolg.

(Bijna-)gepensioneerden

In 2021 lanceerde Pensioenfonds PGB samen met de Vereniging van Gepensioneerden (VVG) bij wijze van proef het digitale platform PensioenTrefpunt. Op het platform kunnen leden van de VVG kennis delen over pensioen en andere maatschappelijke onderwerpen. Maar het platform is ook bedoeld om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Eind 2021 namen 362 gepensioneerden deel aan het platform.

Voor bijna-gepensioneerden organiseerden we in maart een webinar om hen te ondersteunen bij de pensioenkeuzes die zij kunnen maken. In september werd de uitzending herhaald. In beide uitzending konden deelnemers live vragen stellen aan onze klantenservice. In totaal namen 2.137 bijna-gepensioneerden deel aan de webinar of keken deze terug.

Communicatie in cijfers

	2021
Schriftelijke informatieverzoeken Klantenservice	32.613
Telefonische informatieverzoeken Klantenservice	36.348
Unieke bezoekers website pensioenfondspgb.nl	236.749
Unieke bezoekers deelnemersportaal	149.646
Bezoekers aan (digitale) voorlichtingsbijeenkomst 'Bijna met pensioen'	2.137

Op weg naar het nieuwe pensioenstelsel

Pensioenfonds PGB vindt het belangrijk om alle belanghebbenden en betrokkenen bij het pensioenfonds goed te informeren over het nieuwe pensioenstelsel dat uiterlijk 1 januari 2027 geïmplementeerd moet zijn. In 2021 vonden de eerste gesprekken met de 30 grootste aangesloten werkgevers en met de sectorcommissies plaats. Op basis hiervan maken we plannen om ook de overige werkgevers mee te nemen in de transitie. In het nieuwe pensioenstelsel staat niet langer de opbouw van aanspraken, maar de premie centraal. Daarom heeft Pensioenfonds PGB de huidige premiereregeling (DC-regeling) in 2021 op meerdere punten verder ontwikkeld.

Voor deelnemers waren er in 2021 meerdere online interactieve sessies over het nieuwe pensioenstelsel. Daarbij waren onder meer bestuursvoorzitter Jochem Dijkmeester en experts vanuit het pensioenfonds aanwezig. Ook is ervoor gezorgd dat deelnemers en werkgevers op de website actuele informatie over de voortgang van het nieuwe pensioenstelsel kunnen vinden.

Welkom voor de nieuw aangesloten sectoren en werkgevers

In 2021 is de overgang van de bedrijfstakpensioenfonds voor de reisbranche en de agrarische en voedselvoorzieningshandel (AVH) nagenoeg volledig afgerond. Werkgevers en werknemers in deze sectoren hebben we meegenomen door onder meer (goed ontvangen) webinars te houden en, welkomstflyers en gerichte informatie op de website hierin meegenomen. Om de pensioenen gelijkwaardig over te kunnen dragen naar Pensioenfonds PGB moesten de liquiderende fondsen de pensioenen helaas verlagen. Heldere communicatie hierover was en is een belangrijk onderwerp bij de overgang.

In dialoog met de sectoren

In 2021 zijn er in totaal 31 sectorcommissievergaderingen geweest met onze aangesloten sectoren. Onderwerpen die met alle sectorcommissies zijn besproken, zijn onder andere maatschappelijk verantwoord beleggen, de vernieuwingen op het gebied van klantbediening en de hoogte van de basispremie in 2022. In de nieuw opgerichte sectorcommissies voor de reisbranche en AVH is ook aandacht geweest voor de transitie en de inhoud van de pensioenregeling. Daarnaast is er in alle sectorcommissies intensief samengewerkt ter voorbereiding op de keuzes die sociale partners gaan maken bij de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Op verzoek van de sociale partners zijn hiervoor in 2021 vijf verdiepende sessies gehouden.

Balans- en vermogensbeheer

Pensioenfonds PGB belegt het pensioenvermogen om het te laten groeien ten opzichte van de verplichtingen. Dit voor een zo goed mogelijk pensioen voor onze deelnemers. Het rendement van de beleggingen was 6,2 procent dankzij positieve rendementen op de aandelenmarkt, ondanks corona. Op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen zet Pensioenfonds PGB ook verdere stappen om de beleggingen duurzamer te maken.

Financiële markten in 2021

In 2021 stegen rentes, bedrijfsleningen en aandelen geholpen door monetaire stimulansen en een inhaalvraag na opgelegde lockdowns. De beperkende lockdowns leidden tot een veranderende vraag en verstoringen in de globale aanbodketens. De krapte leidde tot hogere prijzen. Dit zal duren totdat bedrijven hun productie- en levercapaciteit kunnen herstellen en uitbreiden, zodat prijzen weer enigszins kunnen dalen. De lockdowns waren destructief voor veel MKB-bedrijven en zelfstandigen, anderzijds profiteerden grote technologiebedrijven van de toegenomen online winkelactiviteit. De overvloed aan liquiditeit door opkoopprogramma's van centrale banken hielden de rentes laag voor overheden en grote bedrijven. Verschillende Europese overheden geven aan een groot deel van de steunmaatregelen in te willen zetten voor verduurzaming en milieu. Centrale banken houden de rentes laag voor het bedrijfsleven en overheden met veel schulden. Dit sluit aan bij het *low for longer*-scenario van Pensioenfonds PGB, dat uitgaat van relatief laag blijvende Europese rentes en een inflatie die uiteindelijk weer zal dalen. Het effect van een lage rente is in eerste instantie positief voor aandelen, die profiteren van lagere financieringskosten en het hogere dividendrendement versus de lage rente. Aan de andere kant geven lagere rentes aan dat centrale banken en beleggers de macro-economische groeiomgeving als fragiel beoordelen. Deze fragiliteit kan leiden tot lagere en tegenvallende winsten, en daarmee lagere aandelenrendementen. Het andere risico is dat de hogere inflatie door aanbodverstoringen en tekorten aan grondstoffen zich vertaalt in een structureel hoge inflatie en daarmee ook hogere rentes.

Beleggingsresultaten 2021: positief beleggingsrendement

Ondanks de coronacrisis heeft de beleggingsportefeuille door de sterke financiële markten in 2021 een positief resultaat behaald. De rente is in 2021 iets gestegen wat negatief is voor het rendement van de vastrentende waarden. De verplichtingen daalden echter harder in waarde wat een positief effect op de dekkingsgraad heeft. Het resultaat van de returnportefeuille was sterk positief.

Groei over de jaren

Bij het begin van onze jaartelling, in 1953, telde Pensioenfonds PGB ongeveer 32.000 actieve deelnemers. Samen beschikten zij over een vermogen van 53 miljoen gulden. Tegen het eind van de eeuw stond de teller op ruim 56.000 deelnemers en was het vermogen gegroeid tot bijna 16 miljard gulden. Op dit moment hebben we ruim 125.000 actieve deelnemers en beheren we een vermogen van ongeveer 37 miljard euro. En van een puur grafisch pensioenfonds zijn we veranderd in een pensioenfonds dat werknemers en werkgevers bedient uit 16 verschillende factoren.

Tabel 3: Rendement beleggingen

	Rendement	
	Pensioenfonds PGB	Benchmark
	%	%
Totaal rendement	6,2	5,1
Matchingportefeuille	-7,4	-8,8
Euro-staatsobligaties, renteswaps en - futures	-13,6	-
Euro-bedrijfsobligaties	-1,0	-
Hypotheken	1,9	-
Euro-liquiditeiten	-0,7	-
Returnportefeuille	16,5	16,5
Aandelen	20,2	19,4
Alternatieve zakelijke waarden*	18,3	20,2
Alternatieve vastrentende waarden**	3,4	3,9
*Alternatieve zakelijke waarden	18,3	20,2
Onroerend goed	16,9	20,2
Infrastructuur	20,0	19,2
Private equity	23,0	30,1
**Alternatieve vastrentende waarden	3,4	3,9
Bedrijfsobligaties opkomende markten	1,2	1,0
Bank loans	5,7	5,8
High yield-obligaties	5,3	4,7
Directe leningen	7,7	4,6

Het nettorendement van de totale beleggingen van Pensioenfonds PGB kwam in 2021 uit op 6,2 procent, de benchmark op 5,1 procent. De beleggingen zijn onderverdeeld in een matching- en returnportefeuille. In 2021 was het nettorendement van de matchingportefeuille 7,4 procent negatief en van de returnportefeuille 16,5 procent positief.

Matchingportefeuille

De matchingportefeuille bevat vastrentende beleggingen met een laag risico, die bedoeld zijn om de ontwikkeling van de waarde van de pensioenverplichtingen bij te houden, te *matchen*. Het beheer van de matchingportefeuille is integraal. Dat betekent dat de pensioenverplichtingen centraal staan in het beheer van de matchingportefeuille en niet de onderliggende beleggingscategorieën. Hierdoor is het mogelijk het rendement en risico van de verschillende beschikbare instrumenten efficiënt in te zetten, zonder rekening te houden met tussenliggende benchmarks per beleggingscategorie.

De matchingportefeuille kende door de gestegen rente een negatief rendement van 7,4 procent over 2021. Het rendement van de benchmark, de pensioenverplichtingen, was 8,8 procent negatief. Dit betere rendement dan de benchmark kwam door allocaties naar bedrijfsobligaties en hypotheke, die beide beter presteerden dan de benchmark.

Returnportefeuille

De returnportefeuille bevat beleggingen in zakelijke waarden en vastrentende waarden met een hoger risico. De returnportefeuille realiseerde over 2021 een rendement van 16,5 procent, dit is gelijk aan het rendement van de benchmark. De aandelenportefeuille presteerde beter dan de benchmark door goede prestaties van de factorbeleggingen. De alternatieve zakelijke waarden bleven achter bij de hoge rendementen op de aandelenbeurzen. Deels komt dit doordat de rendementscijfers van deze categorie zijn berekend op basis van de bij jaarafsluiting bekende waarderingen. Dit waren voornamelijk waarderingen van het derde kwartaal 2021, waardoor de goede rendementen van het vierde kwartaal hierin nog niet zijn meegenomen. De alternatieve vastrentende waarden presteerden minder dan de benchmark door eenmalige transactiekosten.

Dynamisch beleid: licht positieve bijdrage in 2021

Het balansrisico ten aanzien van rente, aandelen en valuta wordt bijgestuurd op basis van waardering (risicopremie) en sentiment (momentum). Op basis van deze indicatoren - en in lijn met het positieve sentiment op de aandelenmarkten - is tot en met augustus stapsgewijs de aandelenallocatie verhoogd. Gegeven de opkomst van de coronavariant omikron en het verslechterende sentiment in *emerging markets* is de sturing op aandelen in deze regio begin december teruggebracht naar neutraal. De uitwerking van Brexit, de machtsoverdracht na de Amerikaanse presidentsverkiezingen en betere beheersbaarheid van corona leidde vorige winter tot opluchtingsrally's op financiële markten. Echt grote risico's hebben zich niet gemanifesteerd en in het zicht van hoge realisaties van inflatiecijfers is de extra renteafdekking in januari teruggebracht naar neutraal. Later in het jaar is, in lijn met de negatieve ontwikkelingen op de Chinese onroerendgoedmarkt en de hardere opstelling van China richting Taiwan, het risico op de balans, van augustus tot oktober, verlaagd door de renteafdekking te verhogen. Het dynamisch balansbeheerbeleid leverde over 2021 een positieve bijdrage van 0,1 dekkingsgraadpunt op (2020: 1,3 dekkingsgraadpunt positief).

Z-score: positief over 2021, boven vereist minimum over vijf jaar

Pensioenfonds PGB moet een Z-score berekenen overeenkomstig de eisen voor verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen. Over 2021 is een Z-score behaald van 0,75 positief (2020: 0,69 negatief). De performancetoets over de periode 2017 tot en met december 2021 bedraagt 0,07 (2020: 0,18). Daarmee blijft de performancetoets boven het vereiste minimum van 1,28 negatief.

Het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000 biedt ondernemingen de gelegenheid vrijstelling te verkrijgen van de verplichtstelling van deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds als uit de performancetoets, uitgevoerd over een periode van vijf kalenderjaren, blijkt dat het feitelijk behaalde beleggingsrendement van het pensioenfonds in negatieve zin aanzienlijk afwijkt van het rendement van de door het pensioenfonds vastgestelde normportefeuille. Er is sprake van een aanzienlijke afwijking in negatieve zin als de uitkomst van de berekening van de performancetoets lager is dan het vereiste minimum van 1,28 negatief.

Beleggingsbeleid 2021

In 2021 is het beleid voor aandelen en hoogrentende waarden herzien. Samen bepalen zij het grootste gedeelte van de returnportefeuille. De belangrijkste wijziging vanuit het hoogrentende waarden-strategieplan is een voorgenomen onderzoek naar allocatie naar *local currency debt* waarmee een valutarisicopremie kan worden verdiend en een allocatie naar zogenoemde leningen van ontwikkelingsbanken waarmee de bijdrage aan duurzame beleggingen (zie paragraaf 'Maatschappelijk verantwoord beleggen') kan worden verhoogd. Bij aandelen is gekozen om te streven naar een innovatievere portefeuille waarin maatschappelijk verantwoord beleggen, *artificial intelligence* en big data een grote(re) rol spelen. De lange termijn referentieportefeuille is niet veranderd.

Beleggingsbeleid: dynamisch, ook in 2021

Het beleggingsbeleid van Pensioenfonds PGB is dynamisch. Het is gebaseerd op de risicobereidheid van de deelnemers en op onze ambitie om zoveel mogelijk koopkracht te behouden, ofwel indexatie (verhoging) van de pensioenen.

In de afweging van deelnemers tussen de kans op indexatie en het risico op korten zit dynamiek:

- Bij hoge dekkingsgraden kan er volledig geïndexeerd worden en is er de wens om minder risico te nemen.
- Bij lage dekkingsgraden is er de wens om kans op (grote) kortingen te beperken door minder risico te nemen.
- Ertussenin kan het meeste risico genomen worden om de kans op indexatie te vergroten.

Bij lage dekkingsgraden daalt de kans op indexatie en stijgt de kans op korten. In dat geval prefereert Pensioenfonds PGB de kans van indexatie op lange termijn boven de kans op korten op korte termijn.

Risicobudget

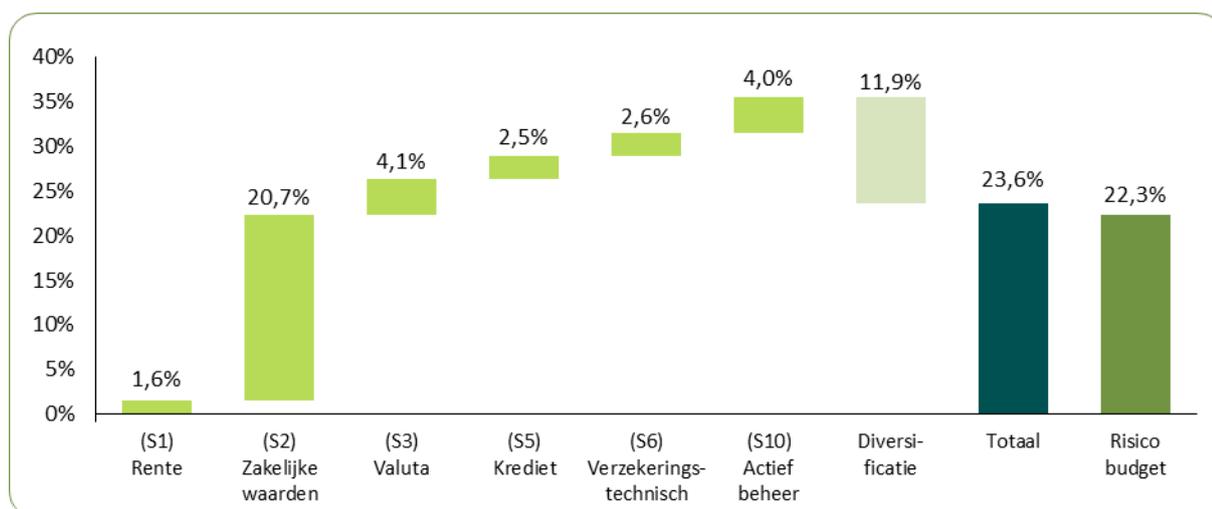
De mate van risico nemen, het risicobudget, beweegt mee met de nominale dekkingsgraad op marktwaarde en is vastgelegd in de beleidsmatrix (zie tabel 4). Het is een optelsom van vooral aandelen-, rente-, valuta- en kredietrisico en wordt weergegeven in de vorm van een VEV-percentage. Dit percentage is gebaseerd op een model dat gebruik maakt van de methodiek van het vereist eigen vermogen (VEV) van DNB.

Tabel 4: Beleidsmatrix

Dekkingsgraad-regime	Swapdekkingsgraad	Risicobudget strategisch	Risicobudget -2,5% VEV	Risicobudget +2,5% VEV
Hoog	150%	17,1%	14,6%	19,6%
	145%	18,1%	15,6%	20,6%
	140%	19,2%	16,7%	21,7%
	135%	20,2%	17,7%	22,7%
Midden	130%	21,3%	18,8%	23,8%
	125%	22,3%	19,8%	24,8%
	120%	22,3%	19,8%	24,8%
	115%	22,3%	19,8%	24,8%
	110%	22,3%	19,8%	24,8%
	105%	22,3%	19,8%	24,8%
Laag	100%	21,4%	18,9%	23,9%
	95%	20,5%	18,0%	23,0%
	90%	19,1%	16,6%	21,6%
	85%	18,3%	15,8%	20,8%
	80%	17,6%	15,1%	20,1%

Pensioenfonds PGB kan het risicobudget iets laten afwijken, dat wil zeggen iets meer of iets minder risico nemen dan de matrix voorschrijft. Hiervoor is maximaal 2,5 procent-VEV-punt beschikbaar. Daarbij wordt gekeken naar marktomstandigheden (momentum) en rendementsverwachtingen (risicopremie). Zijn deze indicatoren positief dan kan maximaal 2,5 procentpunt meer risico worden genomen. Zijn de indicatoren negatief dan kan maximaal 2,5 procentpunt minder risico genomen worden. Ultimo 2021 was het VEV-risicogebruik 23,6 procent en het risicobudget 22,3 procent (zie grafiek 1).

Grafiek 1: Risicogebruik

Tabel 5: Beleggingsportefeuille

	Werkelijke portefeuille 31 december 2021	Strategische portefeuille 31 december 2021
	%	%
Matchingportefeuille	34,2	42,5
Euro-staatsobligaties, renteswaps en futures	12,5	17,5
Euro-bedrijfsobligaties	12,7	20,0
Hypotheken	5,0	5,0
Euro-liquiditeiten	4,0	-
Returnportefeuille	65,8	57,5
Aandelen	51,9	42,8
Alternatieve zakelijke waarden*	5,0	5,0
Alternatieve vastrentende waarden**	9,7	9,7
Liquiditeiten	-0,5	-
Valuta-afdekking	-0,3	-
*Alternatieve zakelijke waarden	5,0	5,0
Onroerend goed	2,2	2,2
Infrastructuur	2,5	2,5
Private equity	0,3	0,3
**Alternatieve vastrentende waarden	9,7	9,7
Bedrijfsobligaties opkomende markten	3,0	3,0
Bank Loans	4,2	4,2
High yield-obligaties	2,0	2,0
Directe leningen	0,5	0,5
Renteafdekkingspercentage	43,7	43,7
Valuta-afdekkingspercentage	62,1	63,3

Portefeuilleconstructie: matching- en returnportefeuille

Bij een ALM-studie ligt de focus primair op de beleidsmatrix en de renteafdekking. Dit is assetallocatie op hoofdlijnen. In de portefeuilleconstructie wordt het risicobudget vertaald naar de daadwerkelijk gewenste verhouding tussen de matching- en de returnportefeuille en daarbinnen naar de verschillende beleggingscategorieën. In tabel 5 is de werkelijke en strategische verdeling van de matching- en returnportefeuille en de onderliggende beleggingscategorieën per eind 2021 opgenomen. De hogere weging naar de return portefeuille komt deels door het dynamisch beleid waarbij werd gestuurd op een hoger risicobudget en deels door de goede rendementen van aandelen waardoor het relatieve gewicht in de portefeuille toenam.

Matchingportefeuille

De beleggingscategorieën die samen de matchingportefeuille vormen zijn: euro-staatsobligaties (van Nederland en Duitsland), euro-liquiditeiten, euro-bedrijfsobligaties en Nederlandse woninghypotheken. Daarnaast worden derivaten, eurorenteswaps en rentefutures ingezet voor het dynamisch renteafdekkingsbeleid.

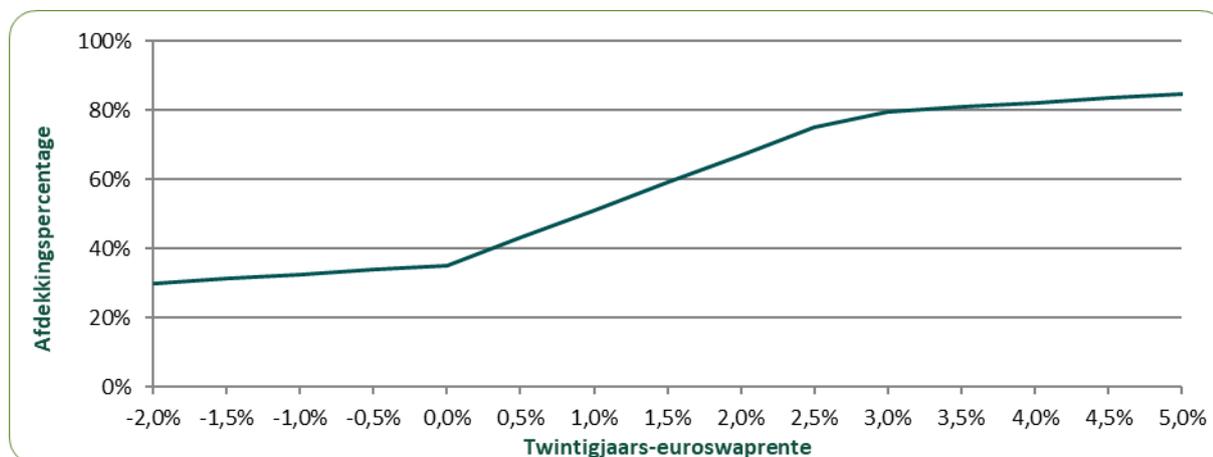
Returnportefeuille

De beleggingscategorieën die samen de returnportefeuille vormen, zijn: aandelen, vastgoed, infrastructuur, private equity en alternatieve vastrentende waarden. Aandelen vormen veruit de grootste beleggingscategorie. Binnen de beleggingscategorie aandelen is er een onderverdeling naar ontwikkelde en opkomende markten. Binnen deze ontwikkelde en opkomende markten wordt enerzijds passief belegd en anderzijds op basis van factoren.

Renteafdekking

Het renteafdekkingsbeleid is ontwikkeld om het renterisico dat Pensioenfonds PGB loopt, zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de ambitie en het risicoprofiel van het pensioenfonds. De renteafdekking is dynamisch, omdat deze gekoppeld is aan de hoogte van de twintigjaars-euroswaprente (zie grafiek 2). Het renteafdekkingsbeleid wordt via de matchingportefeuille geïmplementeerd.

Grafiek 2: Renteafdekking, afhankelijk van niveau twintigjaars-euroswaprente

Aandelenrisicobeheersing

Om het pensioenvermogen deels te kunnen beschermen tegen een extreme daling van de aandelenkoersen is in 2018 de dynamische aandelenrisicobeheersing (DAR) ontwikkeld. Bij bepaalde trends in de markt worden aandelenindexputopties gekocht, op voorwaarde dat de aankoopkosten acceptabel zijn en opwegen tegen het risico. Deze tijdelijke beheersmaatregel biedt bescherming tegen bepaalde aandelenkoersdalingen.

Belangrijke kenmerken van DAR zijn:

- DAR gaat over beheersing van het aandelenrisico door middel van het op bepaalde momenten aan- en verkopen van aandelenindexputopties. De strategie biedt geen bescherming tegen daling van de dekkingsgraad door andere risico's.
- DAR kent een dynamisch beleid: er wordt alleen geïnvesteerd in bescherming tegen aandelenkoersdalingen door het aankopen van aandelenindexputopties als de kans op aandelenkoersdalingen toeneemt, er recent geen extreme aandelenkoersdalingen zijn geweest en de kosten acceptabel zijn. Pensioenfonds PGB koopt, om kosten te besparen, niet altijd bescherming tegen aandelenkoersdalingen. Dan kan het gebeuren dat aandelenkoersen sterk dalen en de strategie geen bijdrage levert. Dit is het geval bij plotselinge aandelenkoersdalingen als gevolg van specifieke gebeurtenissen.
- DAR geeft een gedeeltelijke beheersing van aandelenrisico; de dekkingsgraad zal bij een extreme aandelenkoersdaling nog steeds sterk dalen, maar naar verwachting wel minder.

De beheersmaatregel heeft geen continu karakter. Dit zou te kostbaar zijn. Het is dus mogelijk dat er geen aandelenindexputopties aanwezig zijn in de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds PGB op het moment van een significante aandelenkoersdaling. In 2021 was sprake van een positief sentiment zonder extreme waarderingen en zijn er geen putopties aangeschaft. De resterende putopties vanuit het voorgaande kalenderjaar zijn met een waarde van nihil geëxpireerd. Over 2021 had DAR een negatieve bijdrage van 0,16 dekkingsgraadpunt (2020: 0,5 dekkingsgraadpunt positief).

Valuta-afdekking

Een deel van het vermogen van Pensioenfonds PGB is belegd in andere valuta dan de euro, met als voornaamste vreemde valuta de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen. Het risico hiervan is dat een vreemde valuta in waarde daalt tegenover de euro, waardoor de belegging in euro's gemeten in waarde daalt. Pensioenfonds PGB dekt dit risico deels af via zijn valutabeleid. Het bewust niet volledig afdekken van het valutarisico heeft in 2021 491 miljoen euro bijgedragen.

Het valutabeleid is dynamisch voor de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen. Hierbij wordt gekeken naar renteversillen, koopkrachtverschillen en markttrends. Aan de hand van deze indicatoren kan de valuta-afdekking per genoemde valuta zich tussen de vijftig en honderd procent begeven. De trend in de Amerikaanse dollar sloeg om in 2021 hetgeen leidde tot een negatieve bijdrage van het dynamische valutabeleid van 51 miljoen euro in 2021.

Alle overige valuta van ontwikkelde landen worden (statisch) voor 75 procent afgedekt. De valuta van opkomende landen worden niet afgedekt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het bestuur streeft ernaar het pensioenvermogen van deelnemers en pensioenontvangers maatschappelijk verantwoord te beleggen (MVB). Een goed rendement op het ons toevertrouwde vermogen is ons belangrijkste doel. We willen namelijk een goed pensioen voor onze deelnemers. Maar onze deelnemers willen daar ook van kunnen genieten in een sociale, schone en stabiele samenleving.

Geen schade aanbrengen

Maatschappelijk verantwoord beleggen betekent voor ons in de eerste plaats dat we met onze beleggingen rekening houden met milieu en klimaat, arbeids- en mensenrechten en goed bestuur. Daarbij volgen we de tien principes van de Verenigde Naties. Deze zogenaemde *Global Compact Principles* zijn opgesteld voor bedrijven over de hele wereld, om verantwoord met elkaar zaken te doen.

Een positieve impact hebben

Maar maatschappelijk verantwoord beleggen gaat wat ons betreft verder dan geen schade willen toebrengen aan mens en milieu. We geloven namelijk dat we maatschappelijk verantwoord gedrag van bedrijven waarin we beleggen kunnen versterken door met ze in gesprek te gaan, of te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. En, nog een stap verder, dat we als pensioenfondsen kansen kunnen benutten om bij te dragen aan een duurzame toekomst voor de deelnemer.

Naar een betere wereld

Hoe we dat doen? De Verenigde Naties hebben in 2015 Duurzame Ontwikkelingsdoelen opgesteld (*Sustainable Development Goals*), die zijn ondertekend door vrijwel alle landen in de wereld. Deze zogeheten *Sustainable Development Goals* (SDG's) zijn bedoeld als blauwdruk voor het werken aan een betere wereld in 2030.

Veel grote beleggers hebben die doelen inmiddels omarmd, net als Pensioenfonds PGB. Een van de doelen is bijvoorbeeld klimaatverandering tegengaan. Met de keuze van onze beleggingen oefenen we invloed uit op de wereld om ons heen. Hoewel die invloed bescheiden is, is het wel onze verantwoordelijkheid die invloed positief te gebruiken.

Het beste resultaat

We zijn ervan overtuigd dat duurzaam beleggen op de lange termijn het beste resultaat oplevert voor onze deelnemers omdat we daarmee risico's verminderen. In 2020 hebben we daarom ons MVB-beleid naar een hoger niveau getild door nadrukkelijk te kiezen voor een *geïntegreerd* duurzaamheidsbeleid. Dat betekent dat we onze criteria voor duurzaam beleggen zullen gaan hanteren voor al onze beleggingen.

Met drie pijlers

Pensioenfonds PGB hanteert daarbij drie pijlers: beperken, versterken, en benutten. Die vatten namelijk goed samen wat we met ons MVB-beleid willen bereiken: duurzaamheidsrisico's *beperken*, de maatschappelijke verantwoordelijkheid van bedrijven waarin we beleggen *versterken*, en kansen *benutten* om bij te dragen aan een duurzame toekomst voor onze deelnemers.

Instrumenten

Elke pijler kent zijn eigen instrumenten. Om duurzaamheidsrisico's te beperken hanteren we bijvoorbeeld een *uitsluitingenbeleid* en een specifiek *klimaatbeleid*. Om de maatschappelijke verantwoordelijkheid van bedrijven te versterken gaan we met ze in gesprek en/of brengen we een stem uit op aandeelhoudersvergaderingen. Om kansen te benutten willen we toenemend kijken naar de bijdrage van beleggingen aan de *SDG's*. Vijf daarvan zijn na onderzoek onder onze deelnemers door het bestuur aangewezen als meest belangrijke (zie de volgende pagina). Die ontwikkelingsdoelstellingen zijn dan ook speerpunten binnen het beleid van Pensioenfonds PGB.

i **Wilt u meer weten over de MVB-ontwikkelingen? In juni 2022 publiceren we een apart (digitaal) jaarverslag over maatschappelijk verantwoord beleggen op pensioenfondspgb.nl/mvb.**

Overige zaken

Pensioenfonds PGB is verder ook nog belast met allerlei wet- en regelgeving op het gebied van vermogensbeheer. Hieronder worden drie implementatietrajecten kort, op hoofdlijnen, uitgelicht.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Taxonomieverordening

Met de inwerkingtreding van de SFDR per 10 maart 2021, zijn geharmoniseerde regels gaan gelden voor onder andere pensioenfondsen. Verdere uitwerking van de SFDR, in de vorm van nadere wet- en regelgeving is nog niet definitief, maar het is de verwachting dat dit in de loop van 2022 wel het geval zal zijn. Met deze nadere uitwerking zouden meer transparantieplichtingen van kracht worden en het is de verwachting dat deze per 1 januari 2023 in werking treden. Binnen Pensioenfonds PGB is een multidisciplinaire projectgroep bezig met de tijdige implementatie van de verplichtingen uit hoofde van de SFDR en andere toepasselijke Europese wetgeving op het gebied van duurzaam en verantwoord beleggen, zoals onder meer de Taxonomieverordening. De Taxonomieverordening bevat een classificatiesysteem – de taxonomie – dat investeerders moet voorzien van duidelijke en transparante informatie over de milieuduurzaamheid van financiële producten om onder meer ‘greenwashing’ tegen te gaan. In dit verband stelt de Taxonomieverordening strenge eisen om producten als duurzaam te mogen kwalificeren. Verder vult de Taxonomieverordening ook de SFDR aan op een aantal punten. Het eerste gedeelte van de Taxonomieverordening trad in werking per 1 januari 2022. In 2023 treedt het overige deel van de Taxonomieverordening in werking. De ontwikkelingen op het gebied van toepasselijke wet- en regelgeving met betrekking tot duurzaam beleggen volgt het pensioenfonds nauwlettend.

Initial margin-verplichtingen uit hoofde van EMIR

Voor posities in financiële instrumenten die niet binnen een clearing systeem verevend worden, gelden bepaalde risicobeperkende regels, die gefaseerd in werking treden. Voorbeelden hiervan zijn al geïmplementeerde verplichtingen voor transactierapportage en het verstrekken van onderpand (*ook wel variation margin genoemd*) om de exposure af te dekken. Per september 2022 verwacht Pensioenfonds PGB onderworpen te zijn aan een nieuwe set regels die het pensioenfonds en zijn wederpartijen verplichten om extra onderpand (*ook wel initial margin genoemd*) uit te wisselen voor dekking van het risico dat Pensioenfonds PGB loopt als de *variation margin* onvoldoende waarborg biedt. Bijvoorbeeld door marktbevingen waardoor de exposure verandert. De verplichting om *initial margin* uit te wisselen geldt slechts als die een bepaalde drempelwaarde overschrijdt. Pensioenfonds PGB heeft voorbereidingen getroffen om de gevolgen van deze verplichtingen te adresseren. Pensioenfonds PGB volgt ook de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend.

Benchmark verordening (BMR)

Naar aanleiding van het LIBOR-schandaal vinden er wereldwijd omzettingen plaats van Interbank Offered Rates (IBOR) naar alternatieve referentierentes. De rechtsgrond voor deze LIBOR-transitie is de Europese Benchmarkverordening (BMR), die per 1 januari 2018 in werking trad met een transitieperiode tot en met 31 december 2021. Onder de BMR zijn de Euribor en Eonia uitgefaseerd, onder andere omdat deze rentes niet gebaseerd zijn op daadwerkelijke transacties. Eonia wordt vervangen door de *euro short-term rate* (€STR), (waarbij Eonia vanaf 3 januari 2022 volledig verdwijnt) en de berekeningsmethodiek onderliggend aan Euribor wordt aangepast. Pensioenfonds PGB heeft een kwalitatieve analyse laten uitvoeren van de impact van de BMR op de portefeuille van Pensioenfonds PGB en op basis daarvan maatregelen getroffen. De ontwikkelingen op dit gebied worden ook nauwlettend gevolgd.

Eén pensioenloket voor de hele sector

Aan het begin van deze eeuw krimpt door digitalisering het aantal medewerkers in de grafische sector steeds sterker. En dus ook het aantal deelnemers van ons pensioenfonds. Tegelijk stellen de wetgever en De Nederlandsche Bank steeds strengere eisen aan pensioenfondsen. Dat is voor kleine fondsen moeilijk te doen. Daarom kiest Pensioenfonds PGB bewust voor een verbreding van het draagvlak door samenwerking met pensioenfondsen in de media, communicatie en uitgeverijen.

Onze financiële situatie

De financiële situatie van het pensioenfonds meten we aan de hand van de dekkingsgraad. Dat is de verhouding tussen het vermogen en de pensioenen die we nu en in de toekomst moeten uitbetalen. De UFR-dekkingsgraad eindigde op 31 december 2021 op 116,8 procent (2020: 102,6 procent). De stijging is toe te schrijven aan een stijging van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur en het positieve rendement op zakelijke waarden. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de UFR-dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is in 2021 gestegen van 96,3 procent naar 111,5 procent.

Rekenrente

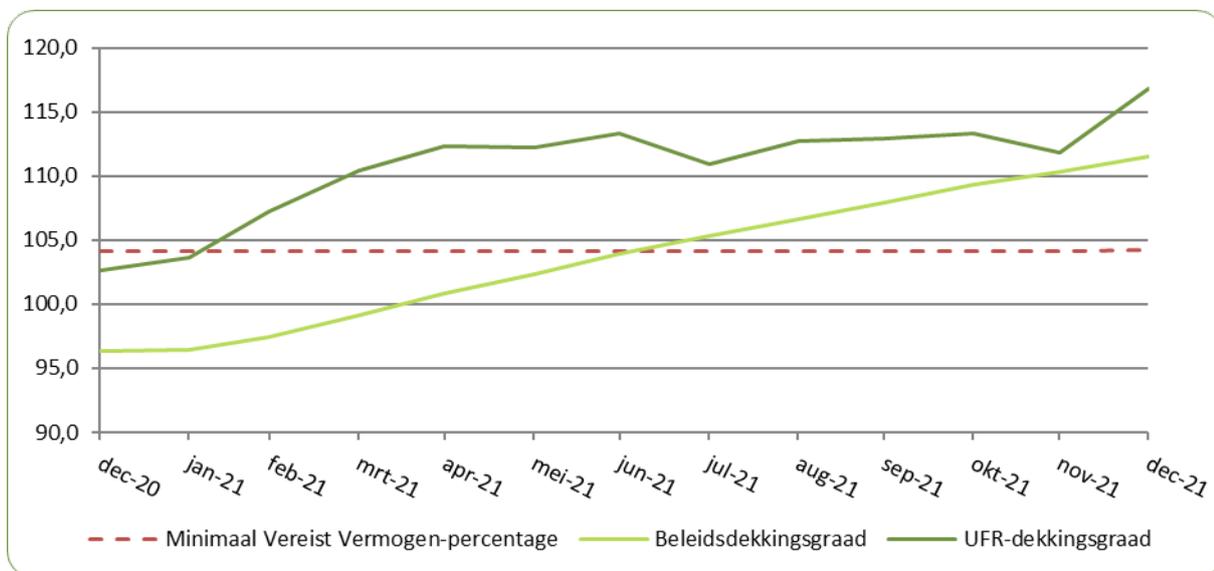
Pensioenfondsen hebben lange-termijnverplichtingen en beleggen daarom ook voor de lange termijn. De vermogenspositie, en dus ook de dekkingsgraad, wordt telkens op één moment op marktwaarde bepaald. Dit leidt ertoe dat bij sterk schommelende rentestanden of beurzen ook de dekkingsgraad hevig beweegt. Een lastig aspect bij de waardering op marktwaarde is dat de looptijd van pensioenverplichtingen zo lang is, dat daar geen goede marktnotering voor bestaat. Om aan dit bezwaar enigszins tegemoet te komen wordt bij de rekenrente voor lange looptijden uitgegaan van de Ultimate Forward Rate (UFR). In 2021 daalde de UFR van 1,8 procent per 31 december 2020 naar 1,3 procent per 31 december 2021 (volgens de nieuwe UFR-methodiek). De gemiddelde rekenrente bedroeg eind 2021 0,53 procent (2020: 0,16 procent). Met deze rekenrente berekent het pensioenfonds elke maand de actuele pensioenverplichtingen en vervolgens de actuele dekkingsgraad: de UFR-dekkingsgraad.

Dekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de UFR-dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend bij het vaststellen of sprake is van een tekort of dat het pensioenfonds een toeslag mag verlenen (verhogen). Zowel de beleidsdekkingsgraad als de UFR-dekkingsgraad op 31 december is van belang voor de vraag of het pensioenfonds de pensioenen moet verlagen.

In grafiek 3 is het verloop van de UFR-dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad weergegeven ten opzichte van de minimaal vereiste dekkingsgraad (oftewel minimaal vereist vermogen: ultimo 2021 104,2 procent).

Grafiek 3: Ontwikkeling dekkingsgraden Pensioenfonds PGB

Tabel 6 geeft weer hoe de stijging van de UFR-dekkingsgraad van 102,6 (de dekkingsgraad op 31 december 2020) naar 116,8 procent in het verslagjaar tot stand is gekomen.

Tabel 6: Verklaring ontwikkeling UFR-dekkingsgraad

	2021	2020
	%	%
Dekkingsgraad 1 januari	102,6	105,4
M1 Premie	-1,0	-0,9
M2 Uitkering	0,1	0,1
M3 Indexering	-	-
M4 Rentetermijnstructuur	7,9	-11,6
M5 Overrendement	7,6	7,4
M6 Overig	-0,4	2,2
Dekkingsgraad 31 december	116,8	102,6

Hieronder volgt een toelichting op de ontwikkeling van de UFR-dekkingsgraad:

- Het resultaat op premie (M1) in 2021 komt overeen met de verwachting uit het geactualiseerde herstelplan 2021. De premiedekkingsgraad in 2021 (74 procent) was lager dan de dekkingsgraad op 1 januari 2021 (102,6 procent) zodat de premie een negatief effect heeft op de dekkingsgraad.
- De dekkingsgraad op 1 januari 2021 van 102,6 procent zorgde voor een vrijval van eigen vermogen door uitkeringen. De uitkeringen (M2) hadden daardoor een positief effect op de dekkingsgraad.
- Het besluit over de toeslag per 1 januari 2022 is na balansdatum genomen en daarom niet meegenomen in de financiële positie van het fonds per eind 2021, waardoor M3 0 procent bedraagt.
- De wijziging van de rentetermijnstructuur is enerzijds het gevolg van marktontwikkelingen en anderzijds de wijziging van de UFR-methodiek. In 2021 is de gemiddelde rente uit de rentetermijnstructuur gestegen waardoor de technische voorzieningen zijn gedaald. Dit heeft een positief effect van 7,9 procentpunt op de dekkingsgraad (M4).
- Het feitelijke rendement is hoger dan de benodigde interesttoevoeging aan de technische voorzieningen. De beleggingsrendementen, na aftrek van de benodigde rente, hebben een positief effect op de dekkingsgraad van 7,6 procentpunt (M5).
- Het negatieve effect op de dekkingsgraad onder overige resultaten (M6) van 0,4 procentpunt in 2021 bestaat voornamelijk uit kruiseffecten en overige effecten. Kruiseffecten worden veroorzaakt doordat de wijziging van de dekkingsgraad in M1 tot en met M5 elk afzonderlijk wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad per 31 december 2020. Het gecombineerde effect van de verschillende wijzigingen kan daardoor afwijken van de som van de afzonderlijke delen. Dit verschil wordt veroorzaakt, doordat de factoren niet alleen invloed hebben op de begindekkingsgraad, maar ook op elkaar. Dit verschijnsel wordt kruiseffecten genoemd. De overige effecten bestaan voornamelijk uit de collectieve waardeoverdrachten. Daarbij wordt dekkingsgraadneutraal overgedragen zonder rekening te houden met eerdergenoemde UFR, omdat die UFR gaandeweg wegvalt. Op de kortere termijn geeft dit een plus als de pensioenen van een jonge populatie overgedragen worden naar Pensioenfondsen PGB.

Het pensioenvermogen steeg met ruim 5 miljard euro. Deels door stijging van de aandelenkoersen

Het pensioenvermogen steeg van 32,0 naar 37,3 miljard euro. Dit kwam deels door de stijging van de aandelenkoersen. In 2021 hebben de beleggingen van Pensioenfondsen PGB een positief rendement behaald van 6,2 procent (2020: 6,8 procent). Daarnaast steeg het pensioenvermogen als gevolg van collectieve waardeoverdrachten en premies en daalde het vermogen door de verrichte uitkeringen.

De gewogen gemiddelde rente waarmee de technische voorzieningen moeten worden berekend, steeg van 0,16 procent eind 2020 naar 0,56 procent eind 2021. Het doen van pensioenuitkeringen en de stijging van de rente hebben een dalend effect gehad op de technische voorzieningen. Tegenover deze daling staan stijgingen als gevolg van de collectieve waardeoverdrachten en toevoegingen van de pensioenopbouw in het boekjaar. De technische voorzieningen voor rekening en risico van de deelnemers bedroegen 0,3 miljard euro. In totaal zijn de technische voorzieningen gestegen van 31,2 naar 31,9 miljard euro.

Tabel 7: Kengetallen Financieel Toetsingskader op basis van de rentetermijnstructuur van DNB

Bedragen in miljoenen euro's

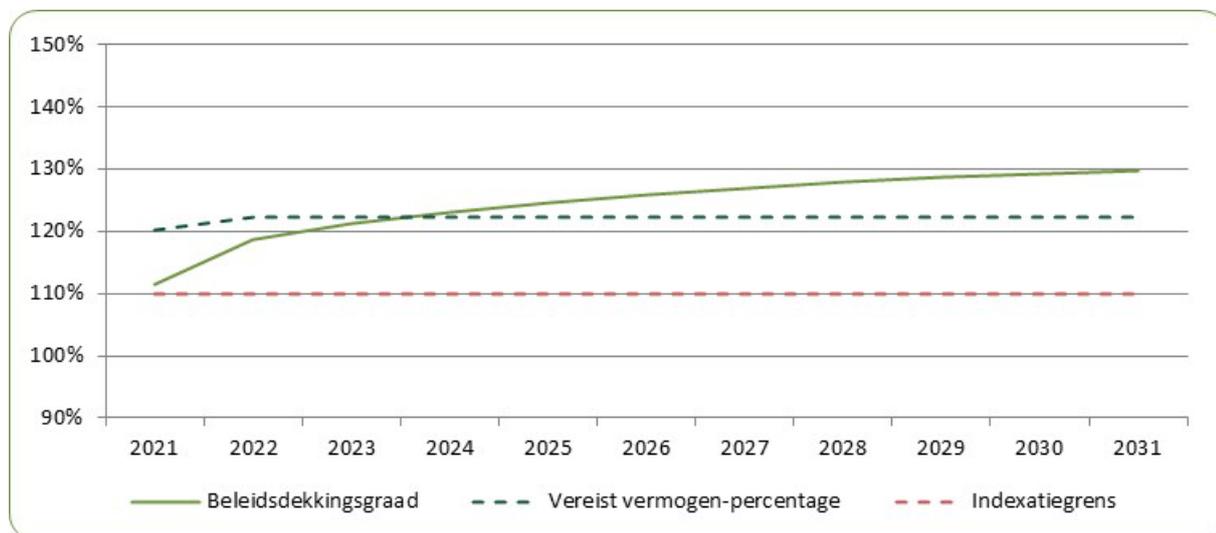
	31 december 2021	31 december 2020
Totaal vermogen	37.313	32.016
Technische voorzieningen risico pensioenfonds	31.621	30.985
Technische voorzieningen risico deelnemers	312	229
Reserves	5.380	802
Actuele UFR-dekkingsgraad	116,8%	102,6%
Vereist vermogen in % werkelijke beleggingsportefeuille	123,4%	116,5%
Vereist vermogen in % strategische beleggingsportefeuille	120,0%	118,3%

Herstelplan

In het herstelplan staat hoe het pensioenfonds naar verwachting binnen de wettelijke termijn uit het reservetekort komt. Dit betekent dat onder de gehanteerde aannames het vermogen binnen de wettelijke termijn minimaal gelijk zal zijn aan het vereist vermogen op basis van de strategische beleggingsportefeuille. Jaarlijks wordt getoetst of Pensioenfonds PGB naar verwachting binnen de gestelde termijn van 10 jaar het vereist vermogen zal bereiken.

- Volgens het geactualiseerde herstelplan van 31 december 2020 werd per 31 december 2021 een beleidsdekkingsgraad van 104,3 procent verwacht. De daadwerkelijke beleidsdekkingsgraad bedraagt 111,5 procent. Voor de UFR-dekkingsgraad geldt dat deze uitkwam op 116,8 procent, terwijl deze dekkingsgraad op basis van het verwachte herstelplan 105,8 procent zou zijn. Er is daarmee een voorsprong op het herstel, die vooral wordt veroorzaakt door de gestegen rente en het positieve beleggingsrendement. De actualisatie van het herstelplan vanaf 31 december 2021 laat zien dat de beleidsdekkingsgraad bij de gehanteerde aannames binnen de wettelijke termijn van 10 jaar herstelt. Toeslagverlening (gedeeltelijk) is weer mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110 procent. Inmiddels heeft het bestuur besloten tot een beperkte toeslag van 0,23 procent dat het maximum is dat onder de huidige regels kan worden gegeven. Het bestuur paste het toeslagenbeleid aan door de peildatum voor het bepalen van de hoogte van de toeslagverlening te verplaatsen van 30 september naar 31 december.

Grafiek 4: Herstelplan herstelplan 2021 onder de gehanteerde aannames

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Er wordt jaarlijks een haalbaarheidstoets uitgevoerd waarmee wordt getoetst of het verwachte pensioenresultaat overeenkomt met de gewekte verwachtingen (ambitie).

De resultaten van de haalbaarheidstoets op basis van de door DNB voorgeschreven scenarioset 2021 en de ondergrenzen zijn opgenomen in tabel 8.

Tabel 8: Uitkomsten haalbaarheidstoets

	Uitkomst	Ondergrens
	%	%
Pensioenresultaat vanuit actuele dekkingsgraad	92,2	82,5
Pensioenresultaat vanuit vereiste dekkingsgraad	n.v.t.	87,5
Maximale afwijking in slechte omstandigheden	32,4	37,5

De resultaten van de haalbaarheidstoets geven aan dat de doelen en grenzen ook haalbaar zijn. Dit betreft een statistische analyse met een horizon van 60 jaar, zoals die door de regelgever is gedefinieerd. Het pensioenresultaat op basis van de vereiste dekkingsgraad wordt alleen berekend als een aanvangshaalbaarheidstoets wordt uitgevoerd. In boekjaar 2021 is er geen aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd omdat het beleid niet significant is aangepast.

Toeslagbeleid

Het bestuur streeft ernaar een toeslag te verlenen op de pensioenaanspraken en pensioenrechten. Dit wordt jaarlijks bepaald op basis van de financiële situatie per 31 december. Er is sprake van een voorwaardelijke toeslagverlening waarvoor geen bestemmingsreserve is gevormd en geen premie wordt betaald. De toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement gefinancierd.

Het toeslagbeleid, als bedoeld in artikel 13 van het pensioenreglement, is als volgt:

Tabel 9: Toeslagbeleid

Financiële positie (peildatum 31 december):	Mogelijke toeslagverlening op pensioenen:
Beleidsdekkingsgraad \leq MVV-percentage	Geen toeslag, korting mogelijk
MVV-percentage < beleidsdekkingsgraad \leq 110%	Geen toeslag
110% < beleidsdekkingsgraad \leq toeslagdekkingsgraad	Pro rata toeslag (percentage van een vaste 2%)
> Toeslagdekkingsgraad	Volledige toeslag (een vaste 2%) plus: ongedaan maken korting; extra toeslag tot maximaal 1%.

Per 31 december 2021 bedraagt het minimaal vereist vermogen-percentage (MVV) 104,2 procent.

Er wordt geen toeslag verleend tot een beleidsdekkingsgraad van 110 procent. Bij een beleidsdekkingsgraad van meer dan 110 procent wordt de maximale hoogte van de toeslagverlening bepaald door de wettelijk voorgeschreven systematiek van 'toekomstbestendige indexering'. Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de toeslagdekkingsgraad kan het bestuur, op grond van artikel 13 pensioenreglement, besluiten om een door Pensioenfonds PGB eerder toegepaste korting ongedaan te maken voor zover zich dit heeft voorgedaan. De toeslagdekkingsgraad is afhankelijk van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december van het jaar waarin het besluit tot toeslagverlening wordt genomen. Pas nadat een eventuele eerder toegepaste korting ongedaan is gemaakt, kan eventueel een extra toeslag worden verleend van maximaal 1 procent. Er zal geen inhaaltoeslag worden verleend. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 bedroeg 111,5 procent. Het bestuur heeft overeenkomstig het reglement besloten om per 1 januari 2022 een toeslag te verlenen van 0,23 procent. Dit besluit is na balansdatum genomen en daarom niet meegenomen in de jaarrekening over boekjaar 2021.

In het uiterste geval kan het bestuur genoodzaakt zijn om op grond van de financiële situatie de pensioenen van deelnemers en pensioenontvangers te verlagen. Tot nu toe heeft Pensioenfonds PGB deze maatregel niet hoeven te nemen.

Individuele waardeoverdrachten

Van 1 mei 2020 tot 1 mei 2021 konden er geen individuele waardeoverdrachten plaatsvinden, aangezien de beleidsdekkingsgraad vanaf 30 april 2020 tot 30 april 2021 onder het niveau van 100 procent is uitgekomen. Conform de Pensioenwet is het voor pensioenfondsen bij een beleidsdekkingsgraad onder de 100 procent niet toegestaan om mee te werken aan individuele waardeoverdrachten. Vanaf 1 mei 2021 konden er weer individuele waardeoverdrachten plaatsvinden.

Pensioenfondsen kregen éénmalig de wettelijke mogelijkheid om pensioenen van ex-deelnemers die zijn opgebouwd vóór 2018 en onder de afkoopgrens (€ 503,24 per jaar) liggen over te dragen naar de huidige uitvoerders van deze deelnemers. Conform het besluit van toenmalig minister Koolmees, kreeg Pensioenfonds PGB hier van augustus tot en met oktober 2021 de tijd voor.

Premiebeleid

Het bestuur bepaalt jaarlijks de premie van de basismiddelloonregeling. Hierbij streeft het bestuur een evenwichtige premie na. Het bestuur neemt in zijn afweging de volgende ankerpunten mee:

- een zoveel als mogelijk dekkingsgraadneutrale of andere kostendekkende premie. Een verschil tussen de werkelijke premie en de dekkingsgraad-neutrale premie wordt beoordeeld in het kader van evenwichtige belangenafweging;
- een zo stabiel mogelijke premie met draagbare premiestappen van maximaal 2 procentpunt;
- draagvlak bij sociale partners;
- de premie wordt niet als sturingsinstrument gebruikt in geval van een tekort: er is geen sprake van verhoging van de premie of bijstortingen als de dekkingsgraad onder de (minimaal) vereiste dekkingsgraad ligt;
- er is geen sprake van premiekorting of terugstorting van premie.

Het bestuur heeft de bevoegdheid van bovenstaand beleid af te wijken.

De zogenoemde kostendekkende premie volgens de definitie van de Pensioenwet wordt ten behoeve van stabiliteit gedempt, zoals mogelijk is conform artikel 128 van de Pensioenwet. Pensioenfonds PGB hanteert een systematiek van premiedemping op basis van verwacht rendement, gecorrigeerd voor de toeslagambitie van het pensioenfonds. Een toetspremie op basis van verwacht rendement past beter bij het beleid van Pensioenfonds PGB en is gebruikelijk bij grote bedrijfstakpensioenfonds.

De premie voor de basismiddelloonregeling is ingaande 2021 aanzienlijk verhoogd van 24 naar 28 procent. De premie voor 2022 is eveneens vastgesteld op 28 procent. Het bestuur keek daarbij onder meer naar de mogelijke gevolgen van een premieverhoging voor de verschillende groepen belanghebbenden, de verbeterde financiële situatie en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, waardoor het premiebeleid nog maar enkele jaren invloed heeft op de dekkingsgraad. Het effect van een verdere premieverhoging op de mogelijke toeslagverlening is daardoor klein, terwijl het effect op de pensioenopbouw enorm kan zijn als de premieverhoging buiten het budget valt. Ten slotte is meegewogen dat de premie van 28 procent kostendekkend zou zijn als de rente 0,7 procentpunt hoger ligt. De combinatie van het beleid van centrale banken en de verwachte opwaartse druk onder de rente door oplopende inflatie relativeren daarmee het tijdelijke tekort op de premie.

De samenstelling van de zuivere kostendekkende premie volgens de definitie van de Pensioenwet op basis van de door DNB gepubliceerde rekenrente per 31 december 2020 (premie 2021) respectievelijk 31 december 2019 (premie 2020) en de gedempte toetspremie wordt in onderstaande tabel toegelicht.

Tabel 10: Samenstelling feitelijke premie, zuivere kostendekkende premie en gedempte toetspremie

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Feitelijke premie		
Werkgeversgedeelte	490	395
Werknemersgedeelte	327	264
Totaal feitelijke premie	817	659
Zuivere kostendekkende premie		
Inkoop aanspraken ouderdoms- en partnerpensioen	985	789
Risico nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheid	88	74
Kosten	19	17
Opslag solvabiliteit	198	178
Totaal zuivere kostendekkende premie	1.290	1.058
Gedempte toetspremie		
Inkoop aanspraken ouderdoms- en partnerpensioen	330	268
Risico nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheid	35	31
Kosten	19	17
Opslag solvabiliteit/toeslag	277	214
Totaal gedempte toetspremie	661	530

In 2021 was de feitelijke premie hoger dan de gedempte toetspremie, hiermee is voldaan aan de gestelde wettelijke eisen.

Bij de berekening van de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte toetspremie zijn de totale uitvoeringskosten opgenomen. De gepresenteerde zuivere kostendeekkende premie is inclusief een solvabiliteitsopslag van 18,4 procent (2020: 20,6 procent).

De zuivere kostendeekkende premie en de gedempte toetspremie worden bepaald op basis van de grondslagen aan het begin van het boekjaar. De gewogen gemiddelde rekenrente van de zuivere kostendeekkende premie begin 2021 bedroeg 0,33 procent (2020: 0,87 procent).

De premiedekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de premie en de inkoop van pensioen. In 2021 was de premiedekkingsgraad 74 procent. De UFR-dekkingsgraad bedroeg ultimo 2020 102,6 procent. De peildatum voor de vaststelling van de premie is 30 september voorafgaand aan het jaar van de premie. Op basis van de gegevens op 30 september 2020 was de verwachte premiedekkingsgraad 75 procent en de UFR-dekkingsgraad 97,4 procent.

Actuariële analyse

Het pensioenfonds maakt voor de financiële opzet gebruik van veronderstellingen. De actuariële analyse geeft inzicht in de verschillen tussen de veronderstellingen en de werkelijkheid zoals die na afloop van het verslagjaar kunnen worden vastgesteld. De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten is als volgt:

Tabel 11: Actuariële analyse

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>				
	2021	2020	2019	2018	2017
	€	€	€	€	€
Premieresultaat					
Premiebijdragen	886	710	611	557	554
Pensioenopbouw (inclusief risicokoopsommen)	-1.164	-934	-654	-544	-627
	-278	-224	-43	13	-73
Kostenresultaat					
In premie begrepen bedrag voor kosten	21	19	11	9	8
Vrijval voor kosten uit voorziening	15	14	14	13	13
Pensioenuitvoeringskosten (betaalde kosten)	-36	-33	-31	-28	-26
	-	-	-6	-6	-5
Interesresultaat					
Beleggingsresultaten (direct en indirect, na aftrek kosten vermogensbeheer)	2.162	1.990	4.081	-589	1.607
Rentetoevoeging technische voorzieningen	181	93	59	67	44
Wijziging marktrente	2.233	-3.486	-3.641	-946	300
	4.576	-1.403	499	-1.468	1.951
Overig resultaat					
Resultaat op waardeoverdrachten (saldo-overdracht van rechten)	242	1	35	40	4
Resultaat op kanssystemen (overige wijzigingen)	42	41	40	29	25
Wijziging overige actuariale uitgangspunten	-	843	-	256	-
Overige baten	-	8	94	6	29
Overige lasten	-4	-	-	-	-2
	280	893	169	331	56
Totaal saldo baten en lasten	4.578	-734	619	-1.130	1.929

Premieresultaat

De pensioenopbouw bestaat voor de middelloonregelingen uit de ingekochte aanspraken. De premies worden gefinancierd op basis van een doorsneepremie. De koopsommen worden gefinancierd op basis van de in 2021 geldende inkoop tarieven. Voor de beschikbare premiereregelingen bestaat de pensioenopbouw uit de ingelegde premies.

De verschuldigde premie voor de basismiddeloonregeling van Pensioenfonds PGB was 28 procent in 2021. Deze premie is in oktober 2020 vastgesteld op basis van de door DNB gepubliceerde rekenrente eind september 2020 en het premiebeleid van het pensioenfonds. De actuariel benodigde premies zijn berekend op de grondslagen van eind 2020.

Het premieresultaat is weergegeven inclusief koopsommen en exclusief de premies VPL en exclusief de opslag voor pensioenuitvoeringskosten. De opslag voor pensioenuitvoeringskosten is in het kostenresultaat opgenomen. In totaal bedraagt de inkoop uit de premies en koopsommen, inclusief bijstellingen inkoop voor voorgaande boekjaren, 1.164 miljoen euro. Financieel stond hier 886 miljoen euro tegenover waardoor er een negatief resultaat van 278 miljoen euro overblijft. Dit negatieve resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de premiedekkingsgraad in boekjaar 2021 van 74 procent.

Kostenresultaat

Het kostenresultaat wordt als volgt vastgesteld: de totale werkelijke pensioenuitvoeringskosten worden verminderd met de vrijval voor excassokosten. Het bedrag dat resteert wordt vervolgens in zijn geheel onttrokken aan de ontvangen premies. Op deze wijze ontstaat een kostenresultaat van nihil.

Interestresultaat

Voor 2021 bedraagt de benodigde interesttoevoeging aan de technische voorzieningen 0,533 procent negatief (dit is de eenjaarsrente per 31 december 2020). In 2021 is de rekenrente gestegen. Dit kwam door de stijging van de swaprentecurve. Anderzijds is de UFR gedaald van 1,8 naar 1,3 procent (volgens de nieuwe UFR-systematiek). Per saldo is het resultaat op wijziging marktrente positief. De beleggingsresultaten waren daarnaast positief (6,2 procent). Per saldo ontstaat een positief interestresultaat van 4.576 miljoen euro.

Overig resultaat

Het totaal van de overige resultaten bedraagt 280 miljoen euro positief.

Boekhoudkundig toont de jaarrekening een positief resultaat op waardeoverdrachten van 242 miljoen euro. Dit betreft de collectieve waardeoverdrachten van AVH, de reisbranche en NEG. Op de langere termijn leveren deze waardeoverdrachten geen winst op voor Pensioenfonds PGB, wat bij de helaas verlaagde pensioenen van AVH en de reisbranche ook ongepast zou zijn. Het nu getoonde positieve resultaat geeft weer in hoeverre de verplichtingen van Pensioenfonds PGB voor de belanghebbenden van AVH en de reisbranche relatief harder stijgen met het stapsgewijs verlagen van de UFR-rentecurve richting de SWAP-curve. Tegen het eenmalig positieve resultaat staan de komende jaren dus grotere toevoegingen aan de verplichtingen door het aanpassen van die UFR-rentecurve. De collectieve waardeoverdrachten van AVH en de reisbranche hebben per 1 januari 2021 plaatsgevonden. De waardeoverdracht van NEG vond per 1 augustus 2021 plaats.

Het resultaat op kanssystemen bedraagt 42 miljoen euro positief en bestaat uit het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en overige mutaties. Het resultaat op sterfte is 48 miljoen euro positief. Er overleden helaas meer deelnemers, gepensioneerden en nabestaanden dan verwacht. Dit zal ook te maken hebben met coronapandemie, waardoor de sterfte in Nederland vanaf medio maart 2020 hoger is uitgevallen dan verwacht. Het sterfteresultaat over boekjaar 2021 is lager ten opzichte van boekjaar 2020. Sterfteresultaten wisselen altijd van jaar tot jaar, waarbij winsten en verliezen gaandeweg tegen elkaar moeten wegvallen. Op arbeidsongeschiktheid bedroeg het resultaat 13 miljoen euro negatief en op overige mutaties 4 miljoen euro positief.

De overige lasten waren 4 miljoen euro.

Deur steeds verder open

In de jaren erna zet Pensioenfonds PGB de deur steeds verder open. Eerst naar sectoren en zelfstandige pensioenfondsen die verwant zijn aan de grafische sector, zoals de kartonnage- en drukinktfabrikanten. Maar al snel trekt het pensioenfonds ook heel andere sectoren aan, waaronder baggeraars, zeevissers en de bloemen- en plantengroothandel. Door die grotere schaal kunnen we kostenvoordelen behalen en zijn er gelijktijdig meer keuzes te maken voor sociale partners en/of werkgevers.

Risicomanagement

De missie, visie, waarden en strategische doelstellingen van Pensioenfonds PGB zijn het uitgangspunt voor de invulling van het risicomanagement. Het risicomanagement van het fonds wil bijdragen aan een beheerste en integere bedrijfsvoering voor het realiseren van deze doelstellingen. Het bestuur volgt daarbij een integrale risicomanagementaanpak waarbij de strategie wordt gekoppeld aan de risicohouding en waarbij de risicoanalyse en risicobeheersing ingebed zijn in de reguliere managementprocessen. Daarnaast is de aanpak gericht op het stimuleren van het risicobewustzijn bij alle betrokkenen: bestuur, bestuursbureau, uitvoeringsorganisatie en externe organisaties (uitbestedingsprocessen). Risicomanagement draagt op die manier bij aan de effectiviteit en continuïteit van het pensioenfonds.

Risicobereidheid en risicoprofiel

Bij het uitvoeren van de strategie maakt het bestuur gebruik van de risicohouding en de risicobereidheid van de stakeholders en de risicotolerantiegrenzen die daarbij gehanteerd worden.

Eenzijds is Pensioenfonds PGB risicozoekend, om waarde te creëren voor de deelnemers en werkgevers. Anderzijds wil het

Pensioenfonds PGB wil kansen benutten, maar ook het vertrouwen waarmaken

pensioenfonds risicobewust en zorgvuldig handelen om te voorkomen dat we risico's nemen die een te grote impact hebben op onze deelnemers en werkgevers. Pensioenfonds PGB handelt ondernemend om kansen te benutten, maar wil ook het vertrouwen van deelnemers en werkgevers waarmaken.

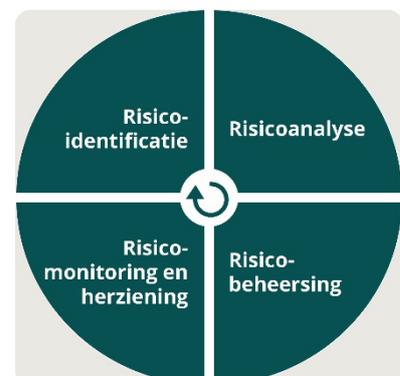
Het pensioenfonds heeft een risicobereidheid op financieel terrein die past bij de risicohouding van de deelnemers en de solvabiliteitspositie van het pensioenfonds. Deelnemers hebben eerder in een onderzoek naar risicobereidheid aangegeven wel enig risico met hun pensioendoelstelling te willen lopen zodat op termijn een inflatiecompensatie (indexatie) weer haalbaar wordt. Ook als gevolg daarvan is het pensioenfonds bereid een zeker risico te lopen op de financiële markten (aandelenkoersen, rentestanden en valutakoersen).

In het operationele domein heeft het bestuur een kritische risicohouding en streeft naar zo weinig mogelijk fouten in de pensioenuitvoering. Tegelijkertijd zien we de behoeften en kansen voor vernieuwing, waarbij IT een drijvende kracht is. In de ondersteunende processen zoeken we iets meer risico op om innovatiekracht te realiseren.

Proces en organisatie

Het risicomanagementproces van het pensioenfonds bestaat uit vier stappen die continu doorlopen worden en die het zelflerende en zelfsturende vermogen van het bestuur en de uitvoeringsorganisatie stimuleren. Dit proces sluit aan bij het raamwerk risicomanagement van DNB en wereldwijde risicomanagementstandaarden.

Het bestuur houdt toezicht op de naleving van het beleid en de realisatie van de fondsdoelstellingen door onafhankelijke rapportages over de strategische, operationele en financiële risico's. Waar nodig stuurt het bestuur bij door aanvullende beheersmaatregelen en/of aanscherping van het beleid. Het bestuur steunt voor deze risicomanagementactiviteiten op een aantal commissies waarin risicobeheer systematisch aandacht krijgt. De belangrijkste commissies op dit gebied zijn de commissie risicobeheer, de commissie balansbeheer en de commissie pensioenbeheer. Tenminste elke drie jaar vindt er een eigenrisicobeoordeling plaats waarbij het totale risicoprofiel van het pensioenfonds wordt geëvalueerd en waarvan verslag wordt gedaan aan de interne en externe toezichthouder.

Risicoclassificatie

De tabel hieronder geeft een overzicht van de risicostructuur die het bestuur en de uitvoeringsorganisatie hanteren bij de risicobeheersingsprocessen.

Strategische risico's	Financiële risico's	Operationele risico's (S9)
Strategie Strategie en aansluitingsrisico Kortingsrisico Toeslag risico Continuïteitsrisico bestuur	Renterisico (S1) Zakelijke waarden risico (S2) Valutarisico (S3) Grondstoffen (S4) Kredietrisico (S5) Verzekeringstechnisch risico (S6) Liquiditeitsrisico (S7) Concentratierisico (S8) Operationeel risico (S9) Actief beheer risico (S10) Risico's m.b.t financiële opzet PGB Kosten Risico	Procesinrichting, Organisatie & mensen Risico op onvoldoende dienstverlening aan deelnemers Risico op onvoldoende dienstverlening aan werkgevers Aansluitingsrisico's Risico m.b.t. datakwaliteit Modelrisico Bedrijfsmodel/Infrastructuur IT-Continuïteit en uitvoeringsrisico (Onder-) uitbestedingsrisico Informatiebeveiligingsrisico Juridische risico's Zorgplicht/Communicatierisico's Fiscaal risico
Omgeving Omgevingsrisico Veranderende wet- en regelgeving		
Gedrag, cultuur & Governance Besturing & cultuur en 'Boardroomdynamics' Integriteit- en imago risico		
ESG-risico Klimaat risico Sociaal risico Governance risico		

Organisatorische inrichting risicomanagement

Het pensioenfonds werkt volgens het zogenoemde *three lines of defense*-model. Daarbij bestaat onderscheid tussen primaire processen (eerste lijn) en monitorende, beoordelende en toetsende processen (tweede lijn). Eventuele taken in de derde lijn worden uitbesteed aan onafhankelijke derde partijen.

Eerste lijn

Risicobewust handelen is een verantwoordelijkheid van het bestuur. Dat is de eerste verdedigingslinie die moet waarborgen dat besluiten overeenkomstig de vastgestelde normenkaders en het risicoprofiel worden genomen. Bestuursleden moeten daarom een kritisch tegenwicht bieden tegen elkaar en richting de uitbestedingsrelaties.

Tweede lijn

Monitoring in de tweede lijn is van belang om een integere en beheerste bedrijfsvoering te bevorderen en om het normenkader van het pensioenfonds te bewaken. De tweede lijn beoordeelt de opzet, bestaan en werking van de risicomanagement- en controlesystemen van het pensioenfonds. De risicofunctie geeft ondersteuning en tegenwicht richting de eerste lijn. De regelgeving vanuit IORP II stelt dat de *risicobeheerfunctie* een controlefunctie is, maar ook adviserende taken kan uitvoeren. Een gedegen invulling van deze functie beperkt zich dus niet tot een marginale toetsing of alle processtappen worden doorlopen, maar vraagt ook om inhoudelijke beoordelingen daarvan. De functie bevordert de risico-alertheid binnen het pensioenfonds. Ook de *actuariële functie* is volgens IORP II een controlerende en adviserende functie. Taken zijn het controleren van de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van de technische voorzieningen en het beoordelen van de kwaliteit van de daarbij gebruikte data en de actuariële aannames en modellen. Op grond daarvan volgt advies om het risicobeheersysteem doeltreffend in te richten en toe te passen.

Derde lijn

Assurance (onderzoek door een externe partij) in de derde lijn is een belangrijke aanvulling op de monitoring in de tweede lijn. Objectieve en onafhankelijke derden kunnen detailonderzoek doen en eventuele hiaten in de (samenhang van) eerste en tweede lijn inzichtelijk maken. Een externe accountant (Mazars N.V.) toetst, in opdracht van PGB Pensioendiensten, de effectiviteit van de beheersmaatregelen die relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole door middel van een COS3000D assurance rapportage.

De *interne auditfunctie* is een derdelijnsfunctie: het periodiek evalueren van de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen die een beheerste en integere bedrijfsvoering van een pensioenfonds

waarborgen, inclusief uitbestede werkzaamheden. De interne auditfunctie vormt het sluitstuk van alle waarborgen binnen een pensioenfonds voor wat betreft een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Sleutelfuncties

Naar aanleiding van IORP II heeft Pensioenfonds PGB de sleutelfunctie risicobeheer, actuarieel en interne audit als volgt ingericht:

	RISICIBEHEER	ACTUARIEEL	INTERNE AUDIT
Houder sleutelfunctie	Bestuurder met risicomanagement als aandachtsgebied	Uitbesteed aan Willis Towers Watson	Belegd bij bestuursbureau
Vervulling sleutelfunctie	<p>Behandeling in reguliere bestuursvergadering (minimaal 2 keer per jaar)</p> <p>Manager risk & control Afdeling Risicomanagement PGB Pensioendiensten</p>	<p>Behandeling in reguliere Bestuursvergadering (minimaal 2 keer per jaar)</p> <p>Uitbesteed aan Willis Towers Watson</p>	<p>Behandeling in Commissie Audit en in reguliere Bestuursvergadering (minimaal 2 keer per jaar)</p> <p>Uitbesteed aan PwC</p>

Sleutelfunctiehouders rapporteren aan het gehele bestuur en indien noodzakelijk kunnen zij escaleren naar de raad van toezicht en externe toezichthouders. De sleutelfunctiehouder risicobeheer rapporteert periodiek aan zowel het bestuur als de raad van toezicht.

Risicobeeld in 2021

In 2021 heeft de risicobeheerfunctie een aantal bijzondere risico's onderzocht. Hieronder volgt een overzicht van die risico's, met een korte toelichting op de behandeling en de beheersing ervan.

Eigenrisicobeoordeling

In 2021 heeft PGB de eigenrisicobeoordeling (ERB) opgesteld. De ERB vloeit voort uit de implementatie van de Europese IORP II-richtlijn. Doel van ERB is het creëren van inzicht in de samenhang tussen:

- De strategie van het fonds;
- De materiële risico's die het fonds kunnen bedreigen;
- De mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het fonds en de rechten van pensioengerechtigden en van (gewezen) deelnemers.

De ERB leidt tot een onderbouwing, samenhang en één bestuurlijk document dat risico's van Pensioenfonds PGB beschrijft.

In de ERB is de strategie van het bestuur getoetst aan de beschreven scenario's, waarbij het basisscenario uitgaat van de uitvoering van de vastgestelde strategie en de implementatie van de routekaart 2021-2023.

De strategie van Pensioenfonds PGB geeft invulling aan de te verwachten veranderingen die zich kunnen voordoen in de pensioensector. Pensioenfonds PGB richt zich duidelijk op het proactief implementeren van de wijzigingen die voortvloeien uit het pensioenakkoord. Gezien zijn multisectorale karakter, geeft Pensioenfonds PGB veel aandacht aan het meenemen en faciliteren van haar sociale partners, sectoren en werkgevers. Daarnaast wil het pensioenfonds een efficiënte uitvoering van de pensioenketen bewerkstelligen, waarbij kostenvoordelen ten gunste van de onze deelnemers komen.

In de ERB zijn de gevolgen van enkele negatieve scenario's als gevolg van het pensioenakkoord voor het pensioenfonds geanalyseerd en is vastgesteld welke toekomstige besluiten van het bestuur een eigenrisicobeoordeling behoeven.

De strategie en het implementatieproces worden bestuurlijk geëvalueerd en bijgestuurd met behulp van de kwaliteitscirkel van Deming ('plan-do-check-act') om daarmee het zelflerend en zelfsturend vermogen van het bestuur en de uitvoeringsorganisatie te stimuleren.

Strategische risico's

Uit de analyse van de strategische risico's van het pensioenfonds komt naar voren dat de financiële opzet ontoereikend is. De beleidsdekkingsgraad is in 2021 weliswaar gestegen en kan tot een zeer beperkte toeslag leiden, maar de premiedekkingsgraad is al enige jaren laag.

Bovendien heeft de uitwerking van het pensioenakkoord mogelijk gevolgen voor Pensioenfonds PGB dat, in afwijking van veel andere pensioenfondsen, meerdere bedrijfstakregelingen en vrijwillige pensioenregelingen beheert. In het overleg met sociale partners en lopende consultatietrajecten voor nieuwe wet- en regelgeving vraagt Pensioenfonds PGB hier actief aandacht voor. In het algemeen wordt opgemerkt dat het risico op wijzigingen in wet- en regelgeving toeneemt voor het pensioenfonds vanwege steeds meer, veranderende en elkaar overlappende wetten en regels.

Enkele andere strategische risico's zijn ook als materieel beoordeeld, waaronder de druk op kostenverlaging, het belang van IT-beveiliging en de voortgaande consolidatie binnen de pensioensector. Deze ontwikkelingen stellen eisen aan de operationele performance, flexibiliteit, kosten en interne beheersing van de uitvoering van de pensioenregelingen en nieuwe aansluitingen. Ook daarom heeft PGB Pensioendiensten in 2020, in samenwerking met Achmea, het bedrijf InAdmin RiskCo overgenomen. Dit om een robuust pensioenadministratieplatform te ontwikkelen en op termijn tot een efficiënte pensioenketen te komen.

Met het 'Integrated Risk Management-dashboard' wordt gevolgd hoe de risico's van het pensioenfonds zich verhouden tot de door het bestuur geformuleerde risicotolerantiegrenzen. In 2021 was er extra aandacht voor verandertrajecten bij zowel balans- als pensioenbeheer waarmee de interne beheersing in de bedrijfsvoering werd verbeterd.

Financiële risico's

Het bestuur houdt toezicht op de beheersing van de balansrisico's door middel van onafhankelijke balans- en beleggingsrapportages, waarbij de aandacht gaat naar allocaties, rendementen, risico's en kosten. Ook worden beleggingsvoorstellen aan het bestuur voorzien van een onafhankelijk risico-opinie. In 2021 werd een positief rendement en een positieve Z-score behaald.

De financiële risico's worden gestuurd en bewaakt op bandbreedtes zoals in de beleggingsrichtlijnen zijn vastgelegd. De belangrijkste financiële risico's voor Pensioenfonds PGB zijn: rente-, markt-, toeslag- en verzekeringstechnisch risico. Pensioenfonds PGB heeft een deel van het renterisico op de balans niet afgedekt. Beleggen in aandelen en alternatieve beleggingen, zoals private equity, hoogrentende waarden en infrastructuur brengt marktrisico's met zich mee. Deze worden beperkt door zoveel mogelijk te spreiden (te diversifiëren) over landen en regio's, sectoren en specifieke beleggingen daarbinnen. Verzekeringstechnisch risico is het risico dat het pensioenfonds de pensioenuitkeringen in de toekomst onvoldoende kan financieren uit premie- en/of beleggingsinkomsten en/of als gevolg van onjuiste aannames bij de ontwikkeling van de premiestelling. De beheersing van alle financiële risico's heeft binnen de bestaande beleidskaders plaatsgevonden.

Operationele risico's

De belangrijkste operationele risico's worden gelopen bij de uitvoeringsorganisatie, die verantwoordelijk is voor de pensioenadministratie en het vermogensbeheer. De uitvoerder rapporteert over de werking van zijn beheersmaatregelen via periodieke *service level*-rapportages, incidentenrapportages en beoordelingen door de afdeling Risicomanagement. Deze onafhankelijke rapportages betreffen de effectiviteit van de interne beheersing bij de uitvoeringsorganisatie en de naleving van het beleid, zoals het risicomanagementbeleid en het aansluitingenbeleid. De risicomangers van de uitvoeringsorganisatie en het bestuursbureau maken zelfstandig objectieve analyses van voorstellen die aan het bestuur er besluitvorming worden voorgelegd.

Daarnaast neemt het bestuur kennis van de observaties van de externe accountant, de certificerend actuaire en interne audit om aanvullende, onafhankelijke informatie te verkrijgen over de kwaliteit van de interne beheersing bij de uitvoeringsorganisatie.

Belangrijke operationele risico's hadden in 2021 te maken met de volgende onderwerpen:

Collectieve waardeoverdrachten

Het risico bij waardeoverdrachten betreft het toekennen van pensioenaanspraken zonder dat daar voldoende vermogen tegenover staan. In 2021 zijn twee belangrijke collectieve waardeoverdrachten uitgevoerd (de reisbranche en AVH), waarbij de eerste en tweede lijn uitvoerig hebben stilgestaan bij de risicoanalyse en de nodige maatregelen die worden genomen om de transitie op een beheerste wijze te laten verlopen.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en kwaliteit van de externe dienstverleners onvoldoende gewaarborgd is. Om de selectie, monitoring en ontslag van uitbestedingspartners in goede banen te leiden, beschikt

het pensioenfonds over een uitbestedingsbeleid. Het bestuur ontvangt periodiek een evaluatie van de uitvoeringsorganisatie over de uitbesteding aan externe partijen, waaronder de vermogensbeheerders en kritische leveranciers. Het afgelopen jaar is de intensiteit van monitoring verder verdiept.

Verandervermogen

Pensioenfonds PGB is continu in ontwikkeling en dat vraagt veel van het verandervermogen van de uitvoeringsorganisatie. Voor de pensioenketen zijn voorbereidingen getroffen om het huidige administratiesysteem te vervangen en klaar te maken voor de toekomst. Dit kost meer tijd en (financiële) inspanning dan de uitvoeringsorganisatie had verwacht en het bestuur heeft bijgestuurd. Risicomanagement neemt deel aan de projectstuurgroep en heeft op belangrijke beslismomenten een onafhankelijke beoordeling afgegeven. Risicomanagement heeft bijzondere aandacht voor het eigenaarschap van de beheerste inrichting en uitvoering van processen, waarbij zoveel als mogelijk automatisering van de noodzakelijke controles nagestreefd wordt. Het project om tot een nieuw pensioenplatform te komen in de joint venture met Achmea Pension Services vergt veel tijd en aandacht van zowel bestuur als uitvoeringsorganisatie. Het bestuur laat alternatieve oplossingen onderzoeken om voldoende continuïteit veilig te stellen.

Informatiebeveiligingsrisico's

Het informatiebeveiligingsrisico is het risico dat bedrijfsprocessen, IT-infrastructuur en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd zijn. Informatie- en communicatietechnologie (IT) vormt een belangrijke pijler van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer van Pensioenfonds PGB. In 2021 is bijzondere aandacht besteed aan de verbetering van de IT-processen en beheersmaatregelen. Als aanvulling op de normale controles zijn in 2021 aanvullende *cyber security*-tests uitgevoerd. De resultaten van de diverse tests en onderzoeken worden gebruikt om, waar nodig, de IT-beheersmaatregelen aan te scherpen. Zo ging de nodige aandacht naar de uitbesteding van de IT-infrastructuur, inclusief de inrichting van het regiemodel om de kwaliteit van de externe dienstverlening te monitoren en, waar nodig, bij te sturen.

Risico coronacrisis

In 2021 hebben Pensioenfonds PGB en PGB Pensioendiensten het multidisciplinaire coronacrisisteam enige tijd voortgezet tot duidelijk werd dat de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de systemen en de data voldoende geborgd zijn en de financiële risico's beheersbaar waren. Het voortdurend op afstand moeten werken eist zijn tol van de organisatie; het is belangrijk dat de persoonlijke verbinding binnen de verschillende organisatorische eenheden versterkt wordt zodra dit weer kan.

Interne audit

Assurance is een belangrijke aanvulling op de monitoring door risicomanagement. Objectieve en onafhankelijke derden kunnen eventuele hiaten in de (samenhang van) eerste en tweede lijn inzichtelijk maken. Omdat deze rol een objectieve blik vereist, dient deze door een onafhankelijke derde lijn te worden uitgevoerd.

Onderdeel hiervan is de Interne auditfunctie, welke is gedefinieerd als: het periodiek evalueren van de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controlemechanismen (eerste en tweede lijn) en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering van een pensioenfonds, inclusief uitbestede werkzaamheden. De interne auditfunctie vormt het sluitstuk van de waarborgen wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering.

Jaarlijks stelt het bestuur een auditplan vast. De basis voor het auditplan is de waardeketen die geldt voor Pensioenfonds PGB. Aanvullend wordt door de sleutelfunctiehouder interne audit input gevraagd van de leden van de commissie audit, het bestuur, de tweede lijn en de directie van de uitvoeringsorganisatie. Dit resulteerde in een auditplan waarbij in 2021 de volgende audits zijn uitgevoerd:

- Project huisvesting (quick review)
- Wet- en regelgeving (quick review)
- Datamanagement (full scope)
- Balansbeheer (full scope)
- Uitbestedingsbeleid (full scope)
- Vermogensbeheer (full scope)
- Cybersecurity (quick review)

Ook beoordeelt interne audit twee keer per jaar de opvolging van de openstaande auditbevindingen. Ieder kwartaal informeert de sleutelfunctiehouder interne audit de commissie audit over de belangrijkste ontwikkelingen en opvolging van de bevindingen. Daarnaast zijn in 2021 alle uitgebrachte auditrapporten besproken in het bestuur.

Kosten pensioenfonds

De uitvoeringskosten van Pensioenfonds PGB bestaan uit de uitvoeringskosten van PGB Pensioendiensten, algemene kosten van het pensioenfonds en kosten van vermogensbeheer. Het bestuur ziet erop toe dat de totale uitvoeringskosten passend zijn voor de karakteristieken van de beleggingsportefeuille en de kwaliteit van de dienstverlening.

Het bestuur bewaakt de betaalbaarheid van de totale uitvoeringskosten van het pensioenfonds. Hierbij hanteert het bestuur als maatstaf de totale uitvoeringskosten in basispunten van het gemiddeld belegd vermogen. Uit openbare informatie over 2020 blijkt dat de kosten die het pensioenfonds maakt voor pensioenbeheer lager zijn dan het gemiddelde, en dat de vermogensbeheerkosten net boven het gemiddelde van de Nederlandse bedrijfstakpensioenfondsen liggen. In 2021 zijn de totale kosten gestegen tot 0,53

De kosten voor pensioenbeheer zijn lager dan het gemiddelde, die voor vermogensbeheer liggen er net boven

procent (2020: 0,52 procent) doordat de kosten van vermogensbeheer, relatief gezien, stegen ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door een toename van het gemiddeld beheerd vermogen, onder andere door twee grote partijen die zich bij ons aansloten in 2021 en door hogere prestatievergoedingen van externe vermogensbeheerders door hogere rendementen in het afgelopen jaar.

Tabel 12: Kosten pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)

	2021	2020
Reguliere vermogensbeheerkosten	0,37	0,30
Transactiekosten vermogensbeheer	0,06	0,11
Totale vermogensbeheerkosten	0,43	0,41
Pensioenbeheerkosten	0,10	0,11
Totale uitvoeringskosten	0,53	0,52
Pensioenbeheerkosten (in euro per deelnemer)	166	187

Kosten pensioenbeheer

De pensioenbeheerkosten bestaan uit een aandeel in de kosten van de pensioenfondsorganisatie en alle kosten van de uitvoeringsorganisatie die direct of indirect zijn toe te wijzen aan pensioenbeheer. De kosten van de pensioenfonds-organisatie hebben betrekking op het bestuur en de adviesorganen, het bestuursbureau en kosten voor het toezicht. Deze kosten zijn verdeeld op basis van de direct aan pensioenbeheer en vermogensbeheer toerekenbare kosten.

Bij de toerekenbare kosten van de uitvoeringsorganisatie gaat het om de kosten voor deelnemers- en werkgevers-administratie, het doen van uitkeringen, de voorlichting aan deelnemers en werkgevers en de uitvoering van projecten.

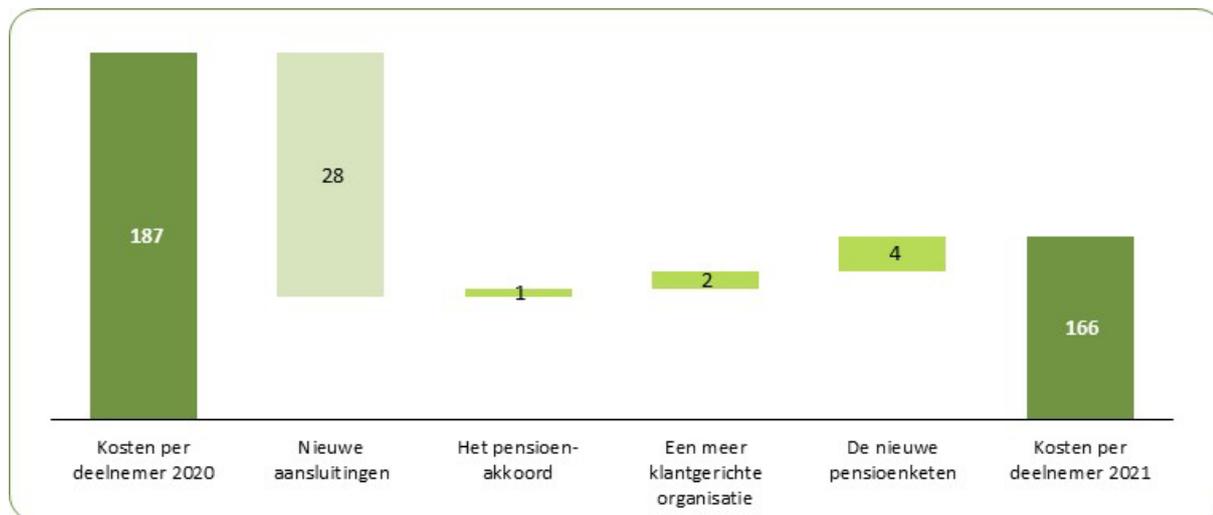
Tabel 13: Kosten pensioenbeheer

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Kosten pensioenfondsorganisatie	1,3	2,2
Kosten uitvoeringsorganisatie	35,1	30,6
Totale kosten pensioenbeheer	36,4	32,8

De totale kosten pensioenbeheer stegen in het verslagjaar met 3,6 miljoen euro tot 36,4 miljoen euro. Vooral de reguliere uitvoeringskosten stegen door groei van het aantal deelnemers als gevolg van twee grote partijen die zich bij ons aansloten in 2021.

Voor een beter inzicht in de kosten per deelnemer is in grafiek 5 het verloop van de kosten per deelnemer weergegeven.

Grafiek 5: Verloop kosten per deelnemer

Per deelnemer die pensioen opbouwt of ontvangt, zijn de kosten in 2021 met 21 euro gedaald naar 166 euro (2020: 187 euro). Door de groei van Pensioenfonds PGB, in deelnemers, is een efficiency-voordeel behaald van 28 euro per deelnemer. Wel zijn in 2021 aanvullende kosten gemaakt voor de veranderthema's voor in totaal 7 euro per deelnemer.

Aansluitende partijen betalen een vergoeding voor de operationele kosten van het aansluiten. Deze kosten bedroegen 3,2 miljoen euro (2020: 1,7 miljoen euro) en worden daarom niet meegenomen in de kosten per deelnemer.

Bij het aangaan van verplichtingen kijkt Pensioenfonds PGB kritisch naar de kosten. Ook wordt er geen winstopslag betaald aan de uitvoeringsorganisatie. Het bestuur streeft naar een verlaging van de kosten per deelnemer. De komende jaren zal daarom worden geïnvesteerd in nieuwe processen en systemen die het mogelijk moeten maken om het werk nog efficiënter uit te voeren.

In 2021 heeft Pensioenfonds PGB meegedaan aan het benchmarkonderzoek van het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). De resultaten uit dit onderzoek worden onder meer gebruikt bij de beoordeling van het niveau van de pensioenbeheerkosten in relatie tot het niveau van soortgelijke kosten bij andere pensioenfondsen (de peergroup) en ten opzichte van alle deelnemende pensioenfondsen. De resultaten van het onderzoek hebben betrekking op het jaar 2020.

De uitkomsten over 2020 tonen aan dat Pensioenfonds PGB lagere kosten per deelnemer heeft in vergelijking met alle deelnemende fondsen van de IBI benchmark. Wel komt naar voren dat Pensioenfonds PGB hogere kosten per deelnemer heeft ten opzichte van vergelijkbare pensioenfondsen uit het IBI Benchmark onderzoek (peergroup). De verklaring hiervoor is dat Pensioenfonds PGB een multisectoraal fonds is met veel verplicht en vrijwillig aangesloten sectoren en werkgevers. Ieder met hun eigen pensioenregeling.

Pensioenfonds PGB biedt een hoogwaardige dienstverlening, zowel op het gebied van flexibiliteit van de regelingen, als ook in de service- en dienstverlening naar deelnemers en werkgevers.. Uit het benchmarkonderzoek blijkt dat Pensioenfonds PGB op de onderdelen complexiteit hoger scoort dan de andere pensioenfondsen in de peergroup. Ook de mate van serviceverlening door Pensioenfonds PGB scoort iets hoger. Automatiseringsgraad scoort daarentegen iets lager dan de peergroup.

Kosten vermogensbeheer

De kosten voor het beheer van het vermogen bestaan uit kosten voor het portefeuillebeheer, selectie en monitoring door de uitvoeringsorganisatie van externe beheerders, bewaarloon, accountants en juridische adviseurs en eventuele prestatieafhankelijke vergoedingen. Gezien de beperkte omvang van de kosten voor administratievoering en bewaarloon heeft Pensioenfonds PGB ervoor gekozen deze niet apart te verantwoorden, maar op te nemen onder de kosten pensioenfondsorganisatie.

Voor de vermogensbeheerkosten streeft het bestuur een voortdurende optimalisatie na van het rendement-risicoprofiel. Hogere uitvoeringskosten zijn acceptabel zolang zij perspectief bieden op een hoger rendement voor de deelnemers of een lager risico. Daar waar de toegevoegde waarde van een actieve beleggingsstijl niet opweegt tegen de meerkosten, kiest het pensioenfonds voor het volgen van een index.

Tabel 14: Kosten vermogensbeheer

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Beheerkosten directe en indirecte beleggingen	64,8	57,6
Kosten uitvoeringsorganisatie	22,7	19,8
Kosten pensioenfondorganisatie	3,7	6,4
Subtotaal	91,2	83,8
Prestatievergoeding directe en indirecte beleggingen	41,3	6,2
Totaal	132,5	90,0

Toelichting: In de jaarrekening worden de kosten verantwoord die in rekening worden gebracht bij het pensioenfonds. Dit is conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 610. Uit toelichting 14 bij de beleggingsresultaten blijkt dat deze kosten 63 miljoen euro bedragen (2020: 70 miljoen euro). De overige beheerkosten zijn ten laste van het rendement gebracht.

De beheerkosten voor directe en indirecte beleggingen zijn met 7,2 miljoen euro gestegen. Deze kostenstijging is grotendeels toe te wijzen aan de stijgende balanswaarde, die leidt tot hogere absolute beheervergoedingen. Allocaties naar private zakelijke waarden, die hogere beheerkosten met zich meebrengen, resulteren ook in hogere beheervergoedingen.

Per saldo zijn de kosten uitvoerings- en pensioenfondorganisatie tezamen gestegen met 0,2 miljoen euro. De lagere kosten pensioenfondorganisatie enerzijds en hogere kosten uitvoeringsorganisatie anderzijds wordt met name verklaard door de integratie van enkele afdelingen van de pensioenfondorganisatie met de uitvoeringsorganisatie.

De prestatievergoedingen van externe vermogensbeheerders bedroegen 41,3 miljoen euro (2020: 6,2 miljoen euro). De stijging van deze kosten is het directe gevolg van hogere rendementen in het afgelopen jaar. Dit was vooral te merken in de infrastructuurportefeuille.

Transactiekosten

De transactiekosten worden gemaakt om een beleggingstransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn in de meeste gevallen onderdeel van de aan- en verkoopprijs, en in eerste instantie verwerkt in het behaalde rendement en daarmee niet altijd separaat zichtbaar. Voor het grootste deel van de transacties zijn de werkelijke kosten vastgesteld. Waar dat niet mogelijk is, is gebruik gemaakt van schattingen. Van de totale transactiekosten is 26 procent geschat. Dit heeft betrekking op de beleggingscategorieën vastrentende waarden (3,6 miljoen), alternatieve beleggingen (0,8 miljoen), afdekkingsportefeuilles (0,7 miljoen) en aandelen (0,3 miljoen).

Tabel 15: Transactiekosten

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Vastrentende waarden	8,5	9,0
Aandelen	5,0	11,2
Alternatieve beleggingen	4,8	6,1
Afdekkingsportefeuilles	2,2	6,6
Totaal	20,5	32,9

In 2021 zijn de transactiekosten 12,4 miljoen euro lager dan in het voorgaande jaar. Dit komt vooral omdat in 2020 eenmalige kosten gemaakt werden bij de opbouw in de portefeuille hoogrenderende vastrentende waarden en bij transitie binnen de aandelenportefeuille. Verder daalden de kosten doordat er geen putopties verhandeld zijn.

Beleggingsstijl en kosten

Bij de inrichting van de beleggingsportefeuille kijkt het bestuur naar de samenhang tussen kosten, rendement en risico van de verschillende beleggingscategorieën. Het pensioenfonds belegt alleen in beleggingscategorieën met hogere kosten als hier naar verwachting een hoger nettorendement tegenover staat. Jaarlijks worden de behaalde resultaten geëvalueerd, onder andere door deelname aan de CEM Benchmark Vermogensbeheer. Door deze deelname is het mogelijk om de beleggingsresultaten en de uitvoeringskosten te vergelijken met vergelijkbare pensioenfondsen. De vergelijking over 2021 was bij het opstellen van dit

jaarverslag nog niet beschikbaar. Over 2020 zijn de kosten van Pensioenfonds PGB (41 basispunten) lager dan het gemiddelde van de grootste 10 bedrijfstakpensioenfonds (51 basispunten) en die van de grootste 20 bedrijfstakpensioenfonds (53 basispunten).

Tabel 16: Vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie (inclusief transactiekosten)

Bedragen in miljoenen euro's

	Gemiddeld belegd vermogen		2021	Gemiddeld belegd vermogen		2020
	Kosten		kosten in basispunten	Kosten		kosten in basispunten
	€	€		€	€	
Vastrentende waarden*	15.490	33,7	22	14.784	36,3	25
Aandelen	16.900	38,0	22	12.132	44,6	37
Vastgoed en infrastructuur	1.683	58,2	346	1.346	21,4	159
Liquiditeiten en derivaten	1.282	10,2	80	1.409	16,8	119
Private equity	73	12,9	1.767	36	3,8	1.056
Totaal vermogensbeheerkosten	35.428	153,0	43	29.707	122,9	41
*Vastrentende waarden						
Staatsobligaties	5.027	6,7	13	4.980	6,5	13
Bedrijfsobligaties	5.311	5,7	11	5.036	7,9	16
Hypotheke	1.884	5,8	31	1.771	6,9	39
Hoogrenderende vastrentende waarden	2.201	13,2	60	2.004	12,7	63
Obligaties opkomende markten	1.067	2,3	22	993	2,3	23
Totaal vastrentende waarden	15.490	33,7	22	14.784	36,3	25

Het is vooral de beleggingsmix die het niveau van de totale vermogensbeheerkosten bepaalt. De kosten van illiquide beleggingen zijn een stuk hoger dan de kosten van beursgenoteerde beleggingen. Dat komt omdat het beheer van vastgoed, infrastructuur en private equity bewerklijker en complexer is. Naar verwachting staat hier een hoger rendement tegenover.

De totale kosten voor vermogensbeheer stegen in het verslagjaar van 122,9 miljoen euro naar 153,0 miljoen euro. Onderliggend is sprake van forse dalingen en stijgingen in de verschillende categorieën. De kosten in de categorie vastgoed en infrastructuur stegen door hogere prestatievergoedingen. De kosten voor vastrentende waarden daalden licht doordat vorig jaar eenmalige kosten werden gemaakt bij de opbouw van de hoogrenderende vastrentende waardenportefeuille, en de kosten liquiditeiten en derivaten daalden door doordat in 2021 geen putopties verhandeld werden. De kosten voor private equity zijn in basispunten hoger doordat bij de opbouw van deze portefeuille relatief hoge kosten gemaakt werden ten opzichte van het belegd vermogen.

Andere naam

Om duidelijkheid te scheppen, verandert het fonds zijn naam in 2016 ook formeel van Pensioenfonds voor de Grafische Bedrijven in simpelweg **Pensioenfonds PGB**.

Bijlagen

Bijlage 1: Samenstelling fondsorganen

Bestuur

Samenstelling bestuur

De heer J. (Jochem) Dijckmeester MSc (1982)

Voorzitter bestuur Pensioenfonds PGB (werknemers)

Public affairs/voorzitterschap

Nevenfuncties

- Belanghartiger NVJ
- Bestuurder Stichting Bedrijfstakbureau voor het Uitgeverijbedrijf
- Bestuurder Stichting AOV Uitgeverijbedrijf
- Bestuurder BPF Schilders

De heer drs. R.W.J. (Rob) Heerkens (1959)

Bestuurslid Pensioenfonds PGB (werknemers)

Vermogensbeheer en balansmanagement

Nevenfuncties

- Bestuurder lid vermogensbeheer- en risicocommissie Telegraafpensioenfonds
- Adviseur Stichting Pensioenfonds SABIC
- Adviseur FNV - Horeca

De heer R.A.L. (Ronald) Heijn RBA EPP (1965)

Bestuurslid Pensioenfonds PGB (gepensioneerden)

Communicatie en dienstverlening pensioenproducten

Nevenfuncties

- Bestuurder Beroepspensioenfonds SPOA, tevens voorzitter van de beleggingscommissie
- Voorzitter raad van toezicht bij PPF APG (personeelspensioenfondsen)
- Programmadirecteur Pensions Business Universiteit Nyenrode
- Executive lecturer Universiteit Nyenrode

De heer mr. M.M. (Maarten) Jansen (1959)

Bestuurslid Pensioenfonds PGB (werkgevers)

Juridische zaken en compliance

Nevenfuncties

- Belanghartiger beleidsadviseur brancheorganisatie KVGO
- Bestuurslid grafimediafondsen ASF
- Lid commissie pensioenzaken Pensioenfederatie

De heer E.D.O. (Edwin) de Jong (1964)

Bestuurslid Pensioenfonds PGB (werkgevers)
Pensioeninhoudelijke en actuariële zaken

Nevenfuncties

- Geen relevante nevenfuncties

De heer drs. J.H. (Hans) Kamps (1959)

Vicevoorzitter bestuur Pensioenfonds PGB (werkgevers)
Financiën en audit

Nevenfuncties

- Lid raad van commissarissen Sligro Food Group N.V.
- Lid raad van commissarissen Van Wijnen Holding B.V.
- Adviseur directie en raad van commissarissen Heisterkamp Beheer II B.V.
- Lid raad van commissarissen Jumbo Holding B.V. - toegetreden per 1 november 2021

De heer F.A. (Frans) van de Veen CPE BBs CRA (1965)

Bestuurslid Pensioenfonds PGB (werknemers)
Vermogensbeheer en balansmanagement

Nevenfuncties

- Coördinator pensioenafdeling CNV Vakmensen
- NUB-er van APF Unilever, voorzitter auditcommissie
- Lid werkgroep Diepe Spoor van IMVB pensioenconvenant namens CNV
- Lid projectgroep Transitiehandleiding Pensioenakkoord van de Stichting van de Arbeid namens CNV

De heer ir. T.J.F. (Tom) Vollebergh (1957)

Bestuurslid Pensioenfonds PGB (gepensioneerden)
Informatievoorziening en uitbesteding

Nevenfuncties

- Geen relevante nevenfuncties

Bestuurder	In bestuur sinds	Aftredend volgens rooster	Na huidige termijn herbenoembaar
J.H. Dijckmeester MSc	januari 2016	januari 2024	Ja. 2 ^e termijn
drs. R.W.J. Heerkens	juli 2014*	maart 2023	Nee. 3 ^e termijn
R.A.L. Heijn RBA EPP	mei 2020	mei 2024	Ja. 1 ^e termijn
mr. M.M. Jansen	juli 2014*	maart 2023	Nee. 3 ^e termijn
E.D.O. de Jong	januari 2021	januari 2025	Ja. 1 ^e termijn
drs. J.H. Kamps	januari 2021	januari 2025	Ja. 1 ^e termijn
F.A. van de Veen CPE BBs CRA	januari 2022	december 2025	Ja. 1 ^e termijn
ir. T.J.F. Vollebergh	juli 2014*	juni 2022	Ja. 2 ^e termijn

*Ingangsdatum Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Ontwikkeling bestuur 2021

Benoemd

- De heer drs. J.H. Kamps is per januari 2021 benoemd als vicevoorzitter van het bestuur.
- De heer E.D.O. de Jong is per januari 2021 benoemd als lid van het bestuur.

Afgetreden

- Mevrouw P.M.B. Wilson RFM is per 1 september 2021 afgetreden als lid van het bestuur.

Ontwikkeling bestuur 2022 (na balansdatum)

Benoemd

- De heer F.A. van de Veen CPE BBs CRA is per 1 januari 2022 benoemd als lid van het bestuur. De heer Van de Veen is voorgedragen door CNV Vakmensen.

Afgetreden

- Mevrouw drs. H. Kapteijn RA is per 1 april 2022 afgetreden als lid van het bestuur.

Lange tijd geen pensioenverhogingen

In 2008 is er een grote financieel-economische crisis. Alle Nederlandse pensioenfondsen worden hard geraakt. Pensioenfonds PGB ook. De dekkingsgraad (die aangeeft of een pensioenfonds nu en in de toekomst aan zijn verplichtingen kan voldoen) tuimelt in 2008 omlaag van 148 naar 97 procent. Ver beneden de op dat moment geldende minimaal vereiste dekkingsgraad van 105 procent. Het totale rendement eindigt dat jaar diep in het rood. Voor het eerst kunnen we de pensioenen niet verhogen (aanpassen aan de inflatie om koopkracht te behouden). De jaren daarna waren onze beleggingsresultaten doorgaans goed. Maar door de aanhoudend lage rente konden wij de pensioenen niet verhogen. Eind 2021 was de financiële situatie weer goed genoeg om de pensioenen licht te verhogen per 2022..

Intern toezicht Pensioenfonds PGB

Raad van toezicht

De leden worden voor een periode van vier jaar benoemd door het bestuur, na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. Een lid van de raad van toezicht kan maximaal één keer worden herbenoemd.

Samenstelling raad van toezicht

Naam	Functie	Geboortejaar	Geslacht	Aandachtsgebieden	Datum ingang	Aftredend volgens rooster	Herbenoembaar
drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC	lid	1968	vrouw	Administratieve organisatie, interne controle, compliance en integriteit	juli 2014	juli 2022	Nee. 2 ^e termijn
drs. H.C.P. Noten	voorzitter	1958	man	Governance, pensioenen, wet- en regelgeving en communicatie	april 2019	april 2023	Ja. 1 ^e termijn
prof. dr. A.M.H. Slager RBA	lid	1967	man	Balansmanagement, actuaariaat, vermogensbeheer en risicomanagement	december 2015	december 2023	Nee. 2 ^e termijn

Nevenfuncties leden van raad van toezicht

Mevrouw drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC

- directeur bij Blue Sky Group Holding B.V.
- adviseur risk management bij Stichting Pensioenfonds PNO
- lid audit committee Pensioenfonds Banden en Wielen

De heer drs. H.C.P. Noten

- voorzitter ambulancezorg Nederland
- lid bestuur Liedhuis
- commissaris bij Vitens waterbedrijf

De heer prof. dr. A.M.H. Slager RBA

- hoogleraar TIAS School for Business and Society, Universiteit van Tilburg
- bestuurder balans- en vermogensbeheer Beroepspensioenfonds voor Huisartsen (SPH)
- adviserend lid commissie balans- en vermogensbeheer PME Pensioenfonds
- extern lid Vermogensbeheer- en Balanscommissie Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer
- lid beleggingscommissie Pensioenfonds SNS Reaal
- lid raad van toezicht Pensioenfonds Mars
- lid monitoringcommissie IMVB Convenant

Verantwoordingsorgaan

Samenstelling verantwoordingsorgaan

Naam	Functie	Groep	Geboorte-jaar	Geslacht	Aanwijzende organisatie	Datum ingang	Aftredend volgens rooster
R. Boersma	lid	werknemers	1966	man	FNV	april 2022	maart 2026
R.G. de Bree	lid	werkgevers	1947	man	Werkgeversraad	juli 2014*	maart 2023
C. Camps	lid	werknemers	1969	man	FNV	april 2022	maart 2026
T. Klein Hemmink	lid	gepensioneerden	1949	man	VVG	juli 2014*	mei 2022
S. van der Hoeven	lid	werkgevers	1981	vrouw	Werkgeversraad	januari 2022	januari 2026
K.J.M. Langen	lid	gepensioneerden	1944	man	FNV	juli 2014*	oktober 2020**
W.J. Monsieurs	lid	werknemers	1957	man	NVJ	juli 2014*	mei 2023
N. Maarschalk Meijer	lid	gepensioneerden	1951	vrouw	VVG	mei 2018	mei 2022
Mr. R. Manning CPL CPE	lid	werkgeversraad	1961	man	Werkgeversraad	mei 2021	mei 2025
G. van der Peijl	lid	werkgevers	1963	man	Werkgeversraad	oktober 2018	oktober 2022
J.G.C. van Rijnsingen	voorzitter	gepensioneerden	1953	man	VVG	mei 2016	mei 2024
E.W. Rozenkamp	lid	gepensioneerden	1955	man	FNV	april 2022	maart 2026
P.J.C. Schimmel	lid	werknemers	1956	man	FNV	april 2022	maart 2026
P. Verhorst	lid	werknemers	1951	man	CNV	juli 2014*	juli 2022
J. Visser	lid	werkgevers	1958	vrouw	Werkgeversraad	maart 2020	maart 2024
H.N.A.M. Vugs	lid	gepensioneerden	1954	man	CNV	juli 2021	juli 2025
R. Warnar	lid	werkgevers	1965	man	Werkgeversraad	juli 2014*	december 2022
Vacature	lid	werknemers	-	-	FNV	-	-

* Ingangsdatum Wet versterking bestuur pensioenfondsen

** Niet herbenoemd maar blijft aan tot vervanger is gevonden

Ontwikkeling verantwoordingsorgaan 2021

Benoemd

- De heer mr. R. Manning CPL CPE is per mei 2021 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan. Hij volgde de heer B. Hoekstra op. Hij is benoemd voor een periode van vier jaar door de werkgeversraad.
- De heer Vugs is per 1 juli benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan voor de geleding gepensioneerden van CNV. Hij volgt de heer Brader op. Hij is benoemd voor een periode van vier jaar door CNV.

Afgetreden

- De heer drs. J.H.M. Brader heeft in juli 2021 zijn functie als lid van het verantwoordingsorgaan neergelegd.
- De heer A.A.A. Rensen heeft in augustus 2021 zijn functie als lid van het verantwoordingsorgaan neergelegd.
- De heer A. Emmink heeft per eind december 2021 zijn functie als lid van het verantwoordingsorgaan neergelegd.

Ontwikkeling verantwoordingsorgaan 2022 (na balansdatum)

Benoemd

- Mevrouw Van der Hoeven is per 1 januari 2022 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan door de werkgeversraad. Zij volgt de heer Emmink op.
- De heer Camps is per 1 april 2022 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan door de FNV.
- De heer Boersma is per 1 april 2022 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan door de FNV.
- De heer Rozenkamp is per 1 april 2022 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan door de FNV.
- De heer Schimmel is per 1 april 2022 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan door de FNV.

Commissies verantwoordingsorgaan ultimo 2021

Commissie governance

Aandachtsgebieden: agendastelling en regiefunctie, procesbewaking, risicobeheersing, introspectie en scholing en ontwikkeling.

Samenstelling: R.G. de Bree T. Klein Hemmink. K.J.M. Langen, J.G.C. van Rijsingen en J. Visser

Commissie financiën, beleggingen en jaarverslag

Aandachtsgebieden: het beleid van het bestuur ten aanzien van het beleggingsbeleid, balansbeheer, risicomanagement en ALM, alsmede het voorbereiden van het advies op het jaarverslag en het door het bestuur gevoerde beleid, en ook de eerste beoordeling van de begroting.

Samenstelling: K.J.M. Langen, R. Manning, G. van der Peijl, P. Verhorst en R. Warnar

Commissie aansluitingen

Aandachtsgebieden: het beoordelen van het aansluitingenbeleid en van adviesaanvragen voor specifieke aansluitingen.

Samenstelling: R.G. de Bree, R. Warnar, T. Klein Hemmink en H. Vugs

Commissie communicatie

Aandachtsgebieden: het toezien op heldere communicatie aan stakeholders van PGB, het ontwikkelen van een actief informatiebeleid over het verantwoordingsorgaan en het coördineren van de werving van nieuwe leden van het verantwoordingsorgaan.

Samenstelling: J. Visser, R.G. de Bree, N. Maarschalk Meijer, W. Monsieurs, G.C. van Rijsingen en K.J.M. Langen.

Ook voor deelnemers die nog pensioen opbouwen is verhogen belangrijk

Pensioenontvangers voelen het verlies van koopkracht nú in hun portemonnee, en dat is vervelend genoeg. Maar ook deelnemers die nog pensioen opbouwen, merken dit. Want ook de opgebouwde pensioenen werden niet verhoogd. Dit betekent dat ook dat pensioen later minder waard is.

Bijlage 2: Overige betrokkenen

Klachtencommissie

Pensioenfonds PGB heeft een klachtencommissie die in laatste instantie oordeelt over schriftelijke klachten van belanghebbenden over de klantenbehandeling. De bevoegdheden van deze commissie zijn vastgelegd in een reglement.

De samenstelling van de klachtencommissie ultimo 2021

- mr. M.M. Jansen
- E.D.O. de Jong

Commissie van bezwaar

Belanghebbenden kunnen zich tot de commissie wenden als zij het niet eens zijn met een beslissing van het bestuur over de toepassing van het pensioenreglement. De bevoegdheden van deze commissie zijn vastgelegd in een reglement. De onafhankelijke leden worden voorgedragen door het verantwoordingsorgaan en benoemd door het bestuur. Een lid wordt voor de duur van vier jaar benoemd door het bestuur, op voordracht van het verantwoordingsorgaan. Een lid kan ten hoogste twee keer voor een periode van maximaal vier jaar herbenoemd worden door het bestuur.

De samenstelling van de commissie van bezwaar ultimo 2021

Naam	Functie	Datum ingang	Aftredend volgens rooster	Herbenoembaar
T. van Veen	voorzitter	februari 2011	februari 2023	Nee, 3 ^e termijn
A. Burgers	lid	maart 2021	maart 2025	Ja, 2 ^e termijn
M.J. Blom	lid	januari 2019	januari 2023	Ja, 1 ^e termijn
M. Van der Wal	lid	januari 2019	januari 2023	Ja, 1 ^e termijn
mr. F.A. van Hout	secretaris	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Sectorcommissies

Pensioenfonds PGB biedt sectoren waarvoor het de pensioenregeling verzorgt, de mogelijkheid tot het instellen van een sectorcommissie. Deze sectorcommissies bestaan uit vertegenwoordigers van de sociale partners betrokken bij het arbeidsvoorwaardenoverleg in de betreffende sector. De diverse sectorcommissies komen op gezette tijden bij elkaar en bepalen zelf de agenda-onderwerpen. De sectorcommissies kennen een reglement. Deze commissies worden secretariaal ondersteund door het bestuursbureau. Sectorcommissies zijn er op dit moment voor de volgende sectoren:

- grafimedia
- kartonnage- en flexibele verpakkingenbedrijf
- verf- en drukinktindustrie
- uitgeverijbedrijf
- groothandel in bloemen en planten
- zeevisserij
- papier en glas
- kunststof-, rubber- en lijmindustrie
- chemie
- agrarische en voedselvoorzieningshandel
- reisbranche

Het voornaamste doel van de sectorcommissies is de uitwisseling van informatie tussen het pensioenfonds en de sociale partners in de aangesloten sectoren over zaken die van belang zijn voor de inhoud en uitvoering van de pensioenregelingen.

Vereniging van Gepensioneerden van Pensioenfonds PGB (VVG)

Pensioenontvangers van Pensioenfonds PGB kunnen lid worden van de Vereniging van Gepensioneerden (VVG). De VVG draagt kandidaten voor bij vacatures voor bestuurders namens pensioenontvangers en benoemt drie leden van het verantwoordingsorgaan namens pensioenontvangers.

Werkgeversraad

Werkgevers kunnen participeren in de werkgeversraad. Die draagt kandidaten voor bij vacatures voor bestuurders namens de werkgevers en benoemt leden van het verantwoordingsorgaan namens werkgevers.

Vakorganisaties FNV, NVJ en CNV

Vakorganisaties behartigen de belangen van actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers bij pensioenfondsen. Bij Pensioenfonds PGB zijn dat FNV, NVJ en CNV. Zij dragen bestuurders voor namens werknemers en pensioenontvangers. Ook benoemen zij leden van het verantwoordingsorgaan: zes namens werknemers en drie namens pensioenontvangers.

Bestuursbureau

Het bestuur en de commissies worden ondersteund door een bestuursbureau. Dit verzorgt het bestuurssecretariaat, de bestuursagenda, de beleidsvoorbereiding, de monitoring van de uitvoeringsorganisatie, de aansluitingen van nieuwe branches of bedrijven en de public affairs. Op het bestuursbureau werken per 31 december 2021 negen mensen.

Kantoor bestuursbureau

Bestuursbureau Pensioenfonds PGB:

Prof. E.M. Meijerslaan 2 - 1183 AV Amstelveen • Postbus 2311 - 1180 EH Amstelveen • Nederland
www.pensioenfondspgb.nl

Uitvoeringsorganisatie

Het pensioen- en balansbeheer is uitbesteed aan PGB Pensioendiensten B.V. waarvan Pensioenfonds PGB de enige aandeelhouder is. De uitvoeringsorganisatie ondersteunt het bestuur bij de uitvoering van de strategie en het beleid. De dienstverlening van de uitvoeringsorganisatie bestaat uit pensioenadministratie en -communicatie, vermogensbeheer, balansmanagement, businessinformatiemanagement, finance, risk en actuariaat. Naast het werk voor Pensioenfonds PGB verzorgt PGB Pensioendiensten B.V. van oudsher de administratie van Stichting Algemeen Sociaal Fonds voor de Grafimediabranche. Bij de uitvoeringsorganisatie werken per 31 december 2021 323 mensen.

Kantoor uitvoeringsorganisatie

PGB Pensioendiensten B.V.

Prof. E.M. Meijerslaan 2 - 1183 AV Amstelveen • Postbus 2311 - 1180 EH Amstelveen • Nederland
www.pgbpensioendiensten.nl

Certificerend actuaris

De heer drs. B. Weijers AAG verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Accountant

De heer P. Smit RA van KPMG Accountants N.V.

Compliance officer

Mevrouw B. van Tilburg van HVG Law LLP

Sleutelfunctiehouders

Risicobeheerfunctie

Vacature

Actuariële functie

De heer drs. B. Weijers AAG verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Interne auditfunctie

Mevrouw drs. M. van Maarseveen RA

Bijlage 3: Sectorinformatie en nieuwe aansluitingen

Aantal deelnemers (uitgesplitst per sector)

	31 december 2021	31 december 2020
Agrarische en voedselvoorzieningshandel	24.612	-
Grafimedia en reprografie	19.132	19.422
Procesindustrie	10.084	9.815
Chemische en farmaceutische industrie	9.235	8.749
Uitgeverijbedrijf	8.503	8.680
Dienstverlening	8.212	8.266
Groothandel in bloemen en planten	8.101	7.473
Kartonnage- en flexibele verpakkingenbedrijf	6.212	6.040
Kunststof-, rubber- en lijmindustrie	5.487	5.095
Reisbranche	5.327	-
Maritieme aannemerij	4.871	4.881
(Technische) Groothandel	4.129	4.419
Papierindustrie	2.761	2.758
Verf- en drukinktindustrie	1.952	1.905
Zeevisserij	780	770
Informatie- en communicatie-industrie	336	392
Overig	358	834
Deelnemers met meerdere dienstverbanden	-352	-360
Totaal aantal deelnemers per 31 december	119.740	89.139

Aantal werkgevers (uitgesplitst per sector)

	31 december 2021	31 december 2020
Grafimedia en reprografie	1.272	1.343
Agrarische en voedselvoorzieningshandel	869	-
Reisbranche	582	-
Groothandel in bloemen en planten	553	537
Kartonnage- en flexibele verpakkingenbedrijf	142	142
Uitgeverijbedrijf	114	112
Kunststof-, rubber- en lijmindustrie	95	91
Chemische en farmaceutische industrie	73	75
Verf- en drukinktindustrie	69	70
Procesindustrie	66	62
Dienstverlening	62	54
(Technische) Groothandel	59	62
Zeevisserij	27	27
Papierindustrie	21	21
Maritieme aannemerij	8	7
Informatie- en communicatie-industrie	8	7
Overig	2	2
Werkgevers in meerdere sectoren	-18	-18
Totaal aantal werkgevers per 31 december	4.004	2.594

Nieuwe aansluitingen 2021 (uitgesplitst per sector)

Bedragen in miljoenen euro's

	Bedrijven	(Gewezen) deelnemers en pensioengerechtigd	Overgedragen verplichtingen
	Aantallen	Aantallen	€
Agrarische en voedselvoorzieningshandel	912	80.813	2.040
Reisbranche	660	28.852	650
Groothandel in bloemen en planten	64	902	-
Grafimedia en reprografie	54	475	-
Chemische en farmaceutische industrie	11	1.360	-
Kartonnage- en flexibele verpakkingsbedrijf	10	235	-
Procesindustrie	7	550	-
Dienstverlening	7	144	-
Kunststof-, rubber- en lijmindustrie	7	1.420	349
(Technische) Groothandel	5	155	-
Uitgeverijbedrijf	5	6	-
Maritieme aannemerij	2	9	-
Verf- en drukindustrie	2	4	-
Papierindustrie	2	215	-
Zeevisserij	1	11	-
Informatie- en communicatie-industrie	1	2	-
Totaal in 2021	1.750	115.153	3.039

Voor het eerst verhoging mogelijk

Pas nu, begin 2022, is er voor het eerst sinds de crisis van 2008 ruimte ontstaan om de pensioenen te kunnen verhogen. Op 31 december 2021 was de beleidsdekkingsgraad 111,5 procent. Mede door deze verbeterde financiële situatie besloot het bestuur om de pensioenen te verhogen met 0,23 procent. Dat is niet veel, maar hopelijk toch een begin in de goede richting. De verhoging gaat later dit jaar in met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 en geldt voor alle pensioenen.

Bijlage 4: Statuten- en reglementswijzigingen

Het reglement van Pensioenfonds PGB kent drie delen: het basisreglement (deel I), het reglement waarin werkgevers- of sectorspecifieke bepalingen zijn weergegeven (deel II) en de bijlage met actuariële factoren en de wettelijke referentiegegevens (deel III).

De basisreglementen en sectorspecifieke reglementen zijn te vinden op de website van Pensioenfonds PGB.

Pensioenreglement uitkeringsovereenkomst PGB

Per 1 januari 2021 (bestuursbesluit 21 januari 2021, 18 februari 2021)

Deel I Basisregeling

De volgende artikelen zijn aangepast:

- Artikel 29a (nieuw): nieuwe bijspaarregeling ouderdomspensioen plus toegevoegd;
- Artikel 31: Uitbreiding risicodekking partnerpensioen bij inkomende waardeoverdracht.

Deel II Sectorspecifieke bepalingen

De volgende parameters zijn aangepast:

- Bedrijfstaking Grafimedia en Reprografie: franchise van 15.976 euro (2020: 15.508 euro) en een maximum pensioengevend loon van 58.311 euro (2020: 57.232 euro);
- Bedrijfstaking Kartonnage- en Flexibele Verpakkingenbedrijf: franchise van 18.102 euro (2020: 17.632 euro) en een fiscaal maximum pensioengevend loon van 112.189 euro (2020: 110.111 euro);
- Bedrijfstaking De Bereide Verf- en/of Drukinktindustrie: het partnerpensioen wordt volledig op risicobasis verzekerd (2020: volledig op opbouwbasis), franchise van 16.806 euro (2020: 16.277 euro) en een maximum pensioengevend loon van 72.889 euro (2020: 71.540 euro).

Per 1 januari 2022 (bestuursbesluit 18 november 2021, 23 december 2021)

Deel I Basisregeling

De volgende artikelen worden aangepast:

- Artikel 3 lid 12: Voor de oproepkracht wordt het parttimepercentage en het pensioengevend loon per loontijdvak vastgesteld;
- Artikelen 2, 3, 4, 28a en 34d: Premievrije opbouw in verband met ouderschapsverlof wordt beëindigd. Voor 2022 is een overgangsregeling vastgesteld;
- Artikel 8a: Bij het bepalen van de hoogte van het partnerpensioen op risicobasis worden eventuele eerdere periodes van deelname bij PGB meegenomen;
- Artikel 11 lid 3: De hoogte van het wezenpensioen wordt niet langer verlaagd bij meer dan 5 wezen;
- Artikel 13 en bijlage II: Het toeslagenbeleid is aangepast door de peildatum voor het bepalen van de hoogte van de toeslagverlening te verplaatsen naar eind december;
- Artikel 30a: Dit nieuwe artikel regelt de binnengekomen waardeoverdrachten klein pensioen;
- Artikel 32 lid 1: De gesplitste kortingsregel is geschrapt;
- Artikel 34c: Overgenomen uitkerende nabestaandenoverbruggingspensioenen vallen onder de nieuwe bepaling.

Pensioenreglement premieovereenkomst

Per 1 januari 2021 (bestuursbesluit 21 januari 2021, 18 februari 2021, 5 maart 2021)

Deel I Basisregeling

De volgende artikelen zijn aangepast:

- Artikel 10 lid 3 en 25 lid 4: aanpassing bepaling aangaande de eventtoets ten behoeve van introductie mogelijkheid vlakke premie bij DC.

Deel II Sectorspecifieke bepalingen

Voor de sectoren Zeevisserij respectievelijk Groothandel in Bloemen en Planten zijn de volgende wijzigingen in werking getreden.

Zeevisserij

- Het benuttingspercentages voor respectievelijk de groep Vissers en Walpersoneel zijn ongewijzigd;
- Het jaarlijks beoogd partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum is eveneens ongewijzigd;
- Het maximum pensioengevend loon 58.310,20 euro (2020: 57.232 euro). De franchise bedraagt 14.544,40 euro (2020: 14.167 euro);
- De hoogte van de Anw-Plusverzekering bedraagt 18.269 euro (2020: 18.073 euro).

Groothandel in Bloemen en Planten

- Het benuttingspercentage bedraagt 83 procent en het fictieve opbouwpercentage 1,55625 procent. Dit is in vergelijking met 2020 niet aangepast. De premiestaffel is aangepast aan de 3 procent premiestaffel zoals genoemd in het Staffelbesluit van 20 december 2019;
- De franchise voor de beschikbare premie bedraagt 14.923 euro (2020: 14.703 euro);
- Het maximum pensioengevend loon is aangepast aan het fiscaal maximum pensioengevend loon van 58.311 euro (2020: 57.232 euro).

Per 1 januari 2022 (bestuursbesluit 18 november 2021, 23 december 2021)

Deel I Basisregeling

De volgende artikelen zijn aangepast:

- Artikel 3 lid 10: Voor de oproepkracht wordt het parttimepercentage en het pensioengevend loon per loontijdvak vastgesteld;
- Artikelen 2, 3, 33c: Premievrije opbouw in verband met ouderschapsverlof wordt beëindigd. Voor 2022 is een overgangsregeling vastgesteld;
- Artikel 11 lid 3: De hoogte van het wezenpensioen wordt niet langer verlaagd bij meer dan 5 wezen;
- Artikel 11a: Bij het bepalen van de hoogte van het partnerpensioen op risicobasis worden eventuele eerdere periodes van deelname bij Pensioenfondsgenootschappen PGB meegenomen;
- Artikel 22 en bijlage II: Het toeslagenbeleid is aangepast door de peildatum voor het bepalen van de hoogte van de toeslagverlening te verplaatsen naar eind december;
- Artikel 30a: Dit nieuwe artikel regelt het nieuwe aanvullende bijspaarproduct, daarbij is het oude bijspaarproduct komen te vervallen;
- Artikel 31a: Dit nieuwe artikel regelt de binnengekomen waardeoverdrachten klein pensioen;
- Artikel 33b: Overgenomen uitkerende nabestaandenoverbruggingspensioenen vallen onder de nieuwe bepaling.

Uitvoeringreglement Uitkeringsovereenkomst PGB

Per 1 januari 2022 (bestuursbesluit 18 november 2021, 23 december 2021)

De volgende artikelen zijn aangepast:

- Artikelen 3 en 9: De boetebepaling bij het niet tijdig of juist aanleveren van loongegevens is aangepast;
- Artikel 6: De vordering die het pensioenfonds kan opleggen in verband met niet tijdige betaling is aangepast. De buitengerechtigde kosten kunnen op een andere wijze worden berekend;
- Artikel 10 en bijlage I: Het toeslagenbeleid is aangepast door de peildatum voor het bepalen van de hoogte van de toeslagverlening te verplaatsen naar eind december.

Uitvoeringreglement Premieovereenkomst PGB

Per 1 januari 2022 (bestuursbesluit 18 november 2021, 23 december 2021)

De volgende artikelen zijn aangepast:

- Artikelen 3 en 5a: De boetebepaling bij het niet tijdig of juist aanleveren van loongegevens is aangepast;
- Artikel 4: De vordering die het pensioenfonds kan opleggen in verband met niet tijdige betaling is aangepast. De buitengerechtigde kosten kunnen op een andere wijze worden berekend;
- Artikel 6: Het toeslagenbeleid is aangepast door de peildatum voor het bepalen van de hoogte van de toeslagverlening te verplaatsen naar eind december.

Reglement PGB WIA-excedentpensioen

Per 1 januari 2022 (bestuursbesluit 18 november 2021, 23 december 2021)

Het gehele reglement is aangepast. Het reglement is te vinden op de website van Pensioenfonds PGB.

De volgende aanpassingen in de artikelen zijn materiele aanpassingen:

- Artikel 3: Het uitlooprisico is aangepast aan het Convenant over dekking van arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling in pensioenregelingen;
- Artikel 8 onder c: De WIA-excedentuitkering eindigt onder meer op de pensioendatum (zijnde de eerste van de maand waarin de pensioengerechtigde zijn AOW-gerechtigde leeftijd bereikt).

Bijlage 5: Toelichting op het buffervermogen

Pensioenfonds PGB heeft in 2021 het herstelplan geactualiseerd. Het is opgesteld volgens het Financieel Toetsingskader.

Solvabiliteitsbuffers ultimo 2021 versus 2020 (strategisch beleggingsbeleid):

	2021	2020
	%Vereist Vermogen	%Vereist Vermogen
S1 Renterisico	1,5%	0,4%
S2 Risico zakelijke waarden	16,9%	15,5%
S3 Valutarisico	3,6%	3,3%
S5 Kredietrisico	3,2%	3,5%
S6 Verzekeringstechnische risico	2,6%	2,6%
S10 Actief-beheerrisico	3,2%	2,9%
Diversificatie-effect	-11,0%	-9,9%
Totaal Vereist Eigen Vermogen-percentage	20,0%	18,3%

Pensioenfonds PGB houdt geen solvabiliteitsbuffers aan voor het liquiditeitsrisico (S7), concentratierisico (S8) en operationeel risico (S9). Het pensioenfonds heeft veel liquide beleggingen die relatief snel te gelde kunnen worden gemaakt zonder direct tot waardeverlies te leiden. Een specifiek buffervermogen voor eventueel liquiditeitsrisico (S7) is niet noodzakelijk. Het belangrijkste instrument tegen het concentratierisico (S8) is spreiding van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, regio's, landen, sectoren en debiteuren. Het pensioenfonds accepteert bewust concentratierisico op hoogwaardige Europese staatsobligaties. Voor het risico van actief beheer (S10) maakt het pensioenfonds een correctie op de standaardtoets voor indirecte vastgoedbeleggingen en voor aandelenbeleggingen in opkomende markten.

Voor het operationeel risico (S9) wordt ook geen buffervermogen aangehouden. Het pensioenfonds beperkt operationele risico's door hoge kwaliteitseisen te stellen aan de uitvoeringsorganisatie, door operational due diligence onderzoek en door het opvragen en analyseren van controleverklaringen van de meeste uitbestedingsrelaties. De uitvoeringsorganisatie rapporteert rechtstreeks aan de commissie risicobeheer en commissie audit over de doeltreffendheid van de beheersingsmaatregelen. Er is een incidentenmanagementbeleid voor integriteitsincidenten en voor operationele incidenten.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2021

(na bestemming van saldo van baten en lasten)

Bedragen in miljoenen euro's

		31 december 2021	31 december 2020
	<i>Toelichting*</i>		
ACTIVA			
Vastgoed en infrastructuur		2.318	1.683
Aandelen		18.568	12.784
Vastrentende waarden		15.794	16.894
Derivaten		817	871
Beleggingen voor risico pensioenfond	(1)	37.497	32.232
Vastgoed en infrastructuur		22	16
Aandelen		179	123
Vastrentende waarden		109	88
Derivaten		5	5
Beleggingen voor risico deelnemers	(2)	315	232
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(3)	8	5
Deelneming	(4)	3	6
Materiële vaste activa	(5)	25	25
Vorderingen en overlopende activa	(6)	414	159
Overige activa	(7)	55	74
Totaal activa		38.317	32.733
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(8)	5.380	802
Technische voorzieningen risico pensioenfond	(9)	31.621	30.985
Technische voorzieningen risico deelnemers	(10)	312	229
Overige schulden en overlopende passiva	(11)	1.004	717
Totaal passiva		38.317	32.733
Actuele UFR-dekkingsgraad		116,8	102,6
Beleidsdekkingsgraad		111,5	96,3

*De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

Staat van baten en lasten over 2021

Bedragen in miljoenen euro's

		2021	2020
	<i>Toelichting*</i>		
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(12)	852	775
Premiebijdragen voor risico deelnemers	(13)	71	39
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(14)	2.162	1.990
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	(15)	23	18
Totaal baten		3.108	2.822
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(16)	766	719
Pensioenuitvoeringskosten	(17)	36	33
<i>Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds</i>	(9)		
Pensioenopbouw		1.089	893
Rentetoevoeging		-181	-93
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-782	-733
Wijziging marktrente		-2.233	3.486
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	-843
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		2.761	-2
Overige mutaties technische voorzieningen		-18	48
		636	2.756
Mutatie technische voorzieningen voor risico deelnemers	(10)	83	44
Saldo herverzekering	(18)	2	1
Saldo overdracht van rechten	(19)	-3.006	2
Overige lasten	(20)	13	1
Totaal lasten		-1.470	3.556
Saldo van baten en lasten		4.578	-734
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>			
Mutatie vereiste reserve		4.578	-734

*De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten.

Kasstroomoverzicht over 2021

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Bedragen in miljoenen euro's

		2021	2020
	<i>Toelichting*</i>		
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies van werkgevers en werknemer		881	711
Ontvangen premies voor risico deelnemers		71	39
Betaalde pensioenuitkeringen		-765	-719
Betaalde pensioenuitvoeringskosten		-38	-34
Ontvangen waardeoverdrachten		3.096	16
Betaalde waardeoverdrachten		-81	-19
Overige mutaties pensioenen		-19	-32
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		3.145	-38
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen beleggingen voor risico pensioenfonds		31.433	25.426
Verkopen beleggingen voor risico deelnemers		158	128
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		803	637
Aankopen beleggingen voor risico pensioenfonds		-31.816	-25.620
Aankopen beleggingen voor risico deelnemers		-170	-127
Betaalde kosten vermogensbeheer		-63	-60
Gestelde zekerheden in liquide middelen		-895	331
Overige mutaties beleggingen		-2.614	-627
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-3.164	88
Mutatie liquide middelen		-19	50
Samenstelling geldmiddelen			
		31 december 2021	31 december 2020
Liquide middelen einde boekjaar	(7)	55	74
Liquide middelen begin boekjaar		74	24
Mutatie liquide middelen		-19	50

*De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

Toelichting behorende tot de jaarrekening

Inleiding

Het doel van de Stichting Pensioenfonds PGB, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna 'Pensioenfonds PGB'), opgericht in 1953, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41198535, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Tevens verstrekt Pensioenfonds PGB uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Pensioenfonds PGB geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling voor ondernemingen en onderdelen van ondernemingen die bedrijfsactiviteiten uitoefenen die vallen onder de werkingssfeer van Pensioenfonds PGB.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen.

Het bestuur heeft op 21 april 2022 de jaarrekening vastgesteld.

Algemene grondslagen

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in miljoenen euro's (tenzij anders vermeld), wat tevens de functionele valuta is.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2021, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2021.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Presentatiewijzigingen

Er zijn geen presentatiewijzigingen.

Schattingswijzigingen

Er zijn geen schattingswijzigingen.

Consolidatiekring

Pensioenfonds PGB houdt alle aandelen in de uitvoeringsorganisatie PGB Pensioendiensten B.V. te Amstelveen.

PGB Pensioendiensten B.V. is een groepsmaatschappij, maar wordt niet geconsolideerd in de jaarrekening van het pensioenfonds in verband met de te verwaarlozen betekenis. Dit wordt afgemeten aan de invloed van de dochtermaatschappij op solvabiliteit en liquiditeit. Het pensioenfonds maakt gebruik van de vrijstelling zoals bepaald in art. 2:407 lid 1 BW.

Verwerking van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar Pensioenfonds PGB zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Hierdoor kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de

voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De rentebaten en rentelasten die samenhangen met de gesaldeerd opgenomen financiële vaste activa en financiële verplichtingen, worden ook gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur een oordeel vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden periodiek beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Wijzigingen in schattingen in de voorziening voor pensioenverplichtingen worden toegelicht onder de betreffende waarderingsgrondslag. Het financieel effect wordt gekwantificeerd vermeld in de toelichting op de jaarrekening.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's, de functionele valuta van Pensioenfonds PGB, tegen de koers per balansdatum. Voor de omrekening worden de koersen gebruikt zoals WM/Reuters (fixing van 16:00, Londense tijd) die verstrekt. Baten en lasten die voortvloeien uit transacties in vreemde valuta's, worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten. Valutaresultaten voortvloeiend uit beleggingen zijn opgenomen in het resultaat beleggingen.

	31 december 2021	Gemiddelde 2021	31 december 2020	Gemiddelde 2020
	€	€	€	€
GBP	0,84	0,86	0,90	0,89
JPY	130,95	129,85	126,33	121,83
USD	1,14	1,18	1,22	1,14
CHF	1,04	1,08	1,08	1,07
HKD	8,87	9,19	9,49	8,85
AUD	1,56	1,57	1,59	1,65
CAD	1,44	1,48	1,56	1,53
SEK	10,30	10,15	10,05	10,49

Specifieke grondslagen

Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Algemeen

Beleggingen voor risico pensioenfondsen en voor risico deelnemers worden tegen actuele waarde gewaardeerd. Participaties in beleggingsinstellingen gespecialiseerd in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die beleggingen.

Overige vorderingen en schulden inzake beleggingen zijn de te de nog af te wikkelen verhandelde posities op balansdatum c.q. tijdelijke banksaldi in verband met beleggingstransacties. Deze posities worden opgenomen overeenkomstig de waardering van de betreffende beleggingscategorie. In de specificaties worden zij als 'Overig' gerapporteerd.

Afhankelijk van de beschikbaarheid van objectieve gegevens, geldt bij de bepaling van de actuele waarde de waarderingssystematiek zoals hieronder beschreven. Hierbij wordt een getrapte aanpak toegepast. Wanneer een objectievere waarderingmethode niet (goed) bruikbaar is, wordt een minder objectieve aanpak gevolgd overeenkomstig de hieronder beschreven niveaus.

Genoteerde marktprijzen (level 1)

In liquide marktomstandigheden wordt de waardering gebaseerd op de 'marked-to-market' methode, waarbij gebruik wordt gemaakt van beurskoersen en uit de markt herleidbare objectieve prijzen, verstrekt door externe prijsleveranciers als ICE, IHS Markit, SIX Financial en Bloomberg.

Onafhankelijke taxaties (level 2)

Als er geen, door externe prijsleveranciers verstrekte beurskoersen en uit de markt herleidbare, objectieve prijzen beschikbaar zijn, wordt de actuele waarde gebaseerd op door markthandelaren afgegeven broker quotes of op door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties.

Modelmatige waarderingen (level 3)

In illiquide en bilaterale markten wordt volgens de 'marked-to-model'-methode gewaardeerd aan de hand van door de uitvoerder beheerde modellen. Deze aanpak wordt onder meer toegepast bij bilateraal verhandelde derivaten waarbij marktconforme waarderingmodellen worden gevoed met uit actieve markten herleidbare variabelen. En bij illiquide kapitaalbelangen zoals onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Andere waarderingmethoden (level 4)

Als de actuele waarde niet ontleend kan worden aan marktdata, wordt deze gebaseerd op aannamen en schattingen die de prijs significant beïnvloeden. Dit is onder meer het geval bij beleggingen gewaardeerd op intrinsieke waarde aan de hand van de meest recente rapportages.

Wanneer niet-beursgenoteerde beleggingen worden verkocht waarvoor op balansdatum een bindend bod is ontvangen, dan worden deze beleggingen verantwoord tegen de geboden waarde van dat bod, onder aftrek van de kosten die met de verkoop samenhangen.

Kapitaalbelangen in fondsen worden verantwoord tegen de nettovermogenswaarde, de waardering overeenkomstig de grondslagen die een fonds hanteert voor de waardering van zijn activa en passiva. Bij deze grondslagen worden beleggingen gewaardeerd op basis van de door de fondsmanager toegepaste modellen en externe taxaties. Hierbij wordt vaak aangesloten bij de internationaal erkende waarderingrichtlijnen van brancheorganisaties, zoals IPEV (infrastructuur en private equity) en RICS (vastgoed).

Investeringsleningen in hypotheekfondsen worden ook verantwoord tegen de nettovermogenswaarde. De onderliggende hypotheekleningen worden gewaardeerd volgens de 'marked-to-model'-methode, waarbij toekomstige kasstromen worden verdisconteerd tegen uit de markt herleidbare rentetarieven.

Vastgoed en infrastructuur

Beursgenoteerde beleggingen in vastgoed en infrastructuur worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen in vastgoed en infrastructuur worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde volgens opgaven van de fondsmanagers. Waar nodig worden correcties gemaakt op basis van recente ontwikkelingen of andere betrouwbare informatie over deze opgaven.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen. Niet-beursgenoteerde aandelen of participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde volgens opgaven van de fondsmanagers c.q. de gecontroleerde jaarrekeningen van deze fondsen. De nettovermogenswaarde bij aandelenfondsen zijn gebaseerd op een balans waarin de onderliggende activa zijn gewaardeerd op basis van beurskoersen.

Niet-beursgenoteerde kapitaalbelangen in private-equityfondsen worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde die door fondsmanagers of het management van de betreffende beleggingen zijn bepaald. De waarderingen per ultimo boekjaar baseren zich op de formele waardering door de fondsmanagers per eind derde kwartaal. Deze formele waarderingen worden aangepast voor kasstromen in het vierde kwartaal en geschatte resultaten over het vierde kwartaal. Waar nodig worden correcties gemaakt op basis van recente ontwikkelingen of andere betrouwbare informatie uit externe bronnen.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden die verhandeld worden op liquide markten, worden gewaardeerd tegen uit actieve markten herleidbare prijzen, *broker quotes* of modelwaarderingen met inachtneming van de eerder beschreven getrapte aanpak. Waar vastrentende waarden niet via liquide markten verhandeld worden en er geen uit actieve markten herleidbare prijzen beschikbaar zijn, vindt waardebeoordeling plaats op grond van de door deze beleggingen genereerde verwachte kasstromen (rente en aflossingen) Deze worden contant gemaakt tegen de geldende rekenrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico en/of oninbaarheid) en de looptijd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen actuele waarde op grond van relevante beursnoteringen of, als niet beschikbaar, op basis van modelwaarderingen bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen en uit actieve markten herleidbare variabelen. Derivaten met positieve marktwaarden worden opgenomen onder 'Beleggingen'; derivaten met negatieve marktwaarden worden opgenomen onder 'Overige schulden en overlopende passiva'.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van beleggingen voor risico deelnemers komen overeen met die voor de 'Beleggingen voor risico pensioenfonds'.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen per 31 december 2021, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringsovereenkomsten worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringsovereenkomsten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Deelneming

Deelnemingen worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde, op basis van de grondslagen van het pensioenfonds. Gebruikmakend van de vrijstelling in art. 2: 407 lid 1 BW wordt er geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld. De deelneming PGB Pensioendiensten B.V. brengt zelfstandig een jaarverslag uit.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt als het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden van dat actief zullen toekomen aan het Pensioenfonds PGB en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Hierbij rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op bedrijfsterreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

Materiële vaste activa met een beperkte gebruiksduur worden afzonderlijk afgeschreven op basis van de economische levensduur. De onderneming past de componentenbenadering toe voor materiële vaste activa als belangrijke afzonderlijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn. Rekening houdend met verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

De volgende afschrijvingstermijnen worden hierbij gehanteerd:

Bedrijfsgebouwen	: 40 jaar
Verbouwingen	: 25 jaar
Andere vaste bedrijfsmiddelen	: 4-10 jaar

Onderhoudsuitgaven worden alleen geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden van het object.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor de deelneming en materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking, worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als geen sprake is van transactiekosten), voor zover van toepassing onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties. Vorderingen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Overige activa

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen. Onder de liquide middelen zijn opgenomen de banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn. Deze worden onderscheiden naar tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Het eigen vermogen van Pensioenfonds PGB bestaat uit het stichtingskapitaal en verschillende reserves. Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. Op basis van de Pensioenwet moet minimaal een eigen vermogen van ongeveer 4 procent van de technische voorzieningen aangehouden worden. De grondslagen voor de verschillende componenten van het eigen vermogen worden hieronder verder toegelicht.

Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal is het kapitaal zoals in de statuten vermeld.

Vereiste reserve

Onder de vereiste reserve wordt opgenomen het bedrag aan solvabiliteitsbuffers dat moet worden aangehouden in de zogenoemde evenwichtssituatie van het vereiste vermogen van Pensioenfonds PGB.

Vrije reserve

Het saldo van baten en lasten wordt, voor zover niet toegevoegd aan de vereiste reserve, toegevoegd aan de vrije reserve.

Solvabiliteitsreserve

Onder solvabiliteitsreserve wordt het bedrag opgenomen dat moet worden aangehouden in relatie tot de technische voorzieningen voor risico deelnemers.

Technische voorzieningen risico pensioenfonds

De technische voorzieningen risico pensioenfonds worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen op balansdatum. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag-)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur zoals door DNB voorgeschreven.

Bij de berekening van de technische voorzieningen is uitgegaan van het geldende pensioenreglement op de balansdatum en van de verworven aanspraken over de verstreken deelnemersjaren. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken een toeslag kan worden verleend. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de technische voorzieningen wordt rekening gehouden met de contante waarde van de pensioenopbouw waarvoor premievrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

De actuariële uitgangspunten zijn bepaald op prudente grondslagen, waarbij rekening is gehouden met de te verwachte trend in overlevingskansen.

De technische voorzieningen zijn de actuariel bepaalde gekapitaliseerde waarden van de tot de berekeningsdatum verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten inclusief, als van toepassing, de toeslag op de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten per 1 januari van het volgende jaar. Bij de technische voorzieningen worden de volgende verzekeringstechnische grondslagen in acht genomen:

- Overlevingstafel: Prognosetafel AG2020;
- Ervaringssterfte: Factoren met fondsspecifieke ervaringssterfte ter correctie van de overlevingstafel, toegepast op de overlevingskansen van de hoofd- en meeverzekerde variërend naar geslacht en leeftijd. De ervaringssterfte is gebaseerd op het postcodemodel van Aon Hewitt;
- Langlevensvoorziening: Bij collectieve waardeoverdrachten wordt een populatiespecifieke ervaringssterfte afgeleid. Aan de hand van deze populatiespecifieke ervaringssterfte wordt de koopsom gecorrigeerd met een langlevencorrectie. De ontvangen

langlevensopslagen worden aangehouden in de langlevensvoorziening. Deze voorziening valt vrij op het moment dat de fondsspecifieke ervaringssterfte wordt herijkt;

- Leeftijdverschil: Alle mannen zijn drie jaar ouder verondersteld dan hun partner;
- Partnerfrequenties: Voor niet-gepensioneerde deelnemers wordt er een factor toegepast die de kans weergeeft dat de hoofdverzekerde een partner heeft en er daarom na overlijden een partnerpensioen op de medeverzekerde ingaat. Vanaf leeftijd 66 jaar is de factor 100 procent om te bereiken dat er voldoende voorziening voor partnerpensioen is indien de hoofdverzekerde besluit tot uitruil of andere vormen van flexibilisering overeenkomstig het pensioenreglement. Voor gepensioneerde deelnemers wordt uitgegaan van de feitelijke burgerlijke staat vanaf de pensioendatum;
- Rente: De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen;
- Met betrekking tot de financiering van de op te bouwen aanspraken tot de pensioendatum van verzekerden die arbeidsongeschikt zijn geldt:
 - De technische voorzieningen zijn gelijk aan de contante waarde van in de toekomst op te bouwen pensioenaanspraken voor de arbeidsongeschikte deelnemers.
 - Er wordt rekening gehouden met de mate van arbeidsongeschiktheid.
 - Er wordt geen rekening gehouden met een revalidatiekans;
- Excassokosten: Ter dekking van toekomstige administratiekosten van ingegane pensioenen is in de technische voorzieningen een opslag van 2 procent opgenomen. Deze opslag is voldoende om de kosten van de uitvoering te betalen indien er geen premieontvangsten meer zijn;
- IBNR: Voor deelnemers die in enig jaar ziek zijn en als gevolg daarvan binnen twee jaar arbeidsongeschikt kunnen worden en dan in aanmerking komen voor premievrijstelling voor toekomstige pensioenopbouw wordt de IBNR-voorziening vastgesteld als de opslag die door het pensioenfonds voor premievrijstelling in de premie is opgenomen in de afgelopen twee jaren. Ook de IBNR-opslagen vanuit collectieve waardeoverdrachten worden aan de IBNR-voorziening toegevoegd;
- Garantievoorziening PGB Pensioen Plus: De voorziening voor de garantie bij de PGB Pensioen Plus regeling (inleggarantie) wordt bepaald als de optiewaarde van de garantie;
- Niet opgevraagde pensioenen: De voorziening niet opgevraagde pensioenen wordt vastgesteld op basis van de fondsgrondslagen. Er wordt geen rekening gehouden met niet verrichte uitkeringen;
- Afwijkingen van de pensioenregeling zijn vastgelegd in excedentcontracten en worden meegenomen bij de bepaling van de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen risico deelnemers

De waarde van de technische voorzieningen risico deelnemers is gelijk aan de waarde van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen vermeerderd met een solvabiliteitsopslag van 1 procent.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking, worden overige schulden en overlopende passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als geen sprake is van transactiekosten).

VPL

Onder overige schulden wordt de al beschikbare financiering voor de uitvoering van de voorwaardelijke backservice verantwoord. De toekenning van onvoorwaardelijke pensioenrechten vindt plaats op basis van besluiten van sociale partners. In het kader van de Wet VPL (Wet aanpassing fiscale behandeling VUT, prepensioen en introductie levensloopregeling) kunnen voorwaardelijke backservicerechten binnen een termijn van 15 jaren na de toezegging worden gefinancierd (uiterlijk 31 december 2022). De VPL-gelden zijn belegd in deposito's waarop de EONIA-rente wordt vergoed. Als de EONIA-rente negatief is, dan wordt het negatieve rendement niet onttrokken uit de VPL-gelden.

Dekkingsgraden

Voor de berekening van de dekkingsgraad wordt de actuele waarde van de beleggingen gedeeld door technische voorzieningen per balansdatum. Voor de berekening van de technische voorzieningen wordt gebruik gemaakt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum.

De beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds is de gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds worden ten behoeve van deze berekening de technische voorzieningen herrekend, rekening houdend met de verwachte prijsinflatie.

Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben en waarin de arbeidsprestatie geleverd is. De premie wordt berekend op basis van het pensioenreglement. Op basis van extrapolatie vindt een schatting plaats voor zover de van werkgevers te ontvangen informatie niet is verkregen. De premiebijdragen bestaan uit:

- de feitelijke premie op basis van het pensioenreglement;
- onttrekking voor inkoop toegekende VPL-aanspraken;
- overlopende post inzake nog te ontvangen premie over het boekjaar.

Premiebijdragen voor risico deelnemers

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben en waarin de arbeidsprestatie geleverd is. De premie wordt berekend op basis van het pensioenreglement.

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

De beleggingsresultaten worden aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben, onder aftrek van de kosten van vermogensbeheer. Directe en indirecte beleggingsresultaten evenals aan de verslagperiode toegerekende beleggingskosten worden afzonderlijk gepresenteerd.

Onder de directe beleggingsresultaten worden de opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd, evenals bronbelasting en daarmee samenhangende terugvorderingen. Dividenden worden op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Indirecte beleggingsresultaten zijn waardeveranderingen die aan de periode waarin zij optreden, worden toegerekend. Waardeveranderingen omvatten zowel de gerealiseerde als de ongerealiseerde waardemutaties.

Beleggingsresultaten voor risico deelnemers

De grondslagen voor de bepaling van de beleggingsresultaten voor risico deelnemers komen overeen met die voor de 'Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen'.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor rekening pensioenfondsen

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorzieningen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en partnerpensioen.

Indexering en overige toeslagen

In boekjaar 2021 heeft er geen toeslagverlening (of korting) plaatsgevonden.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorzieningen wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur primo verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten

In boekjaar 2021 heeft er geen wijziging plaatsgevonden van de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de technische voorzieningen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

In 2021 hebben er drie collectieve waardeoverdrachten plaatsgevonden.

- Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Agrarische en Voedselvoorzieningshandel heeft per 1 januari 2021 zijn pensioenverplichtingen ondergebracht bij Pensioenfonds PGB.
- Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Reisbranche heeft per 1 januari 2021 zijn pensioenverplichtingen ondergebracht bij Pensioenfonds PGB.
- Stichting Pensioenfonds NEG Nederland heeft per 1 augustus 2021 zijn pensioenverplichtingen ondergebracht bij Pensioenfonds PGB.

Overige mutaties technische voorzieningen

De overige mutaties worden toegekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico deelnemers

De mutatie in de technische voorzieningen voor risico deelnemers heeft vooral betrekking op ontvangen premiebijdragen, toevoeging van rendement, in- en uitgaande waardeoverdrachten en omzetting naar technische voorzieningen voor rekening pensioenfonds (carousel).

Saldo herverzekering

Het saldo herverzekering heeft betrekking op de betaalde premie aan de herverzekeraar, ontvangen claims van de herverzekeraar en op de mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen. De mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen heeft betrekking op de toe- en afname van het aantal arbeidsongeschikte deelnemers in de beschikbare premieregeling, wijziging marktrente, onttrekking voor pensioenopbouw en overige mutaties.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is overeenkomstig de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten. Onder de post ontvangen waardeoverdrachten zijn de liquide middelen verantwoord die bij de waardeovernames zijn ontvangen.

Toelichting op de balans per 31 december 2021

Activa

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

De mutaties in de beleggingen voor risico pensioenfonds zijn als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021	1.683	12.784	16.894	871	32.232
Aankopen/verstrekkingen	631	6.691	13.887	10.160	31.369
Verkopen /aflossingen	-351	-4.551	-15.879	-9.691	-30.472
Herwaardering	340	2.946	652	-2.527	1.411
Overige mutaties	15	698	240	2.004	2.957
Stand per 31 december 2021	2.318	18.568	15.794	817	37.497
Schuldpositie derivaten					-929
					36.568

Bedragen in miljoenen euro's

	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2020	1.775	14.490	13.411	397	30.073
Aankopen/verstrekkingen	347	4.319	15.867	788	21.321
Verkopen /aflossingen	-315	-5.984	-12.252	-1.962	-20.513
Herwaardering	-119	-155	148	1.554	1.428
Overige mutaties	-5	114	-280	94	-77
Stand per 31 december 2020	1.683	12.784	16.894	871	32.232
Schuldpositie derivaten					-36
					32.196

De totale waarde van de portefeuille is inclusief *cash collateral* van 280 miljoen euro negatief (2020: 615 miljoen euro positief). Deze middelen worden door liquiditeitenbeheer beheerd als onderdeel van de totale liquide middelen. Naast het bij tegenpartijen gestelde *cash collateral*, is er onderpand ontvangen in de vorm van obligaties. Deze obligaties staan niet op de balans van Pensioenfonds PGB. De waarde hiervan bedraagt op balansdatum 156 miljoen euro.

Gezien het liquide karakter van deposito's en geldmarktfondsen worden het vrijvallen en herinvesteren van gelden in deze beleggingscategorieën per maand gesaldeerd als aankoop of verkoop. Met derivaten worden specifieke risico's voor een bepaalde periode afgedekt, waarbij de einddatum van deze periode telkens wordt doorgerold. Aangezien de afdekking van risico's vergelijkbaar in stand wordt gehouden worden de aan- en verkopen wegens het verschuiven van de afloopdatum ook gesaldeerd per maand meegenomen.

In de kolom derivaten werd tot en met 2020 een, aan de deposito's en geldmarktfondsen gelijke werkwijze gehanteerd. Met ingang van 2021 worden aan- en verkopen van de derivaten niet langer gesaldeerd, aangezien de hoogte van de rente- en valuta-afdekking afhankelijk is van de hoogte van de rente en valutakoersen.

In 2021 zijn de beleggingen in vastgoed- en infrastructuurfondsen, overeenkomstig het strategieplan, verder uitgebreid.

De renteafdekking is dynamisch, wat inhoudt dat deze wordt aangepast aan het renteniveau. Bij fluctuerende rente wordt gehandeld in vastrentende waarden en rentederivaten, waardoor de aan- en verkopen stijgen. In 2020 is Pensioenfonds PGB overgegaan op een dynamische valuta-afdekking van de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen.

Overige mutaties zijn de transacties die niet onder de andere type mutaties geassocieerd kunnen worden. Dit zijn bijvoorbeeld de *cash settlements* van aan- en verkopen, ontvangsten uit opbrengsten, geldoverboekingen tussen de categorieën, betaalde kosten en reclassificaties.

De levelindeling van de beleggingen voor risico pensioenfondsen is als volgt:

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>				
	level 1	level 2	level 3	level 4	Totaal
	€	€	€	€	€
Vastgoed en infrastructuur					
Indirect vastgoed	614	815	-	-	1.429
Infrastructuur	-	-	-	893	893
Liquide middelen	-4	-	-	-	-4
	610	815	-	893	2.318
Aandelen					
Aandelen volwassen markten	15.442	-	-	-	15.442
Aandelen opkomende markten	2.844	-	-	-	2.844
Private equity	-	-	-	115	115
Liquide middelen	157	-	-	-	157
Overig	10	-	-	-	10
	18.453	-	-	115	18.568
Vastrentende waarden					
Bedrijfsobligaties	6.261	-	-	53	6.314
Staatsobligaties	5.074	-	-	-	5.074
Hypotheek	271	78	1.832	23	2.204
Bank loans	1.463	-	-	-	1.463
Leningen met schuldbekentenis	363	-	-	-	363
Deposito's	22	-	-	-	22
Liquide middelen	366	-	-	-	366
Overig	-12	-	-	-	-12
	13.808	78	1.832	76	15.794
Derivaten					
Rentederivaten	-	-	-67	-	-67
Valutaderivaten	-	-	-57	-	-57
Liquide middelen	12	-	-	-	12
	12	-	-124	-	-112
Totaal beleggingen 31 december 2021	32.883	893	1.708	1.084	36.568
<i>Procentuele verdeling</i>	<i>90%</i>	<i>2%</i>	<i>5%</i>	<i>3%</i>	<i>100%</i>
Totaal beleggingen 31 december 2020	28.120	733	2.674	669	32.196
<i>Procentuele verdeling</i>	<i>88%</i>	<i>2%</i>	<i>8%</i>	<i>2%</i>	<i>100%</i>

De waarde van de derivaten bevat ook de derivaten met een negatieve marktwaarde. Hierdoor wijkt deze waarde met 929 miljoen euro (2020: 36 miljoen euro) af van de balanswaarde. Op de balans zijn de derivaten met een negatieve marktwaarde opgenomen onder de passiva.

Vastgoed en infrastructuur

Onder de vastgoed- en infrastructuurbeleggingen vallen investeringen in beursgenoteerde aandelen, vastgoed- en infrastructuurfondsen. Investerings in beursgenoteerde aandelen zijn gepresenteerd in level 1. Vastgoedinvesteringen in level 2 betreffen vastgoedfondsen, terwijl de level 4-waarderingen voornamelijk infrastructuurfondsen omvatten.

Aandelen

Pensioenfonds PGB belegt in aandelen door middel van extern beheerde aandelenmandaten. Dit zijn level 1-investeringen, omdat de aandelen beursgenoteerd zijn en daar actief in gehandeld wordt. Het onderscheid tussen volwassen en opkomende markten wordt gemaakt op basis van de indeling door de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). De investeringen in private equity zijn gedaan via zogenoemde *fund-of-funds*-investeringen; dit betreft een oude private-equityportefeuille die de komende jaren uit de portefeuille zal verdwijnen. Daartegenover staat dat Pensioenfonds PGB twee private-equityfondsen heeft opgericht die de komende jaren een strategische allocatie naar private equity in Europa en de Verenigde Staten gaan opbouwen. Deze fondsen worden door strategisch adviseurs beheerd die gespecialiseerd zijn in private equity fonds investeringen in de betreffende regio's.

Vastrentende waarden

De staatsobligaties en een deel van de bedrijfsobligaties worden aangehouden om het renterisico op de verplichtingen af te dekken. Dit zijn liquide beleggingen met een hoogwaardig kredietrisicoprofiel die met interne mandaten worden beheerd. Vanwege de hoge liquiditeit worden ze geclassificeerd als level 1-investeringen. Een deel van de bedrijfsobligaties wordt beheerd in mandaat die investeert in opkomende markten. Een deel van deze leningen is minder liquide en valt daardoor onder level 4.

De allocatie naar hypotheekleningen wordt grotendeels gerealiseerd door middel van investeringen in een Nederlands hypotheekfonds. Door de modelmatige waardering is dit een level 3-belegging.

Bank loans zijn een relatief nieuwe beleggingscategorie voor Pensioenfonds PGB; er wordt via extern beheerde mandaten belegd in onderhandse leningen op de Amerikaanse en Europese markten. In 2021 is de administratie van de *bank loans* portefeuille, als laatste uitvloeisel van de *custodian*-overgang uit 2020, met goed gevolg volledig naar Northern Trust overgebracht.

De 280 miljoen euro negatieve *cash collateral* is opgenomen onder de deposito's. *Cash collateral*, dat *off balance* op een *margin account* staat, wordt als onderpand gebruikt om de gelden op geldmarktfondsen uit te zetten.

De categorieën deposito's en liquide middelen worden aangehouden in het kader van liquiditeitsbeheer.

Derivaten

Pensioenfonds PGB houdt derivaten aan om risico's te beheersen. Onder rentederivaten vallen renteswaps en rentefutures, Aandelenexposure wordt ingenomen en afgedekt door middel van aandelenfutures, respectievelijk aandelenopties. Valutatermijncontracten worden afgesloten om de valutarisico's in de portefeuille te beheren.

Liquide middelen en overig

De binnen de categorieën opgenomen regel 'Liquide middelen' bestaat uit geld dat administratief in de beleggingsstructuur aan die categorie wordt toegerekend. Deze moeten dus in samenhang met elkaar worden gezien.

De regel 'Overig' bestaat uit openstaande vorderingen en schulden die samenhangen met transacties die nog niet financieel zijn afgewikkeld. Aangekochte en verkochte posities zijn zichtbaar in de verschillende regels, maar de bijhorende overlopende activa en passiva worden opgenomen onder de regel 'Overig'.

2. Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor risico deelnemers bestaat uit de beschikbare premieregeling (DC-regeling) voor een bedrag van 267 miljoen euro (2020: 185 miljoen euro) en PGB Pensioen Plus/Ouderdompensioen Plus voor een bedrag van 45 miljoen euro (2020: 47 miljoen euro). In de beleggingen voor risico deelnemers is 1 procent solvabiliteitsopslag inbegrepen van 3 miljoen euro (2020: 3 miljoen euro).

De mutaties in de beleggingen voor risico deelnemers zijn als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021	16	123	88	5	232
Aankopen/verstrekkingen	5	50	51	76	182
Verkopen /aflossingen	-3	-34	-58	-73	-168
Herwaardering	2	22	8	-15	17
Overige mutaties	2	18	20	12	52
Stand per 31 december 2021	22	179	109	5	315
Schuldpositie derivaten					-4
					311

Bedragen in miljoenen euro's

	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2020	13	101	71	2	187
Aankopen/verstrekkingen	2	30	70	3	105
Verkopen /aflossingen	-2	-41	-54	-9	-106
Herwaardering	-	5	-2	10	13
Overige mutaties	3	28	3	-1	33
Stand per 31 december 2020	16	123	88	5	232
Schuldpositie derivaten					-
					232

De levelindeling van de beleggingen voor risico deelnemers is als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	level 1	level 2	level 3	level 4	Totaal
	€	€	€	€	€
Vastgoed en infrastructuur					
Indirect vastgoed	6	7	-	-	13
Infrastructuur	-	-	-	9	9
	6	7	-	9	22
Aandelen					
Aandelen volwassen markten	149	-	-	-	149
Aandelen opkomende markten	27	-	-	-	27
Private equity	-	-	-	1	1
Liquide middelen	2	-	-	-	2
	178	-	-	1	179
Vastrentende waarden					
Bedrijfsobligaties	45	-	-	1	46
Staatsobligaties	29	-	-	-	29
Bank loans	16	-	-	-	16
Hypotheken	2	1	10	-	13
Deposito's	2	-	-	-	2
Leningen op schuldbekentenis	2	-	-	-	2
Liquide middelen	1	-	-	-	1
	97	1	10	1	109
Derivaten					
Valutaderivaten	-	-	1	-	1
	-	-	1	-	1
Totaal beleggingen 31 december 2021	281	8	11	11	311
<i>Procentuele verdeling</i>	<i>89%</i>	<i>3%</i>	<i>4%</i>	<i>4%</i>	<i>100%</i>
Totaal beleggingen 31 december 2020	206	7	13	6	232
<i>Procentuele verdeling</i>	<i>88%</i>	<i>3%</i>	<i>6%</i>	<i>3%</i>	<i>100%</i>

3. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Bedragen in miljoenen euro's

	2021	2020
	€	€
Stand per 1 januari	5	3
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	3	2
Stand per 31 december	8	5

Deze voorziening heeft betrekking op nog niet uitgekeerde herverzekerde bedragen uit hoofde van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid binnen de pensioenregeling voor risico deelnemers.

4. Deelneming

Bedragen in miljoenen euro's

	2021	2020
	€	€
Stand per 1 januari	6	1
Agiostorting	9	6
Herwaardering	-12	-1
Stand per 31 december	3	6

Onder de deelneming wordt de 100 procent deelneming in PGB Pensioendiensten B.V. verantwoord.

5. Materiële vaste activa

Bedragen in miljoenen euro's

	2021	2020
	€	€
<i>Begin verslagjaar</i>		
Aanschafwaarde	25	15
Cumulatieve afschrijving	-	-
Boekwaarde 1 januari	25	15
<i>Mutatie verslagjaar</i>		
Investeringen	1	10
Afschrijvingen	-1	-
Mutatie verslagjaar	-	10
<i>Ultimo verslagjaar</i>		
Aanschafwaarde	26	25
Cumulatieve afschrijving	-1	-
Stand per 31 december	25	25

De materiële vaste activa is voornamelijk het kantoorgebouw 'Atria'.

6. Vorderingen en overlopende activa

Bedragen in miljoenen euro's

	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Vorderingen uit hoofde van onderpand in liquide middelen	280	-
Premie	126	156
Overig	8	3
Totaal	414	159

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Onder de post premie is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen voor een bedrag van 0,7 miljoen euro (2020: 1,1 miljoen euro).

Vorderingen uit hoofde van onderpand in liquide middelen

Pensioenfonds PGB stort liquide middelen als zekerheid voor de reële waarde van derivatencontracten. Einde boekjaar bedraagt de omvang van de liquide middelen inzake gestort onderpand 280 miljoen euro.

7. Overige activa

Bedragen in miljoenen euro's

	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Liquide middelen	55	74

Onder de overige activa worden de liquide middelen verantwoord. Onder de liquide middelen worden de kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen opgenomen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Passiva

8. Stichtingskapitaal en reserves

Bedragen in miljoenen euro's

	Stichtingskapitaal en reserve risico pensioenfonds	Solvabiliteits-reserve risico deelnemers	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2020	1.534	2	1.536
Uit bestemming saldo van baten en lasten 2020	-734	-	-734
Stand per 31 december 2020	800	2	802
Uit bestemming saldo van baten en lasten 2021	4.577	1	4.578
Stand per 31 december 2021	5.377	3	5.380

Dekkingsgraad en vermogenspositie

De dekkingsgraden zijn als volgt:

	31 december 2021	31 december 2020
	%	%
Actuele UFR-dekkingsgraad	116,8	102,6
Beleidsdekkingsgraad	111,5	96,3
Reële dekkingsgraad	89,7	79,4

De ontwikkeling in de bovenstaande dekkingsgraden kan als volgt worden verklaard:

- De *actuele UFR-dekkingsgraad* is in 2021 gestegen. De stijging van de dekkingsgraad werd veroorzaakt door een stijging van de aandelenkoersen en door de stijging van de rente. De stijging van de rente heeft enerzijds geleid tot een daling van de technische voorzieningen en anderzijds tot een daling van de vastrentende waarden. Doordat Pensioenfonds PGB het renterisico niet volledig heeft afgedekt, was de daling van de technische voorzieningen groter dan de daling van het belegd vermogen.
- De *beleidsdekkingsgraad* is in 2021 gestegen. De stijging van de beleidsdekkingsgraad in 2021 werd voornamelijk veroorzaakt doordat zowel de aandelenkoersen als de rente in 2021 zijn gestegen. Als gevolg hiervan is de UFR-dekkingsgraad gedurende 2021 gestegen tot 116,8 procent. Alle UFR-dekkingsgraden in boekjaar 2021 zijn hoger dan 96,3 procent zodat de beleidsdekkingsgraad in 2021 steeg van 96,3 naar 111,5 procent.
- De *reële dekkingsgraad* is in boekjaar 2021 gestegen. De stijging van de reële dekkingsgraad werd veroorzaakt door de stijging van de beleidsdekkingsgraad in het boekjaar.

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur vindt het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de toelichting in de paragraaf 'Risicobeheer'.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>	
	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Aanwezig eigen vermogen	5.380	802
Minimaal vereist eigen vermogen	1.349	1.289
Vereist eigen vermogen	6.384	5.708

Per eind 2021 is het aanwezig eigen vermogen hoger dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Actualisatie herstelplan

Aangezien het aanwezig eigen vermogen per eind 2020 lager was dan het vereist eigen vermogen, is begin 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB.

Aangezien het aanwezig eigen vermogen per eind 2021 ook lager was dan het vereist eigen vermogen, is ook in 2022 een herstelplan ingediend bij DNB.

Een verdere toelichting op het geactualiseerde herstelplan is opgenomen in het bestuursverslag in het hoofdstuk 'Onze financiële situatie'.

9. Technische voorzieningen risico pensioenfondsen

De technische voorzieningen van Pensioenfondsen PGB zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Deze actuele waarde wordt vastgesteld met behulp van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2020, met toepassing van de Pensioenfondsen PGB leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte en een kostenopslag van twee procent. Het is inherent aan schattingen, zoals de ervaringssterfte, dat deze kunnen worden bijgesteld op een later moment naar aanleiding van recentere informatie. De technische voorzieningen kunnen hierdoor hoger of lager uitvallen.

Het verloop voor de technische voorzieningen risico pensioenfondsen is als volgt:

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>	
	2021	2020
	€	€
Stand per 1 januari	30.985	28.229
Pensioenopbouw	1.089	893
Rentetoevoeging	-181	-93
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-782	-733
Wijziging marktrente	-2.233	3.486
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-843
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	2.761	-2
Overige mutaties technische voorzieningen	-18	48
Stand per 31 december	31.621	30.985

De technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen zijn naar categorieën als volgt samengesteld:

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>	
	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Actieve deelnemers	9.682	9.573
Pensioenontvangers	11.572	11.456
Gewezen deelnemers	10.367	9.956
Technische voorzieningen risico pensioenfondsen	31.621	30.985

De technische voorzieningen bestaan uit de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, vermeerderd met een opslag van 2 procent (2020: 2 procent) voor toekomstige uitvoeringskosten.

De pensioenverplichtingen zijn zo bepaald dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de meeste technische voorzieningen een langlopend karakter.

Korte beschrijving pensioenregeling

De basispensioenregeling van Pensioenfonds PGB is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,75 procent van de in dat jaar geldende pensioengrondslag en een nabestaandenpensioen, deels op risico en deels op spaarbasis. Daarnaast bestaat bij Pensioenfonds PGB de mogelijkheid om pensioenregelingen onder te brengen met specifieke afwijkingen op de hoofdregeling. De pensioengrondslag is gelijk aan het loon verminderd met de franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling zich als een uitkeringsovereenkomst.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorzieningen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Indexering en overige toeslagen

Jaarlijks wordt besloten of en in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Er is sprake van een voorwaardelijke toeslagverlening waarvoor geen bestemmingsreserve is gevormd en geen premie wordt betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Het toeslagbeleid, als bedoeld in artikel 13 van het pensioenreglement, is in de tabel hieronder weergegeven:

Financiële positie (peildatum 31 december):	Mogelijke toeslagverlening op pensioenen:
Beleidsdekkingsgraad \leq MVV-percentage	Geen toeslag, korting mogelijk
MVV-percentage < beleidsdekkingsgraad \leq 110%	Geen toeslag
110% < beleidsdekkingsgraad \leq toeslagdekkingsgraad	Pro rata toeslag (percentage van een vaste 2%)
> Toeslagdekkingsgraad	Volledige toeslag (een vaste 2%) plus: ongedaan maken korting; extra toeslag tot maximaal 1%.

Het Minimaal Vereist Vermogen-percentage (MVV) bedraagt 104,2 procent per 31 december 2021.

De mate van toeslagverlening per 1 januari is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad per 31 december van het voorafgaande jaar. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110 procent wordt geen toeslag verleend overeenkomstig het wettelijke kader. Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de toeslagdekkingsgraad kan, op grond van artikel 13 uit het pensioenreglement, besloten worden om een extra toeslag te verlenen en al dan niet een eerder toegepaste korting ongedaan te maken. Het beleid van Pensioenfonds PGB kent geen inhaaltoeslagen.

Het bestuur heeft besloten om per 1 januari 2022 een toeslag te verlenen van 0,23 procent. Dit besluit is na balansdatum genomen en daarom niet meegenomen in de jaarrekening over boekjaar 2021

Rentetoevoeging

De technische voorzieningen zijn afgenomen door de negatieve 1-jaars forwardrente van 0,533 procent (2020: 0,324 procent negatief), zijnde de rente uit het eerste jaar van de door DNB voorschreven rentetermijnstructuur ultimo 2020 (respectievelijk 2019).

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorziening betreft onder meer het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de uitkeerbare pensioenen in de verslagperiode. Ook verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het

hoofd wijziging marktrente (439 miljoen euro positief). Daarnaast is ook de stapsgewijze wijziging van de UFR-methodiek onderdeel van de wijziging van de rentetermijnstructuur in 2021 (2.672 miljoen euro negatief).

Wijziging actuariële uitgangspunten

De actuariële uitgangspunten en methoden worden periodiek beoordeeld en zo nodig herzien voor de berekening van de actuele waarde van de technische voorzieningen. Hierbij maakt het pensioenfonds gebruik van interne en externe actuariële deskundigheid. In boekjaar 2021 zijn de actuariële uitgangspunten niet gewijzigd.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Per 1 januari 2021 hebben de collectieve inkomende overdrachten van rechten van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Reisbranche en Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Agrarische en Voedselvoorzieningshandel plaatsgevonden. Per 1 augustus 2021 heeft er een collectieve inkomende overdracht van rechten van Stichting Pensioenfonds NEG Nederland plaatsgevonden.

Overige mutaties technische voorzieningen

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
<i>Resultaten op kanssystemen</i>		
Sterfte	-45	-49
Arbeidsongeschiktheid	15	14
Mutaties	-4	-1
Overige mutaties	16	84
Totaal	-18	48

De overige mutaties bestaan voornamelijk uit de inkoop backservice.

10. Technische voorzieningen risico deelnemers

Technische voorzieningen voor risico deelnemers bestaan uit de beschikbare premieregeling (DC-regeling) voor een bedrag van 267 miljoen euro (2020: 183 miljoen euro) en PGB Pensioen Plus / Ouderdomspensioen Plus voor een bedrag van 45 miljoen euro (2020: 46 miljoen euro).

Het verloop voor de technische voorzieningen risico deelnemers is als volgt:

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Stand per 1 januari	229	185
Inleg en stortingen	70	38
Onttrekkingen	-13	-11
Beleggingsresultaten risico deelnemers	23	18
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3	-1
Overige mutaties technische voorzieningen	-	-
Stand per 31 december	312	229

De pensioenregeling voor risico deelnemers is een beschikbare premieregeling (premieovereenkomst). Ook wordt de regeling ingezet voor deelnemers met een salaris boven de maximale pensioengrondslag in de middelloonregeling die over dit meerdere ook pensioen willen opbouwen (excedentregeling). Het pensioenfonds ontvangt jaarlijks de premie van de werkgever en belegt deze na aftrek van kosten en risicopremies.

De beleggingswaarde van de inleg vormt het pensioenkapitaal. Jaarlijks wordt het pensioenkapitaal verhoogd met het behaalde rendement. Met dit pensioenkapitaal wordt een pensioenuitkering ingekocht. De deelnemer kan vanaf de leeftijd 58 jaar (tien jaar voor pensioenrichtleeftijd) kiezen voor een stabiel of een variabel pensioen vanaf pensioeningangsdatum. Bij de keuze voor een stabiel pensioen wordt vanaf leeftijd 58 jaar (tien jaar voor de pensioenrichtleeftijd) automatisch jaarlijks een tijdsevenredig deel (1/10, 1/9 etc.) van het pensioenkapitaal omgezet naar een aanspraak op een pensioenuitkering (ouderdomspensioen en partnerpensioen). Op de pensioeningangsdatum wordt het dan nog aanwezige pensioenkapitaal omgezet naar

pensioenaanspraken. Bij de keuze voor een variabel pensioen, blijft sprake van een pensioenkapitaal dat voor risico deelnemer wordt belegd tot aan de pensioeningangsdatum. Op die datum heeft de deelnemer de mogelijkheid (c.q. plicht) om op basis van het tot dan toe opgebouwde pensioenkapitaal (aanvullend) pensioen in te kopen bij Pensioenfonds PGB of een andere pensioenuitvoerder naar eigen keuze. Tussentijds opnemen van het pensioenkapitaal anders dan door middel van een waardeoverdracht is niet mogelijk.

De deelnemers aan de PGB Pensioen Plus-regeling hebben onder specifieke voorwaarden een inleggarantie zoals vastgelegd in het pensioenreglement Pensioenfonds PGB. De waardering van de inleggarantie bedraagt ultimo 2021 één miljoen euro (2020: één miljoen euro) en is onderdeel van de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds.

11. Overige schulden en overlopende passiva

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>	
	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Derivaten	933	36
Derdengelden	37	44
Belastingen en premies sociale verzekeringen	16	15
Nog te verwerken uit collectieve waardeoverdrachten	3	-
VPL	2	2
Schulden uit hoofde van onderpand in liquide middelen	-	615
Overig	13	5
Totaal	1.004	717

Alle overige schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Derivaten

In onderstaande tabel wordt de derivaten van beleggingen voor risico pensioenfonds en deelnemers in categorie weergegeven:

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>	
	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Rentederivaten	824	13
Valutaderivaten	109	23
Totaal	933	36

VPL

De VPL (VUT-prepensioen en introductie levensloopregeling) heeft betrekking op de al beschikbare financiering voor de uitvoering van de voorwaardelijke backservice. De toekenning van onvoorwaardelijke pensioenrechten vindt plaats op basis van besluitvorming door sociale partners. In het kader van de Wet VPL kunnen voorwaardelijke backservicerechten tot eind 2022 worden gefinancierd. De VPL-gelden zijn belegd in deposito's.

Risicobeheer

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over meerdere beleidsinstrumenten om risico's te beheersen. De belangrijkste financiële risico's worden beheerst met de normstelling, risicomaatstaven en afspraken uit het beleggingsbeleid, premiebeleid, toeslagenbeleid, kortingsbeleid en de pensioenregeling. De inzet van deze instrumenten is toegelicht in het bestuursverslag. Ook beschikt het bestuur over een specifiek risicobeleid en risicoregister met een beschrijving van de gekozen risicomaatstaven en risiconormen. Het bestuur voert periodiek een risicoanalyse uit en gebruikt de uitkomsten om zijn beleid bij te sturen.

Solvabiliteitsrisico's

Pensioenfonds PGB wordt bij het beheer van de technische voorzieningen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van Pensioenfonds PGB is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling streeft het pensioenfonds naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de technische voorzieningen. Het belangrijkste risico voor Pensioenfonds PGB is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat Pensioenfonds PGB niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de technische voorzieningen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van algemeen geldende normen die door de toezichthouder worden opgelegd. In het uiterste geval moet Pensioenfonds PGB de opgebouwde en ingegane pensioenen verlagen.

Dekkingsgraad

De actuele UFR-dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2021	2020
	%	%
Dekkingsgraad 1 januari	102,6	105,4
M1 Premie	-1,0	-0,9
M2 Uitkering	0,1	0,1
M3 Indexering	-	-
M4 Rentetermijnstructuur	7,9	-11,6
M5 Overrendement	7,6	7,4
M6 Overig	-0,4	2,2
Dekkingsgraad 31 december	116,8	102,6

De premie 2021 draagt niet bij aan herstel, waardoor M1 negatief is. De uitkeringen (M2) hebben een positief effect op de dekkingsgraad. Er is geen toeslag verleend waardoor M3 0,0 procentpunt bedraagt. De wijziging van de rentetermijnstructuur heeft een positief effect van 7,9 procentpunt op de dekkingsgraad (M4).

Daarnaast hebben de beleggingsrendementen na aftrek van de benodigde rente een positief effect op de dekkingsgraad van 7,6 procentpunt (M5). In M6 zijn de overige effecten en kruiseffecten die invloed op de dekkingsgraad hebben. Het effect door overige mutaties (M6) bevat het resultaat op collectieve waardeoverdrachten (0,5 procentpunt positief), het resultaat op overige mutaties (0,1 procentpunt positief) en het resultaat door kruiseffecten (1,0 procentpunt negatief).

Opstelling Vereist Eigen Vermogen

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen, houdt Pensioenfonds PGB buffers in het vermogen aan. Bij de berekening van deze buffers past Pensioenfonds PGB het standaardmodel toe.

Pensioenfonds PGB belegt in langlopende vastrentende waarden waarmee al een deel van de risico's wordt afgedekt. Om renterisico's af te dekken, heeft Pensioenfonds PGB rentederivaten (nominale renteswaps) en rentefutures afgesloten. Bij het bepalen van de vereiste buffer voor het renterisico is rekening gehouden met de netto positie, dus inclusief de derivaten met een negatieve marktwaarde. De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>	
	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Technische voorzieningen risico pensioenfonds	31.621	30.985
Buffers:		
S1 Renterisico	482	124
S2 Risico zakelijke waarden	5.347	4.808
S3 Valutarisico	1.123	1.015
S5 Kredietrisico	1.019	1.077
S6 Verzekeringstechnische risico	835	798
S10 Actief-beheerisico	998	914
Diversificatie-effect	-3.423	-3.030
Toetswaarde solvabiliteit (In de evenwichtssituatie)	6.381	5.706
Vereist vermogen (artikel 132 pensioenwet)	38.002	36.691
Aanwezig vermogen	-36.998	-31.785
Saldo vereist versus aanwezig vermogen	1.004	4.906

Het 'Aanwezig vermogen' bestaat uit het 'Stichtingskapitaal en reserves' exclusief solvabiliteitsreserve en de 'Technische voorzieningen risico pensioenfonds'. Bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix. Daarbij wordt gerekend met de evenwichtssituatie. De evenwichtssituatie is de fictieve situatie waarbij de algemene reserve exact toereikend is om het totale effect van voorgeschreven negatieve scenario's op te vangen. De eerste stap (iteratie) bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen om de hoogte van de buffer te bepalen op basis van het aanwezig vermogen en de aanwezige verplichtingen. Einde boekjaar bedraagt het vereist eigen vermogen in de eerste iteratie 6,2 miljard euro (2020: 5,0 miljard euro). Het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie (toetswaarde solvabiliteit) bij de strategische beleggingsmix bedraagt 6,4 miljard euro (2020: 5,7 miljard euro). De waarde in de evenwichtssituatie is hoger dan de berekening volgens de eerste iteratie. Dit komt omdat er voor het verschil tussen het vereist eigen vermogen en het aanwezige vermogen ook weer een buffer moet worden aangehouden.

Marktrisico's (S1-S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het risico zakelijke waarden, het valutarisico en het grondstoffenrisico. De strategie van Pensioenfonds PGB voor het marktrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het pensioenfonds beheert het marktrisico op dagelijkse basis in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat het saldo van de beleggingsportefeuille in vastrentende waarden en van de technische voorzieningen verandert door veranderingen in de rekenrente. Het beheersen van het renterisico en curverisico dat Pensioenfonds PGB loopt, neemt een belangrijke plaats in het beleggingsbeleid van het pensioenfonds in. In geval Pensioenfonds PGB namelijk geen maatregelen zou nemen om het renterisico van het pensioenfonds te beheersen, dan zou elke daling van de actuele rente van 1 procent leiden tot een mutatie van de nominale dekkingsgraad op marktwaarde van ongeveer 20 procent. Het doel van het renterisicobeleid is dan ook om het renterisico zo te beheersen dat het resterende renterisico na renteafdekking zo goed als mogelijk aansluit bij de ambitie en het risicoprofiel van het pensioenfonds.

De solvabiliteit van Pensioenfonds PGB is gevoelig voor wijzigingen in het renteniveau en deze gevoeligheid wordt dagelijks beoordeeld. Een daling van de rentestand met 1 procent heeft een negatief effect op de solvabiliteit van ongeveer 3,5 miljard euro. Een stijging van de rentestand met 1 procent heeft een positief effect van ongeveer 2,0 miljard euro.

Onderstaande tabellen geven een indruk van de gevoeligheid van de solvabiliteit door de rente.

	Bedragen in miljoenen euro's		
	Stand bij 1% rentedaling	stand 31 december 2021	Stand bij 1% rentestijging
	€	€	€
Technische voorzieningen risico pensioenfonds (A)	38.812	31.621	26.237
Vastrentende waarden exclusief derivaten (B)	17.232	15.794	14.578
Rentederivaten inclusief schuldpositie (C)	2.148	-67	-2.281
Totaal (B+C-A)	-19.432	-15.894	-13.940

Het renterisicobeleid van Pensioenfonds PGB is erop gericht om door middel van de matchingportefeuille een deel van de rentegevoeligheid van de verplichtingen af te dekken. De renteafdekking is per *key rate* vastgesteld en is afhankelijk van de hoogte van de 20-jaars swaprente, met per *key rate* vooraf vastgestelde onder- en bovengrenzen.

De beleggingen in de matchingportefeuille - in euro's uitgegeven staatsobligaties, bedrijfsobligaties, Nederlandse woninghypotheken, rentederivaten en liquiditeiten - moeten voor die benodigde kasstromen zorgen. Aan het eind van het verslagjaar bedroeg de renteafdekking 44 procent (2020: 40 procent).

De duratie en het effect van de renteafdekking kan als volgt worden samengevat:

	Bedragen in miljoenen euro's			
	31 december 2021		31 december 2020	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden (voor rentederivaten)	15.794	8,7	16.894	10,1
Totale beleggingsportefeuille (excl. negatieve derivaten)	37.497	8,7	32.232	10,3
Technische voorzieningen risico pensioenfonds	31.621	19,7	30.985	19,6

Op de balansdatum is de duratie van de totale beleggingsportefeuille korter dan de duratie van de nominale technische voorzieningen. Er is daarom sprake van een zekere vorm van 'duratieongelijkheid'. Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de totale beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de technische voorzieningen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de totale beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de technische voorzieningen, waardoor de dekkingsgraad zal dalen.

De looptijdverdeling van de vastrentende waarden naar marktwaarde is als volgt:

	Bedragen in miljoenen euro's			
	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	1.890	12	2.924	17
Resterende looptijd 1-5 jaar	3.764	24	4.049	24
Resterende looptijd 5-10 jaar	3.883	25	3.347	20
Resterende looptijd >10 jaar	6.257	39	6.574	39
Totaal	15.794	100	16.894	100

Risico zakelijke waarden (S2)

Het vereist eigen vermogen voor aandelenrisico inclusief vastgoedbeleggingen, infrastructuur en private equity is gebaseerd op een grote koersdaling van deze beleggingen. Daarbij geldt een onderscheid tussen beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde en opkomende markten, niet-beursgenoteerde aandelen en niet beursgenoteerde vastgoedbeleggingen. Per categorie wordt een andere schok voorgeschreven.

De nadere detaillering van de vastgoed- en infrastructuurbeleggingen naar de aard van de belegging is als volgt:

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
Indirect vastgoed	1.429	61	1.111	66
Infrastructuur	893	39	548	33
Liquide middelen	-4	-	24	1
Totaal	2.318	100	1.683	100

De segmentatie van de vastgoed- en infrastructuurbeleggingen naar regio is als volgt:

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
Europa (EU)	1.338	58	763	45
Noord-Amerika	647	28	514	31
Pacific	135	6	82	5
Europa (Niet-EU)	105	5	212	13
Azië	51	2	54	3
Centraal- en Zuid-Amerika	33	1	50	3
Overig	9	-	8	-
Totaal	2.318	100	1.683	100

Bij deze tabel is gebruik gemaakt van het inzicht in de feitelijke posities van de indirecte beleggingen.

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sector is als volgt:

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
Handel en industriële bedrijven	12.354	67	7.799	61
Financiële instellingen	3.620	19	3.152	25
Serviceorganisaties	2.459	13	1.793	14
Andere instellingen	135	1	40	-
Totaal	18.568	100	12.784	100

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
Noord-Amerika	7.805	42	4.553	36
Europa (EU)	3.903	21	2.619	20
Azië	2.451	13	2.441	19
Europa (Niet-EU)	2.439	13	1.583	12
Pacific	1.646	9	1.222	10
Centraal- en Zuid-Amerika	180	1	224	2
Overig	144	1	142	1
Totaal	18.568	100	12.784	100

Bij bovenstaande tabel is gebruik gemaakt van de feitelijke posities van de indirecte beleggingen.

Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico dat de waarde van een belegging wijzigt door veranderingen in valutakoersen. Beleggen in vreemde valuta brengt valutarisico met zich mee, omdat de nominale pensioenverplichtingen in euro's zijn uitgedrukt.

In 2020 ging Pensioenfonds PGB over op een dynamische valuta-afdekking, binnen een bandbreedte van 50-100 procent, van de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen. Voorheen werden deze 'veilige haven' valuta's voor 50 procent afgedekt. Voor acht andere valutasoorten (Australische, Canadese, Hongkongse, Nieuw-Zeelandse en Singaporese dollars, Noorse en Zweedse kroon en Zwitserse frank) geldt een vaste norm van 75 procent. De valuta exposure naar beleggingen in aandelen uit opkomende landen wordt niet afgedekt.

Het deel van de beleggingsportefeuille dat niet in euro's wordt belegd, bedraagt ultimo 2021 ongeveer 53 procent (2020: ongeveer 45 procent). De belangrijkste vreemde valuta (in procenten) daarin zijn Amerikaanse dollar (30 procent), Britse pond (4 procent), Japanse yen (3 procent) en de Zwitserse frank (3 procent). De percentages in 2020 bedroegen respectievelijk 25 procent, 4 procent, 3 procent en 2 procent.

De specificatie van beleggingen (exclusief valutaderivaten) in vreemde valuta naar categorie is als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
Vastgoed en infrastructuur	1.013	5	921	6
Aandelen	15.308	80	10.559	74
Vastrentende waarden	2.967	15	2.785	20
Derivaten en overige beleggingen	-	-	36	-
Totaal	19.288	100	14.301	100

De valutapositie per 31 december 2021 voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	31 december 2021					31 december 2021	
	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal	Valuta-derivaten	Nettopositie
	Voor afdekking					Afdekking	Na afdekking
	€	€	€	€	€	€	€
EUR	1.304	3.261	12.827	-55	17.337	11.865	29.202
USD	621	7.671	2.780	-	11.072	-8.182	2.890
HKD	56	842	-	-	898	-91	807
GBP	109	1.297	185	-	1.591	-1.125	466
JPY	33	1.100	-	-	1.133	-851	282
CHF	17	927	-	-	944	-692	252
SEK	17	377	-	-	394	-282	112
AUD	53	340	-	-	393	-290	103
CAD	11	386	-	-	397	-294	103
Overige	97	2.367	2	-	2.466	-115	2.351
Totaal	2.318	18.568	15.794	-55	36.625	-57	36.568

De valutapositie per 31 december 2020 voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	Vastgoed en infrastructuur	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal	31 december 2020	
						Valuta- derivaten	Nettopositie
		Voor afdekking				Afdekking	Na afdekking
	€	€	€	€	€	€	€
EUR	763	2.225	14.109	660	17.757	10.147	27.904
USD	438	4.869	2.682	-	7.989	-7.073	916
HKD	49	761	4	1	815	-56	759
GBP	231	815	89	25	1.160	-1.009	151
CHF	6	614	1	10	631	-490	141
AUD	34	222	1	-	257	-160	97
SEK	11	231	-	-	242	-173	69
CAD	6	200	-	-	206	-150	56
JPY	26	817	8	1	852	-820	32
Overige	119	2.030	-	-	2.149	-78	2.071
Totaal	1.683	12.784	16.894	697	32.058	138	32.196

Bij deze tabel is gebruik gemaakt van het inzicht in de feitelijke posities van de indirecte beleggingen en is aangesloten op de balanswaarde van de beleggingen.

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfonds PGB heeft geen posities in grondstoffen en is daarom niet direct gevoelig voor een daling van de grondstoffenprijzen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor Pensioenfonds PGB als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop Pensioenfonds PGB (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee bilateraal verhandelde (OTC-)derivatencontracten worden aangegaan.

Het pensioenfonds beheerst het kredietrisico op verschillende manieren. Naast diversificatie stelt pensioenfonds positielimieten voor tegenpartijen, zowel op product- als op totaalniveau. Ook stelt het limieten voor de kredietbeoordeling van de portefeuilles en tegenpartijen, vraagt het onderpand en hanteert het pensioenfonds prudente verstrekingsnormen. Om het settlement-risico af te dekken, wordt belegd door Pensioenfonds PGB alleen direct belegd in die markten waarin een voldoende betrouwbaar systeem voor *clearing* en *settlement* functioneert.

Met betrekking tot OTC-derivaten, werkt Pensioenfonds PGB alleen met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat de vorderingen van Pensioenfonds PGB adequaat zijn afgedekt door onderpand. Deze zekerheden bestaan uit liquide middelen en hoogwaardige staatsobligaties. Liquide middelen worden op deposito uitgezet bij tegenpartijen met een kredietwaardigheid van minimaal A. Verder houdt het pensioenfonds positielimieten aan voor deposito's en voor een totaalbedrag aan vorderingen (bijvoorbeeld als gevolg van netto-derivatenposities).

De segmentatie van de vastrentende waarden naar regio is als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

31 december 2021	Overheid	Financiële instelling	Reële economie	Totaal
	€	€	€	€
Europa (EU)	5.051	2.459	2.743	10.253
Noord-Amerika	-	529	2.716	3.245
Europa (Niet-EU)	-	277	653	930
Pacific	4	319	406	729
Centraal- en Zuid-Amerika	2	66	262	330
Azië	4	121	179	304
Overig	13	-149	139	3
Totaal	5.074	3.622	7.098	15.794

Bedragen in miljoenen euro's

31 december 2020	Overheid	Financiële instelling	Reële economie	Totaal
	€	€	€	€
Europa (EU)	5.353	2.538	2.501	10.392
Noord-Amerika	-	657	2.700	3.357
Europa (Niet-EU)	-	244	764	1.008
Pacific	-	266	367	633
Centraal- en Zuid-Amerika	1	56	306	363
Azië	-	127	153	280
Overig	-	734	127	861
Totaal	5.354	4.622	6.918	16.894

Bij deze tabellen is gebruik gemaakt van de feitelijke posities van de indirecte beleggingen.

Het overzicht van de debiteuren van de vastrentende portefeuille naar kredietwaardigheid is als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
AAA	6.770	42	7.132	42
AA	1.048	7	1.210	7
A	3.756	24	3.868	23
BBB	1.004	6	1.043	6
BB	891	6	388	2
B	1.205	8	200	2
Lager dan B	151	1	1.995	12
Geen rating	969	6	1.058	6
Totaal	15.794	100	16.894	100

De post 'Geen rating' bestaat voornamelijk uit geldmarktfondsen, deposito's en cash collateral (samen 909 miljoen euro) (2020: 782 miljoen euro).

Door het besluit om uitsluitend in hoogwaardige Europese staatsobligaties te beleggen, accepteert Pensioenfonds PGB bewust een concentratierisico op voornamelijk Nederland en Duitsland. Pensioenfonds PGB heeft in de matching-portefeuille bijna geen bedrijfsobligaties met een kredietwaardigheid lager dan BBB en stuurt de portefeuille op een gewogen gemiddelde kredietkwaliteit van A. Vanwege de risicoconcentratie in de financiële sector in het universum van de benchmark besloot het bestuur een maximum van 25 procent in te stellen voor de financiële instellingen. Verder beperken de beleggingen in banken zich tot banken met een hoge kredietwaardigheid

Verzekeringstechnische risico's (S6)

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, kortlevens en arbeidsongeschiktheid. Gelet op de materialiteit van het arbeidsongeschiktheidsrisico worden bij vaststelling van het vereist eigen vermogen alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte (overeenkomstig handreiking DNB).

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorzieningen. Hierdoor volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichtingen.

Kortlevensrisico

Het kortlevensrisico is het risico dat deelnemers overlijden vóór de pensioenleeftijd (dit is de eerste dag van de maand waarin de deelnemer voor het eerst AOW krijgt). Hierdoor moet Pensioenfonds PGB mogelijk een nabestaandenpensioen toekennen.

Voor vaststelling van de voorziening hanteert het pensioenfonds overlevingskansen die zijn gebaseerd op de Prognose tafel AG2020 gecorrigeerd met pensioenfondsspecifieke ervaringssterfte.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico is het risico dat Pensioenfonds PGB voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. De risico's van overlijden voor de pensioenleeftijd en van arbeidsongeschiktheid zijn verdisconteerd in de doorsneepremie. Het verschil met de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat.

Collectieve waardeoverdrachten

Als voor de collectief overgedragen pensioenverplichtingen een opslag is gevraagd op de koopsom vanwege verwachte betere overlevingskansen dan is deze opslag in de voorziening opgenomen. Bij een hernieuwde vaststelling van de ervaringssterfte vervalt deze extra voorziening voor de waardeovernames waarmee bij deze vaststelling rekening is gehouden.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor zou Pensioenfonds PGB op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kunnen voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn.

Het liquiditeitsrisico kan worden beheerst door in het strategische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Pensioenfonds PGB heeft ook relatief grote posities in (passief beheerde) staatsobligaties en (passief beheerde) aandelen in Noord-Amerika en Europa. Deze beleggingen kunnen relatief snel, zonder direct waardeverlies, te gelde worden gemaakt om een mogelijke onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Mogelijke bronnen van liquiditeitsbehoefte zijn vooral de pensioenuitkeringen, het doorrollen van valutatermijncontracten, betalingen van (korte) rente op eurorenteswaps en afrekeningen op futures, opgevraagde commitments voor vastgoed, infrastructuur en/of private equity alsook het herbalanceringsbeleid.

Het liquiditeitsrisicobeleid van Pensioenfonds PGB is gesplitst in een korte- en een langetermijnbeleid. Het risicobeleid op korte termijn stelt normen aan cash, deposito's en andere korte geldmarktinstrumenten. Dit om te kunnen voldoen aan de liquiditeitsbehoefte in een normaal en in een 'stress'-scenario in de eerstvolgende vijf weken (kasmanagement). Het risicobeleid op lange termijn stelt maxima aan illiquide beleggingen in de matching- en returnportefeuilles. Zo kan het pensioenfonds liquiditeitsbehoeften in een langdurig 'stress'-scenario opvangen en herbalanceringsvereisten waarborgen. Het liquiditeitsrisicobeleid van Pensioenfonds PGB wordt halfjaarlijks geëvalueerd en, waar nodig, aangepast op basis van onder meer 'stress'-scenario's, balanssturing en derivatenbeleid.

Concentratierisico (S8)

Het concentratierisicobeleid van Pensioenfonds PGB is erop gericht om te voorkomen dat door ontoereikende spreiding binnen de portefeuille een specifieke ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de beleggingsportefeuille. Het belangrijkste instrument dat het pensioenfonds hiervoor inzet betreft spreiding over meerdere beleggingscategorieën, regio's, landen, sectoren en debiteuren.

Om het concentratierisico te bepalen, worden alle instrumenten met dezelfde tegenpartij gesaldeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke gesommeerde positie die 2 procent of meer van het balanstotaal uitmaakt. Per 31 december 2021 is hier alleen sprake van staatsobligaties van de volgende landen:

	Bedragen in miljoenen euro's			
	31 december 2021		31 december 2020	
	€	%	€	%
Nederlandse staatsobligaties	3.467	9	3.707	11
Duitse staatsobligaties	1.372	4	1.521	5
Totaal	4.839	13	5.228	16

Het belangrijkste concentratierisico in de verplichtingen van Pensioenfonds PGB is de opbouw van het deelnemersbestand. Gegeven de aard is dit risico niet te beïnvloeden. Voor Pensioenfonds PGB is ultimo 2021, gewogen naar de verplichtingen, een man-vrouw verhouding van 80/20 (2020: 80/20) van toepassing. De gewogen gemiddelde leeftijd van alle deelnemers, gewogen naar de verplichtingen, is 61,6 jaar (2020: 61,5 jaar).

Het bestuur volgt de potentiële concentraties in de activa en verplichtingen nauwlettend en beoordeelt de grote posities op maandbasis. Er worden geen financiële buffers voor concentratierisico's aangehouden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van onder meer een onjuiste afhandeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie en fraude. Pensioenfonds PGB beheerst dergelijke risico's door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de uitvoeringsorganisatie. Het niveau van de dienstverlening is vastgelegd in een *service level-agreement*. Op basis van periodieke rapportages toetst het bestuur de kwaliteit van de dienstverlening.

Aanvullend beheerst de uitvoeringsorganisatie via een stelsel van beheersmaatregelen (*controls*) de operationele risico's van de uitvoering van de pensioenregeling en van het vermogensbeheer. Elk kwartaal toetst de afdeling Riskmanagement de uitvoering van deze beheersmaatregelen en rapporteert haar bevindingen (in een *control assessment*) aan de commissie risicobeheer.

De uitvoeringsorganisatie van Pensioenfonds PGB beoordeelt ieder jaar de *assurance* rapportages van de grote uitbestedingsrelaties van Pensioenfonds PGB. Op basis van het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds wordt een analyse gemaakt en worden de aandachtspunten gerapporteerd aan de commissie risicobeheer. Waar nodig worden aanvullende controlemaatregelen uitgevoerd, zoals een ad hoc operationele audit. De uitvoeringsorganisatie rapporteert de uitkomsten van de risicoanalyse en de belangrijkste incidenten aan de commissie risicobeheer. Voor het operationeel risico wordt geen buffer aangehouden.

Actief beheer risico (S10)

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles. De mate van actief beheer kan worden bepaald aan de hand van de tracking error. De tracking error geeft de mate van afwijking weer tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en het rendement op een benchmarkportefeuille. Een lage tracking error impliceert dat de beleggingsportefeuille dusdanig wordt begrensd dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt. Een hoge tracking error geeft aan dat het rendement duidelijk van de benchmark af kan wijken. Een hogere tracking error impliceert daarmee een hogere mate van actief risico.

Het belangrijkste actieve risico in de portefeuille is de allocatie naar factor aandelenmanagers. Met beleggen in factoren wordt bewust en beheerst afgeweken van de marktgewogen benchmark. Factorbeleggen heeft het de afgelopen jaren minder goed gedaan dan de sterk gestegen marktgewogen benchmark.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het pensioenfonds gebruik van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover die passend zijn binnen het algemene beleggingsbeleid. Pensioenfonds PGB gebruikt derivaten hoofdzakelijk om grote financiële risico's af te dekken binnen de door het bestuur gestelde limieten. Of als tijdelijke posities uit hoofde van het dynamisch beleid. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico, het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te partijen waarbij aantoonbaar sprake is van laag kredietrisico.

Valutatermijncontracten

Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta. Dit tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

Renteswaps

Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van renteswaps kan Pensioenfonds PGB de rentegevoeligheid van de portefeuille sturen.

Futures en opties

Pensioenfonds PGB handelt in rentefutures en aandelenfutures/-opties. Rentefutures vormen een aanvulling op het productenpakket binnen de matchingportefeuille. Het zijn op de beurs verhandelde derivaten waarmee renterisico wordt afgedekt. Bij rentefutures wordt dagelijks de waardeontwikkeling van de future met de tegenpartij afgerekend. Aandelenopties hebben als doel om neerwaarts koersrisico af te dekken. Met aandelen putopties kan Pensioenfonds PGB ervoor kiezen om het neerwaarts koersrisico af te dekken zodra sprake is van sterk gestegen aandelenbeurzen. Met aandelenfutures wordt exposure naar aandelenmarkten ingenomen of afgebouwd.

Pensioenfonds PGB heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het pensioenfonds limieten aan afgesloten contracten met tegenpartijen op totaalniveau en per tegenpartij, waarbij dagelijks de omvang van ontvangen en gestelde zekerheden gevolgd wordt. De omvang van deze zekerheden wordt in samenhang gezien met de gesaldeerde waarde van de derivatenposities per tegenpartij. Wanneer daartoe aanleiding bestaat, worden aanvullende zekerheden van tegenpartijen gevraagd of gesteld. De afwikkeling ervan vindt niet op dezelfde datum plaats, waardoor een kortstondige over- of onderdekking kan ontstaan.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen zijn de op balansdatum bestaande investerings- en stortingsverplichtingen als volgt:

	Bedragen in miljoenen euro's	
	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Private equity	879	910
Infrastructuur	435	515
Vastgoed	79	35
Vastrentende waarden	27	32
Hypotheken	4	11
Totaal	1.424	1.503

De investerings- en stortingsverplichtingen zijn in 2021 gedaald omdat er geen nieuwe commitments zijn aangegaan die niet ook al volledig zijn *gefund*. Daarnaast zijn bestaande commitments opgevraagd, waardoor deze op totaalniveau afnamen.

Overnameverplichtingen

In 2021 is met een aantal bedrijven overeenstemming bereikt over hun aansluiting in 2022. Aan deze aansluitingen zijn per 31 december 2021 geen overnameverplichtingen verbonden.

Langlopende contractuele verplichtingen

Pensioenfonds PGB en PGB Pensioendiensten B.V. hebben de volgende overeenkomsten gesloten:

- een (overkoepelende) uitbestedingsovereenkomst met (daaronder):
 - een fiduciair beheerovereenkomst en
 - een overeenkomst van pensioenadministratie en overige diensten.

Het betreffen overeenkomsten voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van respectievelijk twee, één en twee jaar. De over 2021 betaalde vergoeding bedraagt 58 miljoen euro (2020: 50 miljoen euro).

Overige verplichtingen

De verplichting inzake de beleggingsadministratie betreft 1,8 miljoen euro per jaar.

Met ING Bank N.V. is een kredietfaciliteit van 50 miljoen euro overeengekomen.

Er is sprake van een juridisch dispuut terzake de toepasselijkheid van de verplichtstelling inzake de reisbranche op Booking.com. Op 9 april 2021 heeft de Hoge Raad arrest gewezen. Uit dit arrest volgt dat Booking.com weliswaar is aangemerkt als reisbemiddelaar, maar daarmee is nog niet definitief vast komen te staan dat de door Pensioenfonds PGB te handhaven verplichtstelling ook daadwerkelijk van toepassing is. Tussen betrokken partijen bestaat hierover verschil van inzicht.

De omvang van de potentiële pensioenverplichtingen en premievordering op Booking.com kunnen op dit moment niet gekwantificeerd worden.

Belastingen

Pensioenfonds PGB is opgenomen in de fiscale eenheid voor de omzetbelasting samen met PGB Pensioendiensten B.V. Op grond van de Invorderingswet is Pensioenfonds PGB hoofdelijk aansprakelijk voor verplichtingen en schulden die hieruit voortvloeien.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen Pensioenfonds PGB, zijn uitvoeringsorganisatie waarvan Pensioenfonds PGB de enige aandeelhouder is en hun bestuurders.

Tevens wordt InAdmin RiskCo Holding B.V. vanuit de deelneming in PGB Pensioendiensten B.V. als verbonden partij aangemerkt.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Voor informatie over de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting onder 'Vergoeding bestuurders' in het hoofdstuk 'Pensioenuitvoeringskosten'. Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders. Ook is er geen sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Voor zover bestuurders deelnemen aan de pensioenregeling, gebeurt dit onder reguliere condities.

Overige transacties met verbonden partijen

Werkgevers en Pensioenfonds PGB hebben een uitvoeringsovereenkomst over de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling. In deze overeenkomst staat dat beide zorgdragen voor de verplichtingen die voortvloeien uit de cao en het pensioenreglement.

Medewerkers van de uitvoeringsorganisatie en het bestuursbureau nemen deel aan een pensioenregeling die wordt uitgevoerd door Pensioenfonds PGB. Het gaat hierbij om reguliere- en excedentregelingen tegen standaardvergoedingen.

De medewerkers van de uitvoeringsorganisatie verrichten hun werkzaamheden in een kantoorgebouw dat in huur is van Pensioenfonds PGB.

De huurovereenkomst betreft een transactie op zakelijke gronden. Het kantoorgebouw is op 31 mei 2018 gewaardeerd op 13,1 miljoen euro bij een jaarlijkse huurprijs van 1,1 miljoen euro. De kosten van PGB Pensioendiensten B.V. worden aan Pensioenfonds PGB doorbelast op basis van een door het pensioenfondsbestuur goedgekeurde begroting. Hierin is geen winstopslag verwerkt.

Op basis van aandeelhoudersbesluiten is in 2021 een bedrag van 9 miljoen euro aan agiostortingen gedaan van Pensioenfonds PGB aan PGB Pensioendiensten.

De uitvoeringsorganisatie heeft een werknemer bij InAdmin RiskCo Holding B.V. gedetacheerd van wie zij de beloning doorbelasten aan InAdmin RiskCo Holding B.V.

Op basis van aandeelhoudersbesluiten is in 2021 een bedrag van 9 miljoen euro aan agiostortingen gedaan van PGB Pensioendiensten aan InAdmin RiskCo Holding B.V.

De transacties met verbonden partijen zijn marktconform.

Toelichting op de staten van baten en lasten over 2021

12. Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Werkgeversgedeelte	502	414
Werknemersgedeelte	334	276
Eenmalige premiebijdragen	16	85
Totaal	852	775

De totale bijdrage van werkgevers en werknemers aan de basis Pensioenfondsen PGB-regeling bedraagt 28 procent (2020: 24 procent) van de pensioengrondslag.

De eenmalige premiebijdragen bestaan uit koopsommen en aanwending vanuit premiederden gelden en VPL-regelingen.

De kostendekkende, feitelijke en gedempte premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Kostendekkende premie	1.290	1.058
Feitelijke premie	817	659
Gedempte toetspremie	661	530

De kostendekkende en gedempte premie worden bepaald op basis van de maandelijkse salarisgrondslagen. In boekjaar 2021 is de kostendekkende premie gestegen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van het aantal actieve deelnemers per 1 januari 2021. De aansluitingen van de sector Agrarische en Voedselvoorzieningshandel en de sector Reisbranche heeft geleid tot een forse groei van het aantal actieve deelnemers. Daarnaast is de rentecurve per 31 december 2020 gedaald ten opzichte van de rentecurve per 31 december 2019. De gepresenteerde kostendekkende premie is inclusief een solvabiliteitsopslag van 18,4 procent (2020: 20,6 procent). Dit betreft de solvabiliteitsopslag eind 2020 voor de pensioenregeling voor risico pensioenfondsen. De aan het boekjaar toe te rekenen premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Vanaf boekjaar 2019 hanteert Pensioenfondsen PGB een systematiek van premiedemping op basis van verwacht rendement, gecorrigeerd voor de toeslagambitie van het pensioenfondsen.

De samenstelling van de zuiver kostendekkende premie, feitelijke premie en gedempte toetspremie is opgenomen in het bestuursverslag bij het hoofdstuk 'Onze financiële situatie'.

13. Premiebijdragen voor risico deelnemers

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Werkgevers- en werknemersgedeelte	71	39

De premiebijdragen voor risico deelnemers bestaan voor 68 miljoen euro aan premies DC-regeling (2020: 34 miljoen euro) en voor 3 miljoen euro aan premie voor PGB Pensioen Plus/Ouderdomspensioen Plus (2020: 5 miljoen euro).

14. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

Bedragen in miljoenen euro's

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoed en infrastructuur	81	340	-6	415
Aandelen	312	2.946	-24	3.234
Vastrentende waarden	374	652	-29	997
Derivaten	47	-2.527	-4	-2.484
Totaal 2021	814	1.411	-63	2.162
Totaal 2020	632	1.428	-70	1.990

De beleggingsopbrengsten zijn verlaagd met de directe beleggingskosten van 63 miljoen euro (2020: 70 miljoen euro) zoals door derden in rekening zijn gebracht. De kosten zijn naar rato van het behaalde resultaat aan de beleggingen toegerekend.

De specificatie van de vermogensbeheerkosten is als volgt:

Bedragen in miljoenen euro's

	2021	2020
	€	€
Beheervergoeding externe vermogensbeheerders	22	27
Beheervergoeding uitvoeringsorganisatie	26	26
Kosten vermogensbeheer	15	17
Totaal	63	70

15. Beleggingsresultaten voor risico deelnemers

Bedragen in miljoenen euro's

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoed en infrastructuur	2	2	-	4
Aandelen	2	22	-	24
Vastrentende waarden	2	8	-	10
Derivaten	-	-15	-	-15
Totaal 2021	6	17	-	23
Totaal 2020	5	13	-	18

De kosten van vermogensbeheer voor risico deelnemers bedragen voor 2021 0,4 miljoen euro (2020: 0,4 miljoen euro).

16. Pensioenuitkeringen

Bedragen in miljoenen euro's

	2021	2020
	€	€
Ouderdomspensioenen	596	560
Partnerpensioenen	152	144
Wezenpensioenen	2	2
Premierestitutie/afkoopsommen	7	5
Vervroegd pensioen	5	4
ANW-hiaatpensioenen	4	4
Totaal	766	719

Het bestuur kon per 1 januari 2021 geen toeslag op de pensioenuitkeringen toekennen. Per 1 januari 2022 is door bestuur besloten een toeslag te verlenen van 0,23 procent. De toename van de pensioenuitkeringen wordt verklaard door reguliere instroom en nieuwe pensioenuitkeringen uit hoofde van de collectieve waardeoverdrachten.

17. Pensioenuitvoeringskosten

Bedragen in miljoenen euro's

	2021	2020
	€	€
Beheervergoeding uitvoeringsorganisatie	35	31
Kosten bestuur en bestuursbureau	1	2
Totaal	36	33

De pensioenuitvoeringskosten bestaan uit de kosten van de uitvoeringsorganisatie, de kosten van het bestuursbureau (personeel en huisvesting), de bezoldigingen van bestuurders, bestuurscommissies en adviseurs en de inkoop van overige diensten.

De werkzaamheden worden vooral verricht door werknemers die in dienst zijn bij de uitvoeringsorganisatie. Pensioenfonds PGB heeft een bestuursbureau om het bestuur te ondersteunen bij zijn taken. Aan het eind van 2021 waren bij dit bureau negen werknemers in loondienst. Van de totale kosten 2021 van het bestuursbureau van 5,0 miljoen euro (2020: 8,6 miljoen euro) is 1,3 miljoen euro (2020: 2,2 miljoen euro) toegerekend aan de pensioenuitvoeringskosten.

Aan het bestuur en medewerkers van het bestuursbureau zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. Ook zijn aan Pensioenfonds PGB in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

De pensioenuitvoeringskosten stegen in het verslagjaar van 33 miljoen euro naar 36 miljoen euro. Deze stijging wordt veroorzaakt door groei van aantal deelnemers van twee grote partijen die zijn aangesloten in 2021.

Vergoeding bestuursleden, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan

De vergoedingen hebben betrekking op werkzaamheden voor het pensioenfonds, zoals het voorbereiden en bijwonen van diverse vergaderingen en bijeenkomsten. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten en overige bestuurskosten.

Bestuursleden

In 2021 bedroegen de totale dagvergoedingen voor de 9 bestuursleden 1,1 miljoen euro (2020: 1,2 miljoen euro). Daarnaast is een bedrag besteed aan cursus- en reiskosten van 0,1 miljoen euro (2020: 0,2 miljoen euro).

De dagvergoeding is voor alle bestuursleden gelijk en bedraagt 950 euro. Dit bedrag is sinds 2011 ongewijzigd. De gemiddelde tijdsbesteding van de bestuursleden varieert tussen 1,5 en 3,5 dag per week. Sommige bestuursleden zijn in dienst van de werkgevers- of werknemersorganisatie die hen voordroeg. In dat geval is de dagvergoeding bestemd voor de voordragende organisatie. Deze maakt dan zelf afspraken met het bestuurslid over de beloning.

Het totaal aan dagvergoedingen voor de voorzitter bedroeg in 2021 179.400 euro (2020: 172.900). Dit bedrag is gebaseerd op gemiddeld 3,5 dag per week. De voorzitter is in dienst bij zijn voordragende organisatie.

Raad van toezicht en verantwoordingsorgaan

De vergoedingen voor de drie leden van de raad van toezicht bedroegen in 2021 in totaal 0,1 miljoen euro (2020: 0,1 miljoen euro). De vergoedingen voor de 15 leden van het verantwoordingsorgaan bedroegen in totaal ook 0,1 miljoen euro (2020: 0,1 miljoen euro).

Accountantshonoraria

Onder de pensioenuitvoeringskosten zijn de honoraria opgenomen van de externe accountant.

	Bedragen in duizenden euro's	
	2021	2020
	€	€
Onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten		
Huidig boekjaar	326	465
Oudere jaren	39	-
Andere niet-controlediensten	15	6
Totaal	380	471

De opstelling van accountantshonoraria bevat de kosten die ten laste zijn gekomen van Pensioenfonds PGB en is inclusief de honoraria die ten laste zijn gekomen van de niet meegeconsolideerde dochtermaatschappij PGB Pensioendiensten B.V. De kosten voor onderzoek van de jaarrekening, verslagstaten en andere controle opdrachten van 341 duizend euro (2020: 465 duizend euro) hebben betrekking op de controle van de basisgegevens, z-score en performancetoets, normportefeuille, jaarverslag en verslagstaten. In de post ' huidig boekjaar ' is een bedrag opgenomen van 3 duizend euro, die betrekking heeft op dossierreview van de belastingdienst bij KPMG in het kader van loonheffingencontrole over het boekjaar 2020. De post 'Andere niet-controlediensten' van 15 duizend euro betreft een aanvullende opdracht in het kader van de collectieve waardeoverdracht van AVH.

In 2021 is de effectiviteit van de beheersmaatregelen die relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole getoetst door middel van een COS3000D assurance rapportage door een externe accountant (Mazars N.V), in opdracht van PGB Pensioendiensten.

18. Saldo herverzekering

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Premies aan herverzekeraar	9	4
Claims bij de herverzekeraar	-4	-2
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-3	-1
Totaal	2	1

19. Saldo overdracht van rechten

Saldo overdracht van rechten betreffen het saldo van betaalde en ontvangen waardeoverdrachten. In 2021 hebben er drie inkomende collectieve waardeoverdrachten van rechten plaatsgevonden.

	Bedragen in miljoenen euro's	
	2021	2020
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten (individueel)	47	16
Inkomende waardeoverdrachten (collectief)	3.040	-
Uitgaande waardeoverdrachten (individueel)	-81	-15
Uitgaande waardeoverdrachten (collectief)	-	-3
Totaal	3.006	-2

20. Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op de herwaardering van de deelneming in PGB Pensioendiensten B.V.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Gebeurtenissen na balansdatum

Stapsgewijze wijziging UFR-methodiek

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft de nieuwe UFR-methodiek vanaf 1 januari 2021 ingevoerd in vier stappen. Met de stapsgewijze invoering zullen de nieuwe UFR-parameters begin 2024 volledig zijn ingevoerd. Tot 1 januari 2024 zal de rentetermijnstructuur gebaseerd worden op een gewogen gemiddelde van de rentetermijnstructuur op basis van de oude en de nieuwe UFR-parameters, waarbij de gewichten jaarlijks op 1 januari met gelijke stappen aangepast worden. De aanpassing van de nieuwe UFR-methodiek heeft een verhogend effect op de technische voorzieningen en daarmee een verlagend effect op de dekkingsgraad. De stapsgewijze implementatie zal de impact op de dekkingsgraad in de jaren tot 2024 verzachten. Een volledige overgang op de nieuwe UFR-methode resulteert in een negatief effect van ongeveer 2,8 procentpunt op de dekkingsgraad per 31 december 2021.

Verhoging van de pensioenen per 1 januari 2022

Op 31 december 2021 was de beleidsdekkingsgraad 111,5 procent. Mede door de verbeterde financiële situatie heeft het bestuur in januari 2022 besloten om de pensioenen te verhogen met 0,23 procent. De verhoging gaat in met terugwerkende kracht per 1 januari 2022.

Collectieve waardeoverdrachten

Met ingang van 1 januari 2022 is Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland aangesloten bij Pensioenfonds PGB. De tot eind december 2021 opgebouwde aanspraken en uitkeringen van (gewezen) deelnemers en pensioenontvangers worden collectief overgedragen naar Pensioenfonds PGB. In totaal gaat het om ongeveer 2.000 belanghebbenden en een vermogen van ongeveer 670 miljoen euro. De overdracht vond plaats op 1 januari 2022.

Inval Rusland in Oekraïne

In verband met de inval van Rusland in Oekraïne op 24 februari 2022, heeft Pensioenfonds PGB ertoe besloten om de gehele exposure naar de Russische markt af te waarderen tot nul. De exposure op de Russische markt was eind 2021 108,3 miljoen euro. De afwaardering resulteert in een negatieve impact van 0,1 procentpunt op de dekkingsgraad.

Vastgesteld in de vergadering van het bestuur op 21 april 2022:

J.H. Dijckmeester MSc
Voorzitter

drs. J.H. Kamps
Vicevoorzitter

E.D.O. de Jong
Bestuurslid

R.A.L. Heijn RBA EPP
Bestuurslid

drs. R.W.J. Heerkens
Bestuurslid

mr. M.M. Jansen
Bestuurslid

F.A. van de Veen CPE BBs CRA
Bestuurslid

ir. T.J.F. Vollebergh
Bestuurslid

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds PGB

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds PGB per 31 december 2021 en van het saldo van baten en lasten over 2021, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Pensioenfonds PGB (hierna: ‘de Stichting’) te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2021;
- 2 de staat van baten en lasten over 2021;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2021; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet naleven wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit
— Materialiteit van EUR 170 miljoen (2020: 140 miljoen) — Circa 0,5% van het pensioenvermogen
Continuïteit
— Continuïteit: geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd
Fraude & Noclar
— Fraude en niet naleven wet- en regelgeving (Noclar): risico op het doorbreken interne beheersing door het bestuur
Kernpunten
— Waardering van beleggingen — Waardering van technische voorzieningen — Verantwoording collectieve inkomende waardeoverdrachten
Oordeel
Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 170 miljoen (2020: EUR 140 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2021 (circa 0,5%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 8,5 miljoen (2020: EUR 7,0 miljoen) rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het pensioen- en balansbeheer uitbesteed aan PGB Pensioendiensten B.V., de 100% dochtermaatschappij van de Stichting, met onderuitbesteding aan Northern Trust Corporation, met betrekking tot de bewaring en administratie van de beleggingen. De jaarrekening wordt derhalve mede opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten, technische voorzieningen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door PGB Pensioendiensten B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van PGB Pensioendiensten B.V. en Northern Trust Corporation, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3000D type II- en SOC 1-) rapportages. Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en (waar noodzakelijk geacht) het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij en bespreken wij (waar noodzakelijk geacht) met de andere onafhankelijke accountant, de in de Standaard 3000D- en SOC 1-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2021 en de uitkomsten daarvan. Daarnaast hebben wij een dossierreview uitgevoerd bij de onafhankelijke accountant van de Standaard 3000D-rapportage van PGB Pensioendiensten B.V. Tot slot beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan PGB Pensioendiensten B.V. en Northern Trust Corporation.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak continuïteit – geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Zoals toegelicht op pagina 42 van het jaarverslag en pagina 93 van de jaarrekening, heeft het bestuur in maart 2022 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. In het herstelplan heeft het bestuur uitgewerkt hoe het de beleidsdekkingsgraad van de Stichting binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau wil brengen. Indien de Stichting alle beschikbare sturingsmiddelen heeft ingezet en de beleidsdekkingsgraad van de Stichting desondanks naar verwachting niet binnen de gestelde termijn voldoet aan het vereiste niveau, zal de Stichting de pensioenaanspraken en pensioenrechten moeten korten. Hierdoor wordt de continuïteit van de Stichting te allen tijde gewaarborgd.

Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen en de ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot significante continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op significante continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent;
- het kennismaken van het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank en evalueren of het herstelplan alle relevante elementen bevat en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;
- het kennismaken van de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals opgenomen op pagina 42 van het jaarverslag en pagina 93 van de jaarrekening en vaststellen dat de toelichting adequaat is.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling, de periodieke SLA-rapportages en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM).
- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten.

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is en hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten en aangezien de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de technische voorzieningen en de waardering van de beleggingen.

Controleaanpak:

- We hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de technische voorzieningen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de technische voorzieningen en de waardering van beleggingen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Ten opzichte van vorig jaar is het kernpunt 'Transitie bewaarfunctie en beleggingsadministratie' vervallen omdat dit een transitie betreft die in 2020 is afgerond. Als gevolg van drie collectieve waardeovernamen in 2021 hebben we dit in 2021 als kernpunt toegevoegd.

Waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen circa 99% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 1 en 2 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 33.164 (90%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op genoteerde marktprijzen en dat voor EUR 3.715 (10%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op onafhankelijke taxaties, modelmatige waarderingsmethoden en andere waarderingsmethoden. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorieën is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de Specifieke grondslagen geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 1 en 2 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorieën uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Wij maken gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de serviceorganisatie die de bewaring en beleggingsadministratie uitvoert en die hierover verantwoording aflegt in de SOC I-rapportage (waarbij een goedkeurend assurancerapport van de accountant is afgegeven). Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op betrouwbare transactieverwerking, waardering van beleggingen en periodieke rapportage van performanc cijfers. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en actuele financiële rapportages van beleggingsadministrateur en fondsmanagers, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Vervolgens hebben wij de waardering van beleggingen gebaseerd op onafhankelijke taxaties, modelmatige waarderingsmethoden en andere waarderingsmethoden onderzocht.

De waardering van een deel van deze beleggingen hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Tevens hebben wij de monitoring van de uitvoeringsorganisatie op recente financiële informatie, verkregen na balansdatum, over de waarde van beleggingen op balansdatum betrokken in onze werkzaamheden. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingsmethoden vergeleken met zelfstandig bepaalde waarderingsmethoden op basis van in de markt waarneembare prijzen. De waardering van het resterende deel van deze beleggingen hebben wij getoetst aan de hand van, door andere onafhankelijke accountants gecontroleerde, jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.

Wanneer een jaarrekening voorzien van een goedkeurende controleverklaring niet tijdig beschikbaar was, hebben wij de betrouwbaarheid van de marktwaardering zoals door de fondsmanager afgegeven, vastgesteld door de inschatting van deze fondsmanagers uit voorgaande jaren te toetsen aan de hand van de later beschikbaar gekomen gecontroleerde jaarrekeningen. In aanvulling hierop hebben we diverse gesprekken gevoerd met betrokken midoffice-medewerkers van de uitvoeringsorganisatie, waarbij wij significante gebeurtenissen na balansdatum, mogelijke risico's en andere relevante aspecten die van invloed zijn op de waardering van deze fondsen hebben besproken en getoetst aan brondocumentatie.

Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen, waaronder die inzake waarderingsonzekerheid, in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting die worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormt de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de Specifieke grondslagen de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. In de paragraaf Risicobeheer is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden in het dossier van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de technische voorzieningen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de technische voorzieningen is toereikend.

Verantwoording collectieve inkomende waardeoverdrachten

Omschrijving

Gedurende 2021 hebben diverse collectieve inkomende waardeoverdrachten en nieuwe aansluitingen plaatsgevonden. De grootste betreft de collectieve waardeoverdracht van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Agrarische en Voedselvoorzieningshandel (hierna: AVH) per 1 januari 2021.

Deze collectieve waardeoverdrachten hebben significante gevolgen voor de balansposities beleggingen en technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, de ontwikkeling van de financiële positie, de toelichtingen in de jaarrekening en de onderliggende administratie van de Stichting.

De verwerking van de collectieve waardeoverdrachten betreft geen routinematige transacties. Gezien de omvang van de transacties, complexiteit en invloed hiervan op de jaarrekening als geheel vormt de verwerking van de collectieve waardeoverdrachten in de jaarrekening een kernpunt in onze controle.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de door de Stichting en de uitvoeringsorganisatie opgestelde documenten en uitgevoerde analyses. Op hoofdlijnen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat voldaan is aan de formele vereisten voor de collectieve waardeoverdracht AVH (goedkeuring DNB, akkoord sociale partners, akkoord SZW).
- Wij hebben vastgesteld dat de inbreng van beleggingen en liquiditeiten conform de overeengekomen waarde heeft plaatsgevonden en hierop adequate interne (en externe) controles zijn uitgevoerd.
- Wij hebben vastgesteld dat de inbreng van de deelnemersgegevens van de overdragende pensioenfonds betrouwbaar heeft plaatsgevonden en hier adequate interne (en externe) controles op hebben plaatsgevonden.
- Wij hebben vastgesteld dat de technische voorziening op inbrengmoment betrouwbaar is berekend (gebaseerd op de deelnemersgegevens en door hanteren van de juiste factoren) en hier adequate interne (en externe) controles op hebben plaatsgevonden.
- Wij hebben vastgesteld dat de impact op de dekkingsgraad op moment van overdracht correct is bepaald (op basis van de gecontroleerde waarde beleggingen en VPV) en rekening houdend met eventuele opslagen conform het contract of door te voeren kortingen op moment van inbreng.
- Wij hebben beheersmaatregelen getoetst die het juist en volledig inregelen van de regelingen in de pensioenadministratie van de Stichting moeten waarborgen. Wij hebben middels deelwaarneming voor de AVH regelingen vastgesteld dat de regelingen juist en volledig zijn ingeregeld in de pensioenadministratie van de Stichting.
- Wij hebben vastgesteld dat de verwerking in de verloopstaten en risicotoelichtingen in de jaarrekening betrouwbaar heeft plaatsgevonden.

Onze observatie

Wij vinden dat de verwerking van de collectieve waardeoverdrachten in de jaarrekening juist en volledig heeft plaatsgevonden. De toelichtingen in de jaarrekening met betrekking tot de collectieve waardeoverdrachten zijn toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het Bestuur op 11 oktober 2021 benoemd als accountant van de Stichting voor de controle van het boekjaar 2021 en zijn sinds 2013 de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van Organisaties van Openbaar Belang geleverd.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van een jaarrekeningcontrole is te vinden op de website van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) op: http://www.nba.nl/NL_oob_01
Deze beschrijving is onderdeel van onze controleverklaring.

Utrecht, 21 april 2022

KPMG Accountants N.V.

P. Smit RA

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Pensioenfonds PGB te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Pensioenfonds PGB, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 170.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 8.500.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Pensioenfonds PGB is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 21 april 2022

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Katwijk Chemie

Katwijk Chemie

-5297
-10140

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan legt de focus op evenwichtigheid bij het behartigen van de belangen van deelnemers, gepensioneerden, ex-deelnemers en werkgevers. Ook in 2021 werd dit werk bemoeilijkt doordat vakorganisatie FNV er niet in slaagde vacatures te vervullen, dit ondanks de actieve, informerende rol van het verantwoordingsorgaan richting sociale partners. Inmiddels is gebleken dat de FNV in 2022 wel in staat is geschikte kandidaten te benoemen.

In 2021 is veel aandacht besteed aan het nieuwe pensioenstelsel. Met gebruikmaking van het consultatiedocument bereiden alle bestuursorganen van Pensioenfonds PGB zich voor op de nieuwe situatie. Voor het verantwoordingsorgaan betekent dat in deze fase vooral investeren in kennisontwikkeling van de leden. Dit gebeurt onder meer via gezamenlijke kennissessies met bestuur en raad van toezicht. In 2022 zal het verantwoordingsorgaan zich verder verdiepen in het onlangs naar de Tweede Kamer gestuurde wetsvoorstel.

Hoogte pensioenpremie

Discussie over evenwichtige belangenafweging was in het verslagjaar nadrukkelijk aan de orde bij het onderwerp 'hoogte pensioenpremie 2022'. Hoewel eerder een voorgenomen besluit was gecommuniceerd om de premie met 2 procentpunt te verhogen, wilde het bestuur daar uiteindelijk toch vanaf zien. Hier leken de belangen van gepensioneerden en slapers en die van werkgevers (en ook enigszins de actieven) te botsen. Het verantwoordingsorgaan heeft na uitgebreide informatie-uitwisseling en discussie een unaniem advies uitgebracht waarin steun werd uitgesproken voor het bestuursvoornemen de pensioenpremie van de basisregeling voor 2022 te handhaven op 28 procent. Dit advies was gebaseerd op de omstandigheid dat de premiehoogte nog maar korte tijd van invloed is op de dekkingsgraad, namelijk tot de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Ook werd goede nota genomen van de mededeling dat het bestuur in de komende jaren maximaal gebruik wil maken van de wettelijke indexatiemogelijkheden. Daarmee worden de belangen, naar het oordeel van het verantwoordingsorgaan, voldoende evenwichtig gewogen.

Vergaderingen

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 19 keer vergaderd. Hiervan waren vijf vergaderingen met het bestuur, twee vergaderingen met de raad van toezicht, één tripartiteoverleg met bestuur en raad van toezicht en enkele gezamenlijke kennissessies. Daarnaast hebben de vijf commissies en twee werkgroepen van het verantwoordingsorgaan overlegd met de verantwoordelijke bestuursleden. Belangrijke onderwerpen die in de gezamenlijke vergaderingen aan de orde kwamen, zijn: het communicatieplan 2021, het nieuwe pensioenstelsel, voortgang van de strategieontwikkeling, premiehoogte 2022, begroting en beleggingsbeleid, ict-ontwikkelingen en de samenwerking/deelname InAdmin RiskCo, en nieuwe aansluitingen.

Adviezen en voordracht

Het verantwoordingsorgaan gaf advies over de volgende onderwerpen:

- Communicatiejaarplan 2021
- Premiebesluit 2022
- Drie collectieve waardeoverdrachten
- Vier aansluitingen

Op voordracht van het verantwoordingsorgaan werd mevrouw A. Burgers herbenoemd als lid van de commissie van bezwaar.

Kostenbeheersing

Het verantwoordingsorgaan heeft waardering voor de gerealiseerde kostenbeheersing. De kosten per deelnemer zijn in het verslagjaar gedaald naar 166 euro per deelnemer (begroot 174 euro). Een deel van de kosten is echter doorgeschoven naar 2022. Mede daardoor wordt voor dit jaar een stijging voorzien tot 177 euro en dat baart het verantwoordingsorgaan zorgen. Het verantwoordingsorgaan verwacht namelijk dat in het nieuwe pensioenstelsel de kosten per deelnemer nog belangrijker gaan worden.

Regie

De commissie governance heeft in het verslagjaar jaar haar regiefunctie binnen het verantwoordingsorgaan en zijn commissies en werkgroepen verder ingevuld. Daarbij is een aantal zaken te noemen: de discussie rondom de premievaststelling, het opzetten van

een community met de achterban, de omvang en samenstelling van het verantwoordingsorgaan, de werving van nieuwe leden, de gewenste kennissessies over het nieuwe pensioenstelsel, de beleidsplannen bij nieuwe aansluitingen en de participatie in InAdmin RiskCo. Al deze onderwerpen konden dit jaar binnen de commissies en werkgroepen in gang worden gezet voor verdere uitrol. De commissie governance heeft regelmatig overleg gehad met de voorzitter van het bestuur en kon daarover snel terugkoppelen naar het verantwoordingsorgaan. Deze digitale besprekingen hebben effectief bijgedragen aan de gewenste beeldvorming voor de commissie en de effectieve invulling van de taken van het verantwoordingsorgaan.

Communicatie

Duidelijk is dat ook het bestuur belang hecht aan goede communicatie met alle stakeholders. Het verantwoordingsorgaan wordt volledig en tijdig geïnformeerd over de ontwikkelingen van het pensioenfonds. De website is gemoderniseerd waardoor het gebruikersgemak is toegenomen. Het verantwoordingsorgaan verwacht begin 2022 te worden geïnformeerd over de resultaten van het in 2021 gehouden risicobereidheidsonderzoek en de gesprekken die zijn gevoerd met een aantal klanten over de ondersteuning bij de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel.

Beleggingen

Het verantwoordingsorgaan is tevreden over het behaalde rendement. Op basis van voorlopige cijfers betekent dit dat zowel op de matching- als returnportefeuille een klein plusje ten opzichte van de benchmark is gerealiseerd. Het strategisch beleggingsplan 2022 is door het verantwoordingsorgaan robuust bevonden.

De commissie beleggingen heeft behalve de beleggingen in algemene zin, speciaal aandacht besteed aan drie zaken:

- Implementatie beleggingsbeleid 2021
- Selectie en monitoringsproces
- Beleggingsplan 2022

Het verantwoordingsorgaan concludeert dat het beleggingsproces gedegen in elkaar zit. Pensioenfond PGB hanteert een beleggingsproces, waarbij zowel een actief beleid gevoerd wordt in zowel matching- als returnbeleggingscategorieën. Dit vergt extra aandacht van zowel de uitvoeringsorganisatie als van het bestuur. Het verantwoordingsorgaan stelt vast dat de procesinrichting daarvoor voldoende waarborgen biedt.

Het verantwoordingsorgaan vraagt zich wel af of het extra rendement dat wordt behaald dankzij de grote spreiding in zowel de beleggingscategorieën als vermogensbeheerders opweegt tegen de extra kosten, die hiermee zowel direct als indirect gemoeid zijn.

Aansluitingen en waardeoverdrachten

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 adviezen uitgebracht over vier aansluitingen en drie collectieve waardeoverdrachten, waarvan één uitgaande. De commissie aansluitingen bespreekt twee keer per jaar het aansluitingenbeleid met het bestuur. Het huidige beleidsplan dateert van 2016 en het bestuur werkt aan een nieuw beleidsplan dat in 2022 zijn beslag krijgt. Het verantwoordingsorgaan is tevreden over de rapportage over de aansluitingen en de toelichting hierop. Het verantwoordingsorgaan verzoekt in de toekomst eerder te worden geïnformeerd over de te verwachten adviesaanvragen.

IT-sytemen

Pensioenfonds PGB participeert voor 50 procent in InAdmin RiskCo. De andere aandeelhouder is Achmea. Het is de bedoeling dat RAP-software wordt opgeleverd voor onder andere Pensioenfonds PGB. De nieuwe IT-infrastructuur moet de mogelijkheid bieden om met name bij de beschikbare premiereregeling (DC) een goede kostenefficiënte regeling te hebben, die concurrerend is met die van andere aanbieders. Vanwege de verwachte groeiende omvang van deze producten in het nieuwe pensioenstelsel, is dat van extra groot belang. De uitdagingen binnen dit project zijn groot. Niet alleen vanwege de complexiteit van een dergelijke operatie, maar ook om de planning en de kosten onder controle te houden. Door verschillende oorzaken vallen de kosten hoger uit dan begroot en is de verwachte oplevering verlaat. Het verantwoordingsorgaan is enkele keren uitvoerig door het bestuur geïnformeerd over de voortgang van dit project.

Al met al is het verantwoordingsorgaan tevreden over de maatregelen die het bestuur heeft genomen om het project beheersbaar te houden.

Oordeel

Het verantwoordingsorgaan vindt dat het bestuur transparant is in zijn afwegingen en dat het verantwoordingsorgaan tijdig wordt betrokken bij de besluitvorming. Ook constateert het verantwoordingsorgaan dat bij belangrijke besluiten sprake was van een evenwichtige belangenafweging. Op basis van bovenstaande geeft het verantwoordingsorgaan een positief oordeel over het in 2021 gevoerde beleid.

Amstelveen, 21 april 2022

Het verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds PGB

Reactie van het bestuur

Met belangstelling heeft het bestuur kennisgenomen van de bevindingen en aanbevelingen van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur is verheugd over het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan; het is goed te lezen dat het bestuur naar het oordeel van het verantwoordingsorgaan evenwichtige besluiten heeft genomen en het verantwoordingsorgaan tijdig en transparant heeft betrokken bij besluitvormingsprocessen.

We hebben samen hetzelfde doel: het beste resultaat bereiken voor al onze belanghebbenden. Daarover in goed overleg en op een open en opbouwende manier van gedachten wisselen, zorgt voor draagvlak, inzicht en betrokkenheid. In 2021 zijn er veel (online) vergaderingen geweest die hieraan hebben bijgedragen.

Het is goed te constateren dat FNV vier van de vijf vacatures in het verantwoordingsorgaan per 1 april 2022 heeft ingevuld. Dat draagt bij aan de versterking en een betere weerspiegeling van de brede achterban van Pensioenfonds PGB.

We zijn verheugd dat het verantwoordingsorgaan – na een intensieve discussie binnen de eigen geledingen en met het bestuur – positief heeft geadviseerd over het handhaven van de pensioenpremie (op 28 procent). Het bestuur begrijpt de zorg die het verantwoordingsorgaan uitspreekt rond de toeslagverlening, die afgelopen jaren niet heeft kunnen plaatsvinden. Op basis van het wettelijk kader hebben we per 1 januari 2022 een indexatie van 0,23 procent kunnen verlenen. Het bestuur bevestigt de intentie om - als de wettelijke mogelijkheden voor indexatie worden verruimd - daarvan gebruik te maken, mits dat verantwoord kan.

Hoewel de kosten per deelnemer in 2021 zijn gedaald, delen we de zorg ten aanzien van de voorziene stijging van de kosten per deelnemer in 2022; deze is echter verklaarbaar als gevolg van belangrijke investeringen die de komende jaren gedaan zullen moeten worden in het nieuwe pensioenadministratiesysteem en de implementatie van de Wet toekomst pensioenen. Uiteindelijk is het streven dat de kosten per deelnemer een dalende trend zullen laten zien.

Met het verantwoordingsorgaan is het bestuur van mening dat het project rondom de nieuwe IT-infrastructuur (voor het nieuwe pensioenplatform) grote uitdagingen met zich meebrengt vanwege complexiteit, planning en kosten. Ook de komende jaren zal dit project veel aandacht vragen. Het bestuur zal het verantwoordingsorgaan ook in 2022 tijdig en voortdurend blijven informeren over de voortgang.

Het jaar 2022 zal wederom een jaar van grote uitdagingen worden, zeker ook vanwege de ontwikkelingen rondom de Wet toekomst pensioenen. Ook de veranderde situatie in de wereld zal zijn impact hebben. De betrokkenheid en werkwijze van het verantwoordingsorgaan in 2021 geven het bestuur alle vertrouwen in een goede samenwerking ook tijdens het nieuwe jaar.

Amstelveen, 21 april 2022

Het bestuur van Pensioenfonds PGB

Verantwoording van de raad van toezicht

Inleiding

In 2021 heeft de raad van toezicht (de raad) een jaarplan opgesteld met daarin een aantal speerpunten. Naast de formele toezichtverplichtingen heeft de raad aangegeven specifiek aandacht te besteden aan de wijze waarop de strategie van het fonds wordt uitgerold, de vervolgstappen op weg naar het nieuwe pensioencontract, de aansturing van de vernieuwde organisatie en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het duurzaamheidsbeleid en de verplichtingen daaromtrent zoals het IMVO-convenant.

De raad heeft de belangrijkste speerpunten kunnen volgen en behandelen en spreekt zijn waardering uit voor de manier waarop het bestuur deze thema's heeft opgepakt.

Visie op toezicht

De raad werkt vanuit de visie dat goed pensioenfondsbestuur het centrale thema is van het intern toezicht. De nadruk ligt daarbij op een goed werkende governance, een samenhangende visie op beleid en uitvoering, een adequate organisatie van het integraal risicomangement en het waarborgen van evenwichtige belangenafweging. Het intern toezicht voegt waarde toe aan de missie van Pensioenfonds PGB door zijn toezichtstaak zodanig in te vullen dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Goed toezicht vereist goed inzicht. De raad verkrijgt dit inzicht vanuit het gemeenschappelijke beeld van de strategie en cultuur en door de dialoog met het bestuur. Het bestuur en de raad vinden het belangrijk dat deze dialoog plaats heeft met alle leden van het bestuur en goed wordt voorbereid. De onderwerpen en focus in de doorlopende dialoog bepalen raad en bestuur in onderling overleg, waarbij de raad vanuit zijn taakstelling ook eigen onderwerpen op de agenda kan zetten. Deze dialoog biedt de basis voor een moderne en vooruitkijkende toezichtrelatie waarin de raad niet alleen betrokken is bij de reguliere en meer operationele zaken die spelen, maar ook (in een vroeg stadium) bij strategische en andere ingrijpende ontwikkelingen bij het pensioenfonds.

Het bestuur staat op zijn beurt open voor de invalshoeken en accenten die de raad opwerpt. De raad legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en zoekt actief de interactie met het verantwoordingsorgaan om eventuele invalshoeken en accenten vanuit het verantwoordingsorgaan mee te nemen in zijn jaarplan.

De raad houdt zich aan de geformuleerde governance principes en de normen in de Code Pensioenfondsen voor het intern toezicht. De raad richt zich bij de uitoefening van zijn werkzaamheden altijd op het belang van het pensioenfonds en al zijn belanghebbenden, waaronder de deelnemers.

Overleg

Gedurende het jaar heeft de raad vier keer een reguliere vergadering met het voltallige bestuur gehouden. De agenda voor de vergaderingen met het bestuur is steeds voorbereid in een overleg tussen de voorzitter van de raad en de voorzitter van het bestuur. Daarnaast is twee keer met het verantwoordingsorgaan vergaderd en één keer met zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan. Er hebben ook zes autonome vergaderingen van de raad plaatsgevonden. Een van de leden van de raad heeft ook twee keer deelgenomen aan vergaderingen van de commissie balansbeheer van het pensioenfonds. Naast de reguliere overleggen hebben leden van de raad ook meerdere keren gesproken met leden van het bestuur in het kader van strategische onderwerpen. Vanwege de beperkte mogelijkheden tot 'fysieke overleggen' gedurende de coronapandemie heeft de raad online 'bijpraatsessies' gehouden met individuele bestuursleden en de voorzitter van het verantwoordingsorgaan. Er hebben ook diverse periodieke werkoverleggen plaatsgevonden tussen de voorzitter van de raad en de voorzitter van het bestuur. Ook heeft dit jaar overleg plaatsgevonden tussen sleutelfunctiehouders en de raad.

Zelfevaluatie

De raad heeft in 2021 een zelfevaluatie uitgevoerd onder begeleiding van een externe partij. De scope van de zelfevaluatie betrof niet alleen een eigen beoordeling: bij de andere geledingen is eveneens gevraagd naar het functioneren. De uitkomsten van de evaluatie zijn besproken met alle bestuursleden (in een-op-eengesprekken).

De raad heeft naar zichzelf gekeken vanuit het perspectief van de toegevoegde waarde die het levert aan Pensioenfonds PGB en hoe zij die verder kan verhogen. Uitkomst van de zelfevaluatie is dat 'de basis op orde is': het fonds wordt goed bestuurd, de organen van het fonds zijn rolvast en vullen hun rol goed in. De raad geeft aan op een omslagpunt te zijn beland. De toegevoegde

waarde van de raad bestaat uit het bieden van reflectie (voor het bestuur) en de kwaliteit van de dialoog (tussen bestuur en raad) over strategische (niet operationele) vraagstukken. Tegelijkertijd heeft de raad de ambitie zich ook meer te richten op de uitvoering executie en de veranderkracht van de uitvoerder. Dit kan volgens de raad door samen met het bestuur en het verantwoordingsorgaan een roadmap vorm te geven en strikt te zijn in het vasthouden daaraan. Verder is vastgesteld dat de relatie tussen de raad en het bestuur en die tussen de raad en het verantwoordingsorgaan open en transparant is en dat er over en weer waardering bestaat over de samenwerking. Ten slotte heeft de raad vastgesteld dat het hecht aan de invulling van de vacature die binnen de raad ontstaat, vanwege het belang van de continuïteit.

Goedkeuringsactiviteiten

Goedkeuring jaarverslag

Op 15 april 2021 heeft de raad in een vergadering met het bestuur het jaarverslag 2020 besproken en goedgekeurd.

Collectieve waardeoverdrachten

In 2021 heeft de raad twee collectieve waardeoverdrachten goedgekeurd.

Benoeming bestuursleden

De raad heeft in 2021 het door het bestuur voorgelegde bestuursprofiel 'bestuurslid 2021' goedgekeurd. De raad heeft geadviseerd de voordragende partij een redelijke maar duidelijk afgebakende tijdsperiode mee te geven voor het aandragen van geschikte kandidaten. Daarnaast heeft de raad de voorgenomen benoeming van het bestuurslid de heer F.A. van de Veen getoetst aan de hand van het functieprofiel en het bestuur laten weten geen bezwaar te hebben tegen de voorgenomen benoeming. Met het nieuwe bestuurslid heeft een gesprek plaatsgevonden.

Bevindingen

In de vergaderingen met het bestuur is gesproken over uiteenlopende onderwerpen als de 'routekaart' voor de strategie, de wijze waarop Pensioenfonds PGB acteert op het pensioenakkoord, de voortgang van het project Pioen en InAdmin RiskCo, de eigen risicobeoordeling van het bestuur, de voortgang van de implementatie van pensioenfondsen AVH en de reisbranche, het beloningsbeleid en het duurzaamheidsbeleid.

Overkoepelend heeft de raad een positief beeld overgehouden aan de gesprekken met het bestuur over de huidige ontwikkelingen binnen het pensioenfonds.

Adequate risicobeheersing

Het fundament van het risicobeheer is op adequate wijze ingevuld binnen het fonds en daarmee is de basis voor een goed werkende tweede lijn gewaarborgd. Dat blijkt onder andere uit de rapportage van de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Daarnaast heeft de raad zich laten informeren over de complexe besluitvorming over InAdmin Riskco. De raad observeert dat het bestuur proactief het dossier aanstuurt, de risico's daarbij in kaart heeft en adequaat adresseert.

Tevens ontstaat er een spanningsveld, omdat ontwikkeling en oplevering van dit nieuwe platform langer duurt dan verwacht en daarmee ook het interne project Pioen (voor optimale invoering van het nieuwe administratiesysteem) beïnvloedt. De raad heeft bij het bestuur aandacht gevraagd voor het feit dat een relatief late contractkeuze van sociale partners, door de latere oplevering van het administratieplatform, tot een korter dan gehoopte implementatiedoorlooptijd kan leiden wat nieuwe risico's met zich meebrengt. Het 'voorsorteren' op de contractkeuzes en alvast aangeven van voor deelnemers relevante opties - die ook goed uitvoerbaar zijn voor Pensioenfonds PGB - zou zulke risico's kunnen beperken (de 'menukaart').

Vermogens- en balansbeheer

De raad heeft zich laten informeren over de invulling van het vermogens- en balansbeheer en de doorontwikkeling van het duurzaamheidsbeleid, onder meer door het bijwonen van beleggingscommissievergaderingen en te spreken met de portefeuillehouder vermogensbeheer. Vermogens- en balansbeheer zullen in de loop van 2022/2023 extra aandacht krijgen als duidelijk wordt in hoeverre de opzet en werking een onderscheidende factor wordt in de 'routekaart'.

Gezien deze bevindingen stelt de raad vast dat:

- het bestuur met betrekking tot beleid en uitvoering voldoende in control is;
- het bestuur op het dossier pensioenakkoord voor een belangrijk moment staat om keuzes op hoofdlijnen te maken;
- het bestuur met de herijkte strategie een werkbaar kader heeft waarmee zij proactief de veranderende omgeving tegemoet kan treden.

Vooruitblik 2022

De speerpunten van 2022 zijn in lijn met de speerpunten van het voorgaande jaar. Dat komt omdat de in 2021 herijkte strategie wordt geïmplementeerd en de ontwikkelingen niet alleen grootschalig en complex zijn, maar ook een langere doorlooptijd kennen.

Van strategieontwikkeling naar implementatie

De raad volgt nauwgezet hoe de voortgang van die implementatie wordt gemonitord. De raad richt zich daarnaast ook op de vraag of de drivers van de strategie voldoende robuust en gedragen zijn en of de strategie voldoende wendbaar is als de omgeving sneller verandert dan verwacht. De focus op kosten verdient aandacht omdat de raad een substantiële verlaging van de kosten per deelnemer als voorwaarde ziet voor een succesvolle implementatie van de strategie. Dat is één van de redenen waarom de raad zich zal laten informeren over de ontwikkelingen rondom 'Pioen' en InAdmin RiskCo.

Het pensioencontract

De overgang naar het nieuwe pensioencontract is voor de gehele pensioensector een complexe en meerjarige operatie. Mogelijk leidt dit tot een wijziging van de pensioenmarkt. Het bestuur heeft stappen naar het nieuwe pensioencontract in kaart gebracht. Vervolgens zijn er gesprekken gevoerd met de sectoren en daarbinnen met de sociale partners. De raad volgt of de door het bestuur vastgestelde 'routekaart' werkt en of er eventueel bijsturing nodig is. Daarnaast volgt de raad of er helderheid en draagvlak is voor de diverse rollen van bestuur, raad, verantwoordingsorgaan en sociale partners. Ook zal de raad volgen of het pensioenfonds in staat is maatwerk en flexibiliteit te ontwikkelen zonder in te boeten op standaardisatie en schaalvoordelen.

Organisatorische keuzes

In 2021 heeft het pensioenfonds de organisatie en de aansturing gewijzigd. De raad ziet in 2022 met name toe op de werking van de nieuwe opzet van de driehoek bestuur, bestuursbureau en uitvoeringsorganisatie.

Duurzaamheid

Ten slotte volgt de raad op welke wijze invulling wordt gegeven aan het MVB-beleid en hoe Pensioenfonds PGB duurzaamheidsontwikkelingen verwerkt en tastbaar maakt in het beleggings- en communicatiebeleid.

De raad bedankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de uitstekende samenwerking. De onderlinge samenwerking en verbondenheid is een belangrijke factor in het met succes aangaan van de uitdagingen van de komende tijd.

Amstelveen, 21 april 2022

De raad van toezicht van Pensioenfonds PGB

Statutaire regeling voor de bestemming van het saldo van baten en lasten

Voor de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. Het saldo is onttrokken aan de balanspost 'Stichtingskapitaal en reserves'.

Overzicht begrippen jaarverslag

A	ABTN	Actuariële en bedrijfstechnische nota. In deze, door de wet verplichtgestelde, nota worden naast de actuariële aspecten ook de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle beschreven.
	ALM	Asset liability management. Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.
B	Balanssturing	Uitwerking van alle beleidskeuzes waarmee de doelen van het pensioenfonds worden vertaald in de inrichting van de balans en de portefeuille.
	Based pentest	Het opstellen van testgevallen op basis van modellen gebaseerd op de requirements en het gedrag van het systeem.
	Benchmark	Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor het meten van prestatie van een beleggingsportefeuille of beleggingsfonds.
	Beleidsdekkingsgraad	De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdende gemiddelde van de actuele UFR-dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor: <ul style="list-style-type: none"> • Het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt, dan wel uit een tekortsituatie komt; • De evaluatie van het herstelplan; • Het doorvoeren van eventuele kortingen; • Het toeslagbeleid; • Individuele waardeoverdrachten.
	Beleggingsovertuigingen	(policy beliefs) Principes en overtuigingen van het bestuur die leidend zijn bij de invulling van het beleggingsbeleid.
	Beschikbare premieregeling	Zie: defined contribution.
C	Collateral	Onderpand. Manier om het kredietrisico op tegenpartijen uit hoofde van over-the-counter-derivatentransacties te beperken. Het risico is dat de tegenpartij op aflooptdatum niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen. Het collateral reduceert dit risico doordat er gedurende de looptijd van de transactie onderpand in de vorm van kasgeld of andere waarden wordt voldaan ter dekking van de marktwaarde van de transacties.
	Contante waarde	De waarde van een bedrag op dit moment dat in de toekomst beschikbaar komt.
	Custodian	(Effectenbewaarder) De <i>custodian</i> is een externe financiële partij die verantwoordelijk is voor het bewaren van de financiële effecten.
D	Deelnemer	Werknemer die pensioenaanspraken opbouwt bij het pensioenfonds conform de voorwaarden in het van toepassing zijnde pensioenreglement.
	Defined benefit (DB)	Een pensioenregeling waarbij de pensioenuitkering van tevoren vastligt. Voor de berekening van de pensioenen wordt uitgegaan van het loon, een opbouwpercentage per jaar en de AOW-uitkering. Eindloonregelingen en middelloonregelingen zijn typische vormen van defined benefit-regelingen.

Defined contribution (DC)	(beschikbare premieregeling) Een pensioenregeling waarbij de premie vastligt. Deze premie is een vast bedrag of een vast percentage van het jaarsalaris of de pensioengrondslag. Het is ook mogelijk een premie op te nemen, die zich volgens een staffel ontwikkelt. De beschikbare premie wordt tot de pensioendatum belegd of gespaard. Het kapitaal moet op de pensioendatum worden gebruikt om pensioen aan te kopen. De pensioenuitkering ligt niet van tevoren vast.
Dekkingsgraad	De dekkingsgraad is een (globale) indicator voor de vermogenspositie van het pensioenfonds: hierbij wordt de actuele waarde van de beleggingen gedeeld door de contante waarde van de pensioenverplichtingen (zie ook: beleidsdekkingsgraad, kritische dekkingsgraad, reële dekkingsgraad, Swap dekkingsgraad, toeslagdekkingsgraad en UFR-dekkingsgraad.)
Dekkingsgraadneutrale premie	De betaalde premie wordt zodanig vastgesteld dat de inkoop van pensioenen plaatsvindt met een opslag die gelijk is aan de dekkingsgraad van het pensioenfonds.
Derivaten	Afgeleide beleggingsproducten. Dit kan bijvoorbeeld een renteswap zijn of een recht om iets voor een bepaalde koers te kopen of te verkopen. De waarde van een derivaat hangt af van de onderliggende waarde zoals de waarde van een aandeel, grondstof of vreemde valuta of de rentestand.
Duratie	De duratie is een maatstaf voor het effect dat een renteverandering heeft op de koers van een obligatie of portefeuille van obligaties.
 Eigen vermogen	Tegenover de pensioenverplichtingen staan op de balans van een pensioenfonds de bezittingen. Het verschil tussen de bezittingen op de balans en de verplichtingen op de balans is het (positieve of negatieve eigen vermogen).
Excassokosten	Om de pensioenen uit te kunnen keren worden kosten gemaakt. Deze kosten worden excassokosten genoemd. Daarvoor wordt een vergoeding gevraagd in de vorm van een percentage van de premie.
 Franchise	De franchise is het gedeelte van het salaris waarover geen premie betaald wordt en waarover ook geen pensioenrechten opgebouwd worden. De franchise verschilt per regeling.
(n)FTK	Nieuw financieel toetsingskader. Methodiek voor toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen en verzekeraars door De Nederlandsche Bank.
 Gedempte premie	Als alternatief voor de actuele rentetermijnstructuur mag bij de berekening van de kostendekkende premie worden uitgegaan van het verwachte portefeuillerendement of een voortschrijdend gemiddelde van de rentetermijnstructuur met een maximumperiode van 10 jaar. Dit wordt 'gedempte premie' genoemd.
Gemiddelde rekenrente	Het gemiddelde van de door DNB voor pensioenfondsen gepubliceerde rentetermijnstructuur.
Gepensioneerde	Een gepensioneerde is een oud-deelnemer wiens ouderdompensioen is ingegaan.
Gewezen deelnemer	Ook wel slaper genoemd. Een werknemer voor wie de pensioenopbouw is beëindigd maar van wie het pensioen niet is overgedragen aan een andere pensioenuitvoerder.

H	Haalbaarheidstoets	De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.
	Herstelplan	Als een pensioenfonds op grond van de beleidsdekkingsgraad niet langer voldoet aan het vereist vermogen (VV) dient het binnen drie maanden een herstelplan in bij DNB. In het herstelplan werkt het pensioenfonds uit hoe het in maximaal 10 jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen op basis van beleidsdekkingsgraad.
I	Inflatieobligaties	(inflation linked bonds) Obligaties waarvan de hoofdsom en de rentebetalingen worden geïndexeerd met de inflatie van een bepaald land.
	IORP	IORP staat voor <i>Institutions for Occupational Retirement Provision</i> en geldt (alleen) voor pensioeninstellingen in de EU. De IORP-wetgeving past in de toenemende vereisten voor <i>good governance</i> (goed bestuur) binnen pensioenfondsen. IORP II (de tweede herziening van de wet) leidt tot extra informatieverplichtingen door pensioenfondsen aan deelnemers, vooral op het UPO.
K	Kostendekkende premie	De feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt moet tenminste gelijk zijn aan de kostendekkende premie. De kostendekkende premie bestaat uit vier onderdelen: de actuariel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds, een opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen en een opslag voor de financiering van voorwaardelijke toeslagverlening (indien van toepassing).
	Kritische dekkingsgraad	De kritische dekkingsgraad is de minimale actuele UFR-dekkingsgraad die het pensioenfonds nodig heeft om binnen de (resterende) herstelperiode het niveau van het vereist vermogen (VV) te bereiken zonder dat gekort hoeft te worden.
M	Marktrente	De rente die op een bepaald moment op de kapitaalmarkt en de geldmarkt geldt.
	Matchingportefeuille	De portefeuille waarmee het renterisico van het pensioenfonds wordt verminderd. Hierbij worden de verplichtingen van het pensioenfonds 'gematcht' met de vastrentende-waardenportefeuille.
	Middelloonregeling	Een uitkeringsregeling waarbij de pensioentoezegging afhankelijk is van het gemiddelde verdiende loon, de diensttijd, een opbouwpercentage per jaar en de franchise.
	Minimaal vereist vermogen (MVV)	Het Minimaal Vereist Vermogen is de ondergrens van het Vereist Vermogen. Op grond van de Richtlijn Pensioenen mag een pensioenfonds niet te lang niet beschikken over het MVV. Dat is de reden dat in de Pensioenwet bepaald is dat een pensioenfonds dat gedurende vijf jaren niet over MVV heeft beschikt, binnen zes maanden maatregelen neemt waardoor het in een keer aan het MVV voldoet. Voor zover het daarbij gaat om korting van pensioenaanspraken en –rechten, mag die korting over het aantal jaren uitgesmeerd worden dat door het pensioenfonds gekozen is ten aanzien van de hersteltermijn.
N	Normportefeuille	De vooraf gedefinieerde samenstelling van de beleggingsportefeuille met bijbehorende benchmarks, waaraan de behaalde beleggingsresultaten achteraf worden getoetst.

Organisatie van openbaar belang (OOB)

Organisaties die door hun omvang of functie in het maatschappelijk verkeer de belangen van grotere groepen raken, zoals beursgenoteerde bedrijven, verzekeraars en kredietinstellingen. Grote pensioenfondsen vallen hier waarschijnlijk in de toekomst ook onder.

Outperformance

Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.

Over-the-counter (OTC) Pensioenbeheerketen

Over-the-counter-contracten zijn contracten die buiten de beurs verhandeld worden. De wijze waarop mensen, processen en informatievoorziening (samen)werken en aangestuurd worden om het hele administratieproces rondom pensioenen uit te kunnen voeren.

Pensioenontvanger

Een pensioenontvanger is een oud-deelnemer of zijn/haar nabestaande(n) die een pensioen ontvangen. Het kan dan gaan om ouderdomspensioen, partnerpensioen of wezenpensioen.

Pensioengrondslag

Het bedrag (loon) dat als grondslag dient voor de berekening van de hoogte van de pensioenuitkering.

Pensioenresultaat

De verhouding tussen de som van de verwachte uitkering uitgaande van het fondsbeleid op basis van het wettelijk voorgeschreven economische scenario en de som van de verwachte uitkeringen zonder toepassing van vermindering van de pensioenaanspraken en met volledige prijscompensatie.

Performancetoets

De performancetoets meet het gemiddelde van vijf jaargangen Z-scores. De toets is vastgesteld door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Indien de performance toets, die is gebaseerd op vijf opeenvolgende z-scores, onder de norm uitkomt, staat het bedrijven vrij een alternatief te zoeken voor het verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds in hun branche.

Prognosetafel AG2020

De meest recente tabel van Het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) waarmee de toekomstige overlevingskansen worden ingeschat ten behoeve van waardering van verplichtingen.

Premievrije deelnemer

Gewezen deelnemers met aanspraken, de zogenaamde slapers.

Private equity

Beleggingen in niet aan de beursgenoteerde ondernemingen.

Reële dekkingsgraad

Dekkingsgraad (actuele waarde van de beleggingen gedeeld door de actuele waarde van de verplichtingen) waarbij in de berekening van de verplichtingen de (voorwaardelijke) toekomstige indexatie worden meegenomen.

Renteafdekking

De financiële positie van pensioenfondsen is gevoelig voor veranderingen in de (lange) rente. Door het verschil in looptijd tussen de beleggingen (korter) en de verplichtingen (langer) is de rentegevoeligheid van de beleggingen doorgaans lager dan die van de verplichtingen. Hierdoor verslechtert de financiële positie van een pensioenfonds bij een rentedaling. Dit risico kan worden beperkt middels rente-afdekking. Renteafdekking is de mate waarin het renterisico dat over de verplichtingen gelopen wordt, gecompenseerd wordt door het aanhouden van beleggingen met eenzelfde renterisico.

Renteswap

Een renteswap of Interest Rate Swap (IRS) is een afspraak tussen twee partijen om gedurende een bepaalde periode (variërend van 1 tot 30 jaar) rentebetalingen over een bepaalde hoofdsom uit te wisselen.

Rentetermijnstructuur	De rentetermijnstructuur is een curve die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen/te betalen marktrente anderzijds.
Reservetekort	Tekort dat aangeeft dat er niet genoeg geld is om naast de voorziening voor de pensioenen en voor de algemene risico's, ook nog de vereiste reserves te hebben voor onder meer de beleggingsrisico's.
Returnportefeuille	De portefeuille die is bedoeld om extra rendement te halen.
S Solvabiliteit	De mate waarin het pensioenfonds aan zijn verplichtingen (zijnde de toekomstige pensioenuitkeringen) kan voldoen.
Swapdekkingsgraad	De actuele waarde van de beleggingen gedeeld door de actuele waarde van de verplichtingen waarbij in de berekening van de verplichtingen is gebaseerd op de swapcurve. Deze dekkingsgraad is bepalend voor de dekkingsgraadneutrale koopsom bij collectieve waardeoverdrachten. Ook wordt in de balanssturing op deze dekkingsgraad gestuurd.
T Technische voorzieningen	De technische voorzieningen zijn vastgesteld als de contante waarde van de pensioenverplichtingen uit hoofde van pensioenaanspraken.
Toeslagdekkingsgraad	De toeslagdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij wordt voldaan aan de eis dat naar verwachting de volledige toeslag van 2 procent in de toekomst gerealiseerd kan worden. Als in een jaar de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de toeslagdekkingsgraad, mag het pensioenfonds dat jaar de volledige toeslag van 2 procent verlenen.
Tracking error	Risicomaatstaf die aangeeft in welke mate het rendement in percentages kan afwijken van het benchmarkrendement, gegeven een betrouwbaarheidsinterval.
U Uitwijktest	Test om aan te tonen dat de IT-dienstverlening voor een dienst waarvoor IT-uitwijk is afgesproken, volgens vooraf gestelde condities weer geleverd kan worden vanuit een uitwijksituatie. Hierbij worden zowel de uitwijkeninfrastructuur zelf, als de benodigde plannen, procedures en overeenkomsten getest.
Ultimate Forward Rate (UFR)	Ultimate Forward Rate is de verwachte langetermijnrente. Met de introductie van de UFR werd de waardering op basis van de marktrente voor lange looptijden in feite vervangen door een lange termijn verwachte rente. De belangrijkste reden om dit te doen was een gebrek aan liquiditeit in de markt voor langlopende staatsobligaties en renteswaps.
Uniforme pensioen aangifte (UPA)	Een standaard voor het volautomatisch uitwisselen van salarisgegevens tussen werkgevers /administratiekantoren en pensioenfonds.
Uniform pensioen overzicht (UPO)	Een overzicht dat wordt verstrekt aan deelnemers waarin informatie wordt getoond over hun pensioenregeling.
UFR-dekkingsgraad	De actuele waarde van de beleggingen gedeeld door de actuele waarde van de verplichtingen waarbij in de berekening van de verplichtingen is gebaseerd op de door DNB voor pensioenfonds gepubliceerde RTS op enig moment (inclusief een UFR). Deze dekkingsgraad is bepalend voor de dekkingsgraadneutrale inkoop van nieuwe pensioenaanspraken (door middel van de reguliere premiebetaling of de inkooptarieven). Ook is deze dekkingsgraad bepalend voor de actualisatie van een herstelplan en een eventueel besluit tot korten.

Valuta-afdekking

De mate waarin het wisselkoersrisico dat het pensioenfonds loopt met betrekking tot beleggingen in vreemde valuta wordt afgedekt via beleggingen met een tegengesteld valutarisico. Als er geen beleggingen met een tegengesteld valutarisico worden aangehouden is de valuta-afdekking 0 procent. Indien het tegengestelde valutarisico even groot is als het valutarisico op de belegging in vreemde valuta, is de valuta-afdekking 100 procent.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn effecten waarbij gedurende de looptijd een vast bedrag aan rente uitgekeerd wordt en waarbij aan het eind van de looptijd de hoofdsom terugbetaald wordt.

Vereist vermogen (VV)

Het vereist vermogen is de omvang van het vermogen waarover een pensioenfonds ten minste zou moeten beschikken. De hoogte van het vereist vermogen is gericht op de wettelijke zekerheidsmaat van 97,5 procent, dat wil zeggen de kans dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder vermogen beschikt dan de technische voorzieningen, kleiner is dan 2,5 procent. De hoogte van het vereist vermogen is afhankelijk van het risicoprofiel van het pensioenfonds volgend uit zijn strategisch beleggingsbeleid.

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

Zie technische voorzieningen.

Waardeoverdracht

Overdracht van de waarde van de pensioenaanspraken van de deelnemer als hij of zij van werkgever én pensioenuitvoerder verandert.

Z-score

Getal dat de afwijking aangeeft van het door het pensioenfonds behaalde rendement op de vooraf opgegeven normportefeuille.

pensioenfonds

Jaarverslag 2021
Pensioenfonds PGB
.....

Prof. E.M. Meijerslaan 2 - 1183 AV Amstelveen

Postbus 2311 - 1180 EH Amstelveen

 pensioenfondspgb.nl

 020 541 84 18

